

הלכות שבת פרק כ"ב (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום שיעור – הלכות שבת, פרקים כ"ב-כ"ג (רמב"ם, ספר זמנים)

הקדמה כללית לפרק כ"ב

הרמב"ם עובר על **שבותים** (איסורי דרבנן) של ל"ט המלאכות. בפרקים ח'-' י"ב הוא פירט את כל מלאכות דאורייתא (אבות ותולדות), ובפרקים כ"א-כ"ג הוא מונה את השבותים.

חידושים לגבי מבנה הרמב"ם:

הרמב"ם חילק את מלאכות דאורייתא ל-5 פרקים (ח'-י"ב): עשר, עשר, שמונה, שמונה, שלוש – נראה שתכנון במקור 4 פרקים (כמעט $10=4 \div 40$), אבל מכיוון שהמלאכות האחרונות (בונה, סותר, מכבה) כוללות הלכות רבות מאוד, חילק ל-5. בשבותים יש רק 3 פרקים, כי לא לכל מלאכה יש שבות נוסף. הרמב"ם רצה לצמצם בסך הכל ל-7-8 פרקים $(5+3)$ עבור כל ל"ט המלאכות עם שבותיהן, ולכן הפרקים ארוכים יותר מהרגיל.

- נקודה חשובה: צירוף השבותים למלאכותיהם הוא עבודתו המקורית של הרמב"ם – בגמרא לא תמיד מפורש איזה שבות שייך לאיזו מלאכה.

רדיית הפת (הוצאת לחם מהתנור)

רמב"ם: רדיית הפת אינו מלאכה, אבל אסרוהו חכמים שמא יבוא לאפות. המדביק פת בתנור מבעוד יום וקידש עליו היום – מציל ממנו מזון שלש סעודות, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם. שירדה במסל – ירדה, אלא בסכין, כדי לשנות.

פשט: הוצאת לחם מהתנור (רדיית הפת) אינה מלאכה דאורייתא – רק הכנסה (אופה) היא המלאכה. אבל חכמים אסרו זאת, שמא יבוא לאפות. כאשר הכניס לחם ערב שבת והגיע השבת, מותר להציל מזון שלש סעודות, ומותר לבקש מאחרים שיצילו גם עבור עצמם. אבל יעשה זאת בשינוי – בסכין במקום במרדה (כלי מיוחד).

חידושים:

- מדוע שינוי באיסור דרבנן: כאשר יש מלאכה דאורייתא והותרה, אומרים לעשות בשינוי. אבל כאן רדיית הפת בכלל אינה מלאכה – מדוע צריך שינוי? אלא, מכיוון שחכמים אסרו זאת, ואפילו כשהם מתירים במקום צורך גדול, הם עדיין דורשים שינוי.

- קשר לפרק ג': ההיתר של רדיית הפת מדבר רק כאשר הכניס בשוגג (או בהיתר – כדי שיקרמו פניה מבעוד יום). אם הכניס במזיד מוקדם מדי (סמוך לחשיכה, כשלא קרמו פניו), עבר על איסור דרבנן של שהייה/הדבקה, ואז אין אפילו היתר רדיית. זה נמצא בפרק ג', לא כאן.

רחיצה בשבת / גזירת מרחצאות

א. יסוד הגזירה

רמב"ם: ומה אסרו חכמים – ליכנס במרחץ בשבת, מפני הבלנים שהיו מחממין בשבת ואומרים מערב שבת חממו. לפיכך גזרו חכמים שלא יכנס אדם למרחץ בשבת אפילו להזיע.

פשט: חכמים אסרו להיכנס למרחץ (בית מרחץ) בשבת, אפילו רק להזיע. הטעם: הבלנים (עובדי המרחץ) היו מחממים מים בשבת ואחר כך משקרים

שזה מערב שבת.

חידושים:

- מדוע לא אפשר פשוט לשאול/לסמוך? בדרך כלל היינו אומרים: שישאל את הבלן אם חומם מערב שבת, ואם כן, יהיה מותר. אבל חכמים ראו שבפועל הבלנים משקרים – הם מחממים בשבת ואומרים שזה מערב שבת. אי אפשר לסמוך עליהם.

- הטעם העיקרי: זה לא רק שאלה של אמן – כניסה למרחץ בשבת גורמת לכך שהבלנים יבשלו מים בשבת. זה יסוד הגזירה: מעשה שגורם ליהודים אחרים לעשות מלאכה דאורייתא (בישול).

- הבלן הוא יהודי – לא מדובר בגוי, אלא בבלן יהודי שעובר עבירה. אף על פי כן חכמים אסרו, כי יש סכנה ממשית שכניסה למרחץ גורמת מלאכה דאורייתא.

ב. פרטי הגזירה – מה אסור

רמב"ם: וגזרו אפילו להזיע, ולא בחמין. וגזרו שלא ירחץ כל גופו בחמין אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת. אבל פניו ידיו ורגליו מותר.

פשט: שני שלבים של גזירה:

1. המרחץ עצמו – אסור להיכנס כלל, אפילו רק להזיע, אפילו רק פניו ידיו ורגליו.

2. בביתו – אסור לרחוץ כל גופו בחמין (אפילו הוחמו מערב שבת), אבל פניו ידיו ורגליו מותר.

חידוש: החילוק בין מרחץ לבית: במרחץ אפילו פניו ידיו ורגליו אסור (כי הכניסה עצמה גורמת בישול), אבל בבית – שם האדם לא מרמה את עצמו – רק כל גופו אסור.

ג. חמי האור לעומת חמי טבריה

רמב"ם: בחמי האור – אסור. בחמי טבריה וכיוצא בהם – מותר להשתטף בהם כל גופו.

פשט: מים שהתחממו על ידי אש – אסור. מים שחממו באופן טבעי (מעיינות חמים) – מותר.

ד. חמי מערות

רמב"ם: חמין של מערות – אסור, לפי שמעלות שיש בהם הבל באות לידי זיעה ונמצאות כמרחץ.

פשט: למרות שחמי מערות גם אינם חמי האור, אסור מסיבה אחרת.

חידוש: הטעם לאיסור חמי מערות אינו משום שהמים חוממו על ידי אש, אלא משום שההבל (אדים חמים) במערה גורם לתחושה כמו במרחץ – מזיעים, יוצאים כמו מבית מרחץ. זו סיבה נפרדת – זה "בגדר גזירת מרחצאות" מצד המראה, לא מצד מקור החום.

ה. מתחמם כנגד המדורה

רמב"ם: מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף כל גופו בצונן – מותר. אבל אין משתטפין כל גופו בצונן ומתחממין כנגד המדורה, לפי שמפשיר מים שעליו.

פשט: להתחמם ליד האש ואחר כך לרחוץ במים קרים – מותר. אבל להיפך – קודם להירטב במים קרים ואחר כך לעמוד ליד האש – אסור.

חידוש: האיסור על הסדר ההפוך הוא משום שלמעשה הוא מתכסה במים חמים – המים על גופו מתחממים מהמדורה, וזה "אותו אפקט כמו מרחץ"

— הוא כל גופו בחמין.

ו. סילון של צונן דרך חמין

רמב"ם: המעביר סילון של צונן בתוך מים חמים (אפילו חמי טבריה)
— הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת, ואסורים ברחיצה ובשתיה.

פשט: צינור עם מים קרים שעובר דרך מים חמים (אפילו חמי טבריה) — המים שיוצאים נחשבים כחמין שהוחמו בשבת.

חידושים:

1. **לשון הרמב"ם** — "הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת" — הוא לא אומר שזה ממש בישול, אלא שזה נראה כמו חמין שהוחמו בשבת. זה חלק מהגזירה הרחבה יותר נגד חמין שהוחמו בשבת — אנשים לא יבחינו בין מי סילון למים מבושלים רגילים.

2. **ראשונים אחרים** אומרים שהאיסור הוא משום הטמנה בדבר המוסיף הבל — כי מכניסים מים קרים לחמים, זה כמו הטמנה.

3. **קושיה על הרמב"ם:** מדוע זה אסור גם בשתיה (לשתות)? חמין שהוחמו מערב שבת אינם אסורים לשתיה — רק חמין שהוחמו בשבת. זה נשאר ללא תירוץ ברור.

4. **חילוק שבת/יום טוב:** בשבת — אסור ברחיצה ובשתיה. ביום טוב — אסור ברחיצה אבל מותר בשתיה (כי ביום טוב מותר לבשל לצורך אכילה/שתיה).

ז. שיעור חימום — כריסו של תינוק

רמב"ם: מותר להעמיד כלי עם מים או שמן כנגד המדורה — רק כדי שתופג צינתו, לא שיחמו. וכן סך אדם בידו במים או בשמן ומחמם כנגד המדורה — שלא יחמו המים שעליו עד שכריסו של תינוק נכוית בו.

חידוש — האם זה בישול מדאורייתא: כאשר הרמב"ם אומר "כריסו של תינוק נכוית בו" — האם מדובר כאן ממש במבשל (מלאכת בישול)? המסקנה היא שזה לא נקרא בישול: למרות מים/שמן ולעמוד ליד אש זה "לא דרך בישול". הראיה: אם אדם עומד בשמש החמה גופו גם נעשה חם — האם זה גם בישול? "זה לא עובד ככה." זו לא דרך בישול, למרות ששיעור כריסו של תינוק משמש כאן.

בישול בחמה ותולדות חמה

רמב"ם: מותר לחמם מים קרים בשמש כדי שיחמו... אבל אסור בתולדות חמה.

פשט: מותר להוציא מים לשמש שיתחמו, אבל לא בחול שהתחמם מהשמש.

חידושים:

- תולדות חמה (חול חם) נראה כאילו מבשלים בתנור — אדם שרואה שמבשלים בחול חם עלול לחשוב שהחול חומם בתנור. אבל שאין אדם בא לטעות מחמה לאש — אף אחד לא יחשוב שבישול תחת השמש הוא כמו בישול באש.

- לפיכך מותר ליתן מים צוננים בשמש כדי שיחמו.

מוחמם בגד — חימום בגד

פשט: מותר לחמם בגד כדי להניחו על הגוף (למשל על הבטן). זו לא דרך בישול. "מוחמם" לא מתכוון לרמת חום גבוהה, אלא רק לחימום, ובגד אין לו ענין בישול.

כלי ראשון וכלי שני — יסודות

א. יציקת חמין לצונן או להיפך

רמב"ם: מותר לצקת מים חמים למים קרים או להיפך, אם אינו בכלי ראשון. אבל באמבטי (אמבט), שהוא כלי ראשון, אסור לצקת מים קרים

לחמים, כי זה היה מבשל.

חידוש: תורת שבת תמה שמרחצאות של היום אף פעם לא חמים כמו פעם. פעם האמבט היה יד סולדת בו, והיה סכנה — יש ברכה כשיוצאים מהמרחץ בשלום.

ב. מיחם שפינה ממנו

רמב"ם: סיר שכבר ריקנו ממנו את המים, מותר לצקת מים קרים — כדי שהמים הקרים יתחמו מעט מהחום הנותר. זה לא מספיק חם כדי לבשל.

ג. קדירה רותחת — תבלין ומלח

רמב"ם: וכן קדירה רותחת אף על פי שהורדה מעל האש, לא יתן לתוכה תבלין — כי התבלין מתבשל מהחום של כלי ראשון. אבל מלח מותר להכניס, שמלח אינו מתבשל אלא על אש גדולה — מלח צריך ממש אש כדי להתבשל.

חידוש: מצוין שבמקומות אחרים מלח דווקא מקלי הבישול (קל לבישול) — סתירה שלא נפתרה.

ד. כלי שני אינו מבשל

רמב"ם: ואם הוא צק התבשיל מקדרה לקערה, אף על פי שהיא רותחת בקערה, נותנין לתוכה תבלין — שכלי שני אינו מבשל.

חידוש/מחלוקת: יש דיון האם הכלל "כלי שני אינו מבשל" מבוסס על טמפרטורה או על כלל. צד אחד טוען שעם מדי טמפרטורה של היום אפשר למצוא כלי שני שחם יותר מכלי ראשון (למשל אם הכלי ראשון כבר זמן רב מהאש). הצד האחר עונה שזה לא אפשרי — כלי שני תמיד מתקרר, לא נשאר חום עומד, וזו הסברא מדוע כלי שני לא מבשל. לשון הרמב"ם "אף על פי שהיא רותחת" מראה בבירור שזה כלל — אפילו כשזה עדיין מאוד חם.

ה. עירוי כלי ראשון

יש דיון האם עירוי כלי ראשון הוא ככלי ראשון — זו שיטה אחת, אבל הרמב"ם לא אומר זאת במפורש. מובא שהרמב"ם אומר שאסור לשרות אפילו בכלי שני — וזה קשה, כי כלי שני אינו מבשל. התוספות עונה שאצל תבלין זה אחרת, לא דרך בישול אבל בכל זאת אסור.

חלתית — השריית תבלינים

רמב"ם: חלתית — אסור לשרותה, בין בחמין בין בצונן.

פשט: אפילו במים קרים אסור.

חידוש: מדוע מים קרים אסורים? הרי אי אפשר לבשל במים קרים! זה לא ענין בישול ממש, אלא זו דרך של הכנת אוכל (תיקון אוכל/דומה לתיקון), או שזה ענין של רפואה (חלתית היא לרפואה).

רמב"ם: אבל שורה אותה בחומץ — בחומץ מותר, כי זו לא הדרך הרגילה.

חלתית — כשכבר באמצע הטיפול

רמב"ם: ומותר לשתות יום חמישי ושישי... הרי זה שורה בשבת בצונן, ומניחו בחמה עד שיחם.

פשט: אם כבר התחיל לשתות חלתית לפני שבת (חמישי/שישי), מותר לשרותה בצונן בשבת ואפילו להניח בשמש, כדי שלא יכלה אם יפסיק מלשתות — כי הפסקה באמצע לא בריאה. זו לא ממש סכנה (שהיה מותר הכל מפיקוח נפש), אבל מכיוון שזה חשוב מספיק הקילו.

אין בישול אחר בישול — דברים שכבר מבושלים

רמב"ם: דבר שנתבשל קודם השבת או נשרה בחמין לפני השבת, אפילו נצטנן, מותר לשרותו בחמין בשבת — כי אין בישול אחר בישול.

רמב"ם: אבל דבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם — מזיחו בחמין (מותר לשתוף במים חמים), אם לא היתה הדחה זו גמר מלאכתו —

פשט: מותר לערבב יין, דבש ופלפל לאכילה. אבל שמן אפרסמון אסור כי רק אנשים בריאים אוכלים אותו — זה לרפואה.

חידוש: מדוע זה כאן ולא בהלכות רפואה בשבת? כי זה לא ממש רפואה — זה דבר יקר (הגמרא אומרת נהרי אפרסמון הוא יקר לצדיקים) שבדרך כלל נהנים ממנו רק לרפואה, ולכן **נראה** כרפואה אפילו כשהאדם עושה זאת לאכילה. לכן זה מתאים כאן באיסורי "נראה כ-", לא ברפואה ממש.

חרדל, שחליים, שום — הכנת מאכלים בשבת

רמב"ם: **חרדל שלשו מערב שבת — למחר ממחו ביד ובכלי, ונותן לתוכו דבש ותבלין,

ולא יטרוף אלא מערב. שחליים שטרפן מערב שבת — נותן לתוכן שמן וחומץ ותבלין, ולא יטרוף אלא מערב. שום שכתשו מערב שבת — נותן לתוכו גריסין, ולא ישחוק. **

פשט: בכל שלושתם — חרדל, שחליים, שום — העיקרון הוא שמה שכבר התחיל ערב שבת מותר לסיים בשבת, אבל רק בשינוי — לא בדרך המקצועית כמו בחול. ההבדל בין "טריפה" (ערבוב חזק) ל"מערב" (ערבוב חלש) הוא אותו הבדל כמו קודם בין "שתי וערב" לערבוב רגיל.

חידושים:

- **כל האיסורים הללו** — חרדל, שחליים, שום, וההלכות הקודמות — נובעים מאותו יסוד שהרמב"ם אמר קודם: **"שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל"**. כלומר, מותר לעבוד במטבח בשבת, אבל לא יותר מדי — שלא ייראה כאילו עושה אחת ממלאכות **סדורא דפת** (לש, דש, טוחן, אופה). הכל מדרבנן — "חופש רבני" שבו מתירים בשינוי.

- **"מלאכת התבשיל"** לא מתכוון לבישול/אפייה עצמם, אלא **לכל קטגוריית המלאכות שמובילות לאפייה** — לש, דש, טוחן, וכו'. האיסורים הם משום ש"נראה" כמלאכות אלו, או ש"ביא" אליהן.

גוזז — גזיזת שער מגוף האדם (פרק י, הלכה יז-יח)

רמב"ם: **"הנוטל שער מגוף האדם גם כן חייב משום גוזז."**

פשט: אב מלאכת גוזז הוא גזיזת צמר מבהמה, אבל גם גזיזת שער מגוף אדם חייבת משום גוזז.

חידוש: בגוזז במשכן הסדר הוא שגוזזים צמר מכבשים כדי לעשות בגדים/ריעות. גזיזת שער מאדם אין לה אותה מטרה, אבל גם היא חייבת — **זו תולדה דאורייתא**.

רחיצה בדבר שמסיר שער — פסיק רישיה בגוזז

רמב"ם: **"לפיכך אסור לרחוץ את ידיו בדבר שמסיר את השער ודאי, כגון אהל וכיוצא בו."** אבל **"מותר לחפוף באפר לבונה ובאפר פלפלין ובאפר יסמין וכיוצא בהן, ואינו חושש שמא יוסר שער ידו, שאין זה מתכוון"**.

פשט: רחיצת ידיים בחומר שמסיר **בוודאי** שער אסורה (פסיק רישיה). אבל שפשוף באפר של לבונה, פלפלין, יסמין — שעלולים **אולי** להסיר שער אבל לא בוודאי — מותר, כי זה דבר שאינו מתכוון ללא פסיק רישיה.

חידושים:

- **בתערובת של חומר חריף (שמסיר בוודאי שער) עם לא-חריף, הרמב"ם** אומר **הולכים אחר הרוב:** אם רוב מהלא-חריף, מותר; אם לא, אסור.

- **קושיה חזקה:** מדוע הולכים אחר רוב? הרי צריך לבדוק בפועל האם התערובת תולשת שער או לא! אם החומר החריף כל כך חזק שאפילו במיעוט הוא גורם לכל התערובת לתלוש, הרוב לא אמור לעזור. ביטול ברוב אינו שייך כאן — זו שאלה מציאיתית!

רק כשהשטיפה אינה השלב האחרון בהכנת האוכל. **אבל אין שורין אותו בחמין** — השרייה במים חמים אסורה, כי זה כבר קצת בישול.

חידוש: הרמב"ם אומר סתם "בחמין" מבלי לפרט כלי ראשון או כלי שני. "לשרות" (השרייה) אסור אפילו בכלי שני, כי השרייה לזמן ארוך במים חמים שונה מסתם שטיפה.

קירור תבשיל

רמב"ם: **נותנין מים יפים לתוך מים הרעים בשביל שיצוננו. וכן נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא מצטנן.**

פשט: מותר להכניס מים טובים למים חמים רעים כדי לקררם. מותר להכניס תבשיל לבור (מרתף/גומה) שם קריר.

חידוש: מדוע הרמב"ם צריך לומר שמותר לקרר? על יסוד **פירוש המשניות** החידוש הוא שאין חשש משבות של גומות — שלא יחשבו שאסור להתעסק עם גומה/בור.

מערב אדם מים ומלח ושמן — תערובות של מי מלח

רמב"ם: **מערב אדם מים ומלח ושמן וטובל בו פתו ונותן לתוך התבשיל, ובלבד שלא יעשה הרבה.**

פשט: מותר לעשות תערובת של מלח, מים ושמן כטיבול לרחם או להכניס לתבשיל, אבל רק כמויות קטנות.

חידוש: אם עושים כמות גדולה, **נראה כעושה מלאכת התבשיל** — נראה כאילו הוא עוסק בבישול. רוטב כזה הוא בדרך כלל דבר שמבשלים איתו (לזרעונים לצ'ולנט וכדומה), ולכן כמות גדולה נראית כבישול.

מי מלח עזין

רמב"ם: **ולא יעשה מי מלח עזין — שנים או שלשה מלח לשלשה מים — ונראה כעושה מליח.**

פשט: אין לעשות מי מלח חזקים (שניים או שלושה חלקי מלח לשלושה חלקי מים), כי זו הדרך שעושים מליח (דג כבוש במי מלח).

חידוש: מכאן רואים שכובש הוא **מבשל דרבנן**. כאשר עושים מליח — משרים דג במי מלח חזקים — זו צורה של בישול שהרבנן אסרו. ואסרו אפילו רק את מי המלח עצמם (בלי הדג), כי נראה כאילו מתכוונים לכבוש.

מולח ביצה וצנון

רמב"ם: **מותר למלוח ביצה. אבל צנון וכיוצא בו — אסור משום שנראה ככובש כבשים בשבת. והכובש אסור משום כמבשל.**

פשט: מותר למלוח ביצה. אבל צנון או דברים חריפים אחרים שמלח משפר/משלים את אכילתם — אסור כי נראה ככובש כבשים.

חידוש — **מה מותר לעשות עם צנון:** מותר **לטבול** (לטבול) במלח בעת אכילה — **מותר ליתן לתוך המלח אוכל בתוך אכילתו.** ההבדל:

- **מולח** (שימת מלח על הצנון) = אסור, כי נראה ככובש כבשים

- **טובל** (טיבול הצנון במלח) = מותר

ההבדל הוא בין **מליחה** (שימת מלח על צלחת שלמה של צנון, שנראה ככובש) לבין **טובל** (טיבול חתיכות בודדות, שזו רק דרך אכילה). **מליח כרותח מובחן במפורש ככובש כמבשל.**

יין ודבש ופלפלין

רמב"ם: **מותר לערבב יין ודבש ופלפלין בשבת לאכלן. אבל יין פרסי (שמן אפרסמון) אסור, שאין דרכו לאכלו אלא לבריאים.**

- **מהלוקת הראב"ד:** הראב"ד מבין שספוג ספוג במים, ומשתמשים בו כמו מגבת. הראב"ד אומר **חידוש גדול:** כאשר לספוג יש בית אחיזה, רואים אותו **ככלי** (מיכל שמחזיק מים), לא כבגד. סחיטה אסורה רק משום שהיא חלק מכיבוס — אם זה לא בגד אלא כלי, אין ענין של סחיטה. בית האחיזה מבהיר שזה ספוג-כלי, לא בגד.

- **הרמב"ם לעומת הראב"ד:** אצל הרמב"ם בית האחיזה הוא דבר מעשי — לא סוחטים כשאוהזים דרך הידית. אצל הראב"ד זה **הבדל מהותי** — בית האחיזה מגדיר את הספוג ככלי, לא בגד.

ד. שני מיני סחיטה — סחיטה של מלבן לעומת סחיטה של דש

חידוש: מדוע סחיטת ספוג לא תהיה תולדה של **דש** (דישה)? בדש סוחטים מיין מפירות (זיתים, ענבים, תותים, רימונים). ספוג מלא מים — כאשר סוחטים אותו, מוציאים את המשקה שנספג, בדיוק כמו שמוציאים יין מענבים.

ההבדל: בדש עושים **דבר חדש** — מענבים עושים יין. בספוג רק לוקחים בחזרה את אותם מים שנכנסו. נשאר ספק האם זה הבדל מספיק.

מובא מעשה שאנשים באניות בישלו מי מלח, שמו ספוג למעלה לתפוס את האדים הטהורים, ואחר כך סחטו — זה היה ממש סחיטה של דש.

ה. כיסוי חבית שמן בבגד

רמב"ם: אין מכסין חבית שמן וכיצא בו בבגד שאינו מיוחד לו, גזירה שמא יסחוט.

פשט: אסור לכסות חבית שמן בבגד שאינו מיוחד למיודד לכך, כי הוא ירצה אחר כך להשתמש בבגד לדברים אחרים ויסחט אותו.

חידוש: בלטרק מטלית בפי שפופרת הבגד נרטב מבפנים. **כאן** שמים את הבגד למעלה, אבל כשמורידים אותו הוא רטוב, והוא יסחט אותו — זה כבר ממש כיבוס.

ו. נשברה לו חבית בשבת — הצלת יין

רמב"ם: נשברה לו חבית בשבת — מצילין ממנו מזון שלוש סעודות לו ולאורחיו, אבל לא יספיג ביין ולא יטפח בשמן.

פשט: כאשר חבית יין נשברת בשבת, מותר להציל מספיק לשלוש סעודות עבורו ועבור אורחיו. אבל אסור לספוג את היין בספוגים/בגדים ואחר כך לסחוט, או למלא את הידיים בשמן ולגרד.

חידוש: מכאן רואים שספוג יכול גם להיות שייך לסחיטה — אבל לא סחיטה של כיבוס/מלבן, אלא מין **סחיטה אחר**. נשאר ספק האם זו סחיטה של דש (יקב) או גזירה נפרדת. האיסור הוא **שמא יבוא לידי סחיטה** — חוששים שיעשה מערכת סחיטה (יקב).

ז. כלי מונח תחתיו — ויקלוט / ויצרף

רמב"ם: מותר להניח כלי תחתיו. אבל לא יקלוט ולא יצרף כלי אחר.

פשט: מותר להניח כלי מתחת לחבית השבורה. אבל אסור (1) לעמוד ולהחזיק כלי מתחת ליין הזורם (יקלוט), ו-(2) לא להניח כלי שני להוביל את זרם היין לכיוון מסוים (יצרף).

חידושים:

- **יקלוט** = הוא מחזיק באופן אקטיבי את הכלי מתחת לחבית ותופס את היין בזמן שהוא זורם.

- **יצרף** = הוא עושה "מערכת מפל" — שם כלי שהיין יזרום בדרך מסוימת וינחת איפה שהוא רוצה.

- **ההבדל בין מותר (כלי מונח) לאסור (יקלוט/יצרף):** כאשר פשוט שמים כלי מתחת, אינו אקטיבי בפעולת ההצלה. אבל כאשר עומד ומחזיק את הכלי, או בונה מערכת, הוא **מאוד אקטיבי** — ואז יש גזירה **שמא יביא כלים דרך רשות הרבים** (הוא ירצה להביא עוד כלים להציל יותר).

ח. הבדל בין פת ליין לגבי הזמנת אורחים

פשט: בפת (לחם) מותר להזמין אנשים זרים ולומר "בואו הצילו לכם" — כל אחד יכול לבוא לקחת חלות לשבת. אבל ביין מותר להציל רק עבור עצמו

- **תירוץ:** רוב כאן לא מתכוון לביטול ברוב, אלא **מדד של ספק** — כאשר הרוב מהלא-חריף, אפשר לסמוך שזה **לא פסיק רישיה**, כי רוב הזמן זה לא יתלוש. זה נשאר דבר שאינו מתכוון. אם יודעים **בבירור** שזה תולש (100% פסיק רישיה), אין צורך בהלכה — זה פשוט אסור.

- **הבדל בין "לרחוץ" ל"לחפוף":** במה שאסור הרמב"ם אומר "לרחוץ" (רחיצה), ובמה שמותר הוא אומר "לחפוף" (שפשוף). נשאר ספק האם זה הבדל ממשי או רק שינוי לשון. "חפיפה" בדרך כלל מתכוונת לרחיצה עם משהו (כמו בחפיפה לטבילה).

מראה של מתכות — גזירה משום גזוז

רמב"ם: "אסור לראות במראה של מתכות בשבת, גזירה שמא יתלוש בה נימין מזלדול שער. ואפילו קבועה בכותל. אבל מראה שאינה של מתכות, מותר לראות בה, אפילו אינה קבועה."

פשט: מראה מתכת — שיש לה קצה חד שאפשר להשתמש בו לגזיזת שער — אסור להסתכל בה בשבת, כי אולי יתלוש שער (מזקן וכו'). אפילו תלויה על הקיר. אבל מראה לא-מתכתית מותרת, אפילו אינה קבועה.

חידושים:

- **זו לא גזירה פשוטה** ש"לא להסתכל במראה כי ילך להביא מספריים". המראה עצמה היא **כלי דו-תכליתי** — היא משמשת גם כמראה, גם ככלי חיתוך. לכן הגזירה חזקה יותר — אפשר **להשתמש בה מיד** לגזיזה.

- **בקבועה בכותל** — לכאורה לא משתמשים בה לגזיזה כשהיא תלויה על הקיר? אפשר **להוריד** — אבל זה לא לגמרי ברור, כי זה דורש צעד.

מלאכת מלבן (מכבס) — סחיטה

א. יסוד: סחיטה היא חלק מכיבוס

רמב"ם: המכבס — חייב משום מלבן. והסוחט כיבוס — חייב משום מכבס.

פשט: מי שמכבס בגד חייב משום מלבן. ומי שסוחט את הבגד הרטוב אחרי הכביסה גם חייב משום מכבס, כי זה חלק מתהליך הכביסה.

חידוש: סחיטה בבגד אינה מלאכה נפרדת, אלא חלק מכיבוס/מלבן. הבגד הרטוב הוא כאילו עדיין לא מוכן — הוא עדיין "מלוכלך" במובן מסוים — והסחיטה מכינה את הבגד. סחיטת המים המלוכלכים היא השלב האחרון של כיבוס.

ב. לטרוק מטלית בפי שפופרת

רמב"ם: לפיכך אסור לדחוק שמלה או מוך וכיצא בהן בפי השפופרת כדי לסותמה, שמא יבוא לידי סחיטה.

פשט: אסור לדחוק סמרטוט או צמר גפן לתוך פתח בקבוק כפקק, כי בכל פעם שמוציאים ומחזירים את הפקק, יבוא לידי סחיטה.

חידוש: זו גזירה **דרבנן** — הבגד אפילו עדיין לא רטוב (מכניסים סמרטוט יבש), אבל הוא יירטב מהמשקה בבקבוק, ואחר כך כשמוציאים אותו יסחוט. זו **לא סחיטה דאורייתא** כי הסחיטה אינה חלק מכיבוס — לא סוחטים כדי לנקות את הבגד, אלא למטרות אחרות.

ג. ספוג — אין מקנחין בספוג

רמב"ם: ואין מקנחין בספוג אלא אם כן יש לו בית אחיזה, שלא יסחוט.

פשט: אסור להתנגב בספוג, אלא אם כן יש לו ידית (בית אחיזה), כדי שלא יבוא לסחוט.

חידושים:

- **פשט הרמב"ם:** כאשר משתמשים בספוג בלי בית אחיזה, שמים את הידיים ישירות על הספוג וסוחטים אותו. עם בית אחיזה לא אוהזים ישירות בספוג, אז לא סביר שיסחטו.

ועבור אורחיו שלו — אי אפשר להביא אנשים זרים.

חידושים:

- יין יקר יותר, לא נותנים אותו כל כך בקלות. לחם — כל אחד לוקח כמה שהוא צריך, זה לא נראה כמו פעולת הצלה גדולה. אבל בדין, כאשר אחד עומד ומציל עבור כולם, זה נראה כמו אופה/סוחר.

- בלחם כל אחד לוקח לעצמו כיכר אחת — זה לא מעורר תשומת לב. בדין אחד מציל עבור כולם — זה בולט יותר.

- סברא מעשית: לחם אוכלים לבד, אבל בקבוק יין עודף — אי אפשר לשתות הכל לבד, צריכים אורחים.

ט. "נתדברו לאורחים" — הצלה עבור אורחים

רמב"ם: כאשר הוא לבד, מותר לו רק להניח כלי אחד. אבל כאשר יש לו אורחים, מותר להביא יותר כלים לפי כמה אורחים יש לו.

חידוש — סדר הדברים: אסור לתפוס תחילה את היין ואחר כך לקרוא לאורחים ("ולא יקלוט ויחזור ויזמן"). להיפך — מותר לקרוא תחילה לאורחים, ואחר כך להציל ("זימנו והדר יקלוט").

י. הערמה בדבר זה — מותר

רמב"ם: "ואם הרים בדבר זה" — אפילו לא באמת התכוון לאורחים, אלא רצה להציל יותר יין, מותר.

חידושים:

- זו חריגה — במקומות רבים אסור להערים, אבל כאן מותר.

- **היסוד (לפי מפרשי הרמב"ם):** זו רק גזירה שלא יביא כלים דרך רשות הרבים. אבל אם הוא עושה זאת באופן המותר — עבור אורחים — מותר, כי זה מזכיר לו שהוא לא בפעולה להציל יין, אלא להחזיק יין לשבת.

- הערמה לא אומרת שהוא מזמין אורחים ולא נותן להם — "להזמין ולא לתת לא נקרא הזמנה". הוא חייב לתת לאורחים. רק ההערמה היא שכוונתו העיקרית היא להציל יותר יין, אפילו אם למעשה הציל יותר ממה שהיה צריך לאורחים.

- **חידוש רבי דוד:** ענין ההערמה הוא שהוא משתמש באורחים לאינטרסים שלו — הוא מתכוון לעצמו, לא לאורחים.

טיט שנפל על בגדו — דיני כיבוס

א. משפשפו מבפנים

רמב"ם: אם טיט נפל על בגד, מותר לשפשף מבפנים (מבפנים), אבל לא ישירות על הטיט מבחוץ.

חידוש: כאשר הוא הולך ישירות על הטיט, הוא יותר "עוסק" בלכלוך, וחוששים שהוא גם ישתמש במים וישטוף כראוי — קרוב למכבס.

ב. מגרדו בציפורן

רמב"ם: מותר לגרד בציפורניים, "ואינו חושש שמא ילבנו".

חידוש — הבדל בין משפשף למגרד: "מגרדו" מתכוון לגרד חתיכה קשה — פעולה מהירה. "משפשפו" מתכוון לשפשף דבר רטוב/מרוסק — זה דורש יותר עבודה וקרוב יותר למכבס.

ג. המשפשף את הסודר — הבדל בין סודר לחלוק

רמב"ם: סודר (בגד עליון/חולצה) — אסור לנער/לנפנף משום מלבנו. אבל חלוק (בגד פשתן/תחתונים) — מותר.

חידוש: בגדים חיצוניים (בקיטשע) רוצים שיהיו יפים — זה שייך ללבון/כיבוס. אבל תחתונים — כאשר מנערים אותם, זה רק כדי שהמרקם יהיה רך, לא ליפוי. לכן אין לזה קשר ללבון.

ד. מנעל או סנדל — נעל שנתלכלכה

רמב"ם: נעל שנתלכלכה בטיט ובצואה — מותר לשפשפו במים, אבל לכבסו אסור.

חידוש — הבדל בין בגד לנעל: בבגד מותר רק לשפשף מבפנים. בנעל מותר לשפשף אפילו מבחוץ במים, כי נעל (עור) עמידה למים — מים מסירים את הלכלוך אבל לא מנקים את פנים העור.

דין נוסף: אסור לגרד "מן הליים בסנדלין" — זה נותן ברק, דרך של ייפוי.

ה. נעליים ישנות — סוכין ומקנחין את הישנים

רמב"ם: נעליים ישנות שישבות — מותר לשמן (סוכין) ולנגב (מקנחין), כי אין לזה קשר לכיבוס. נעלי עור — משמנים אותן שלא יהיו קשות.

ו. כר וכסת — כרים וכסתות

רמב"ם: אפשר לנגב אותם בסמרטוט (סמרטוט), אבל אסור לשים מים.

ז. מי שנתלכלכו ידיו בטיט — ידיים מלולכות

רמב"ם: מותר לשטוף בזנב הסוס או זנב הפרה, או במפה קשה שעשויה לאחוז קוצים. אבל לא במפה שמקנחין בה (מגבת שמשמשים בה לניגוב ידיים).

חידוש — טעם האיסור: "שמא יאמר לו חברו סחוב לי מפה זו" — בחול, כאשר מלכלכים מגבת, שוטפים אותה מיד. חוששים שיבוא לכבס את המגבת. אבל מפה קשה לקוצים, או זנב סוס — זו לא דרך כיבוס, לא שוטפים אותה.

ניגוב אחרי רחיצה — נשיאת מגבת רטובה

רמב"ם: מי שרחץ במים מקנח במטפת ומביאה בידו, ואין חוששין שמא יסחוט.

פשט: מותר להתנגב במגבת אחרי רחיצה, ומותר לשאת את המגבת הרטובה ביד. אין חוששים שיסחט אותה.

חידוש: הטעם מדוע אין חוששין שמא יסחוט: מגבת בדרך כלל רטובה — זה טבעה להיות רטובה. זה לא כמו בגד שנרטב בלי כוונה, שם היו רוצים לסחוט. במגבת הרטובה לא מפריעה, לכן אין חשש סחיטה.

הליכה עם בגדים רטובים — איסור שטיחה

רמב"ם: מי שנשרו כליו בדרך — מותר ללכת עם בגדים רטובים, ואין חוששין שמא יסחוט. אבל אסור לשוטחן, אפילו בתוך ביתו, גזירה שמא יאמרו הרואים הרי זה כיבס כסותו בשבת ושטחה לייבשה.

פשט: מותר ללכת עם בגדים רטובים, אבל אסור לפרוש אותם לייבוש — אפילו בבית — כי יחשבו שכיבס את בגדיו בשבת.

חידושים:

1. על אילו דברים חל איסור שטיחה? יש דיון האם האיסור חל על אלונטית (מגבת) או על בגדים. הסברא: בקיטשע בדרך כלל לא רטובה בשבת, וכאשר רואים אותה פרושה זה נראה כמו אחרי כביסה. מגבת לעומת זאת נורמלי שתהיה רטובה, ומבינים שזה לא מכיבוס. אבל אין ראייה ברורה להבדל הזה.

2. **שאלה מעשית — מגבות

במחנה: ** במחנה היו בחורים תולים מגבות רטובות על חזית החדר אחרי המקווה בשבת, והיו מתווכחים האם איסור לשטוח חל גם על מגבות. ראש הישיבה פסק להחמיר.

3. כלל הרמ"א — מראית עין אפילו בחדרי חדרים: הרמ"א מביא את הכלל: כל מקום שאסרו חכמים משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור. מראית עין לא מתכוונת דווקא שמישהו רואה — זה מתכוון למה שנראה, המעשה עצמו אסור כי יש לו מראה של איסור.

שתי מטהרות זו על גב זו — הוצאת פקק בין שני מקוואות

רמב"ם: שתי מטהרות זו על גב זו — נוטל את הפקק, ואח"כ מחזירו למקומו.

צובע — צביעה / איפור

רמב"ם: הצובע — אב מלאכה. אישה שמורחת צבע/איפור על פניה אסור "כצובע".

פשט: צובע היא אחת מאבות המלאכות. לשון הרמב"ם "כצובע" באיפור על פנים מתכוון שמדרבנן (דומה לצובע), לא דאורייתא.

חידושים:

1. לשון "כצובע" = מדרבנן: כאשר הרמב"ם אומר "כ-" (כמו "כצובע"), הוא מתכוון שדומה למלאכה — דרבנן כי זה דומה לאב, אבל לא האב עצמו.

2. מדוע איפור אינו דאורייתא? האב של צובע הוא בדרך כלל צביעת סחורה (צמר שגזוז) — זה מחזיק. אבל צביעת פנים אינה אותו סוג צביעה, כי זה לא מחזיק באותה דרך. לכן זה רק מדרבנן.

3. הבדל בין אב לתולדה בצובע: ברוב המלאכות הרמב"ם מביא גם תולדות (שהן דאורייתא). כאן בצובע אין תולדה מוזכרת — הדרבנן מחובר ישירות לאב עצמו, כי ההבדל הוא שהאב חל על סחורה (שם זה מחזיק), והדרבנן חל על פנים (שם זה לא מחזיק כך).

מלאכת תופר (תפירה)

רמב"ם: והתופר — תפירת שני חתיכות סחורה היא מאבות מלאכות. לפיכך אסור למלאות הכר והכסת החדשים במוכין. אבל מוכין שנשרו מן הכרים והכסות — מחזירין אותן.

פשט: האיסור דרבנן של תופר הוא שאסור למלא כרים/כסות חדשים בנוצות/צמר גפן (מוכין), כי בדרך כלל אחר כך תופרים אותם — גזירה שמא יתפור. אבל אם המילוי נשר מכרים קיימים, מותר להחזיר אותו.

חידושים:

- מכאן רואים שהדרבנן הוא מסוג "שמא" (גזירה שמא יתפור), לא משום שזה דומה לאב. זה שונה מצובע, שם הדרבנן מחובר יותר ישירות למלאכה עצמה. במלאכות שונות לרמב"ם יש סוגים שונים של דרבנן — לפעמים "דומה לאב" ולפעמים "שמא יבוא לעשות האב".

- ההבדל בין חדשים לישנים: בכרים חדשים זו הפעם הראשונה שעושים אותם, והסדר הרגיל הוא שאחרי המילוי תופרים אותם. בישנים שהמילוי נשר, זה רק תיקון — התפירה כבר קיימת, רק מחזירים דרך הפתח הקיים.

מלאכת קורע (קריעה)

רמב"ם: קורע מאבות מלאכות. לפיכך מי שנתפח בגדו בקוצים — מפרישן בצנעה ומסמא את עיניו כדי שלא יקרע. ואם נקרע — אינו חייב, שאינו מתכוין. ומותר ללבוש כלים חדשים. פוצעין אגוז במטלית ואינו חושש שמא יקרע.

פשט: אם בגד נתפס בקוצים, יסיר אותו בשקט ובזהירות שלא לקרוע. אם זה נקרע — פטור, כי אינו מתכוין. מותר ללבוש בגדים חדשים (אפילו הם עלולים להיקרע), ומותר לפצח אגוז בסמרטוט אפילו הסמרטוט עלול להיקרע.

חידושים:

1. מקלקל לעומת אינו מתכוין: לשון הרמב"ם "שאינו מתכוין" מראה שהיתר הוא דבר שאינו מתכוין, לא מקלקל. בקוצים אפשר לטעון שזה אפילו תיקון (הוא משחרר את הבגד), לא מקלקל.

2. בבגדים חדשים — פעם היו צריכים לעשות "שברים שברים" (קימוט/שבירה) בפעם הראשונה שלובשים, במיוחד בבית יד (שרוול). הבגדים של פעם היו יותר מסובכים ויכלו להיקרע בלבישה הראשונה. היתר הוא כי זה אינו מתכוין, ואולי אפילו כזזה נקרע זה תיקון (זה מתאים יותר).

פשט: בשני מקוואות אחד מעל השני, מותר בשבת להוציא את הפקק לעשות השקה (חיבור) ביניהם, ואחר כך מותר להחזיר את הפקק.

חידושים:

1. חשש סחיטה בהחזרת הפקק: בית יוסף מביא שיטה שחוששים שידחוק את הפקק חזק מדי (מהדק), וזה דומה לסחיטה. התירוץ: מכיוון שהוא רוצה שמים יעברו (שרצונו שיצא המים), הוא לא ידחוק את הפקק כל כך חזק שיסחט.

2. מדוע הוא צריך להחזיר את הפקק אבל לא חזק? כי הוא לא עושה את ההשקה בגלל מים שאובין (שם השקה אחת מספיקה), אלא כי אין מספיק שיעור במקווה הקטנה — היא צריכה להיות כל הזמן מחוברת למקווה הגדולה. לכן הוא לא שם את הפקק חזק, כי הוא רוצה שיישאר חיבור.

פוקקין את הביב — סתימת צינור מים

רמב"ם: פוקקין את הביב בכל דבר המטלטל כדי שלא יציפו המים על האוכלים ועל הכלים. אבל אין פוקקין את הביב כדי שירדו המים לבאר.

פשט: מותר לסתום צינור בכל דבר שאינו מוקצה, כדי להציל אוכלים וכלים. אבל אסור לסתום כדי להפנות מים לבאר (בור).

חידושים:

1. טעם ההבדל: כאשר מצילים אוכלים/כלים, אין חשש סחיטה — כי הוא ישאיר את הפקק עד אחרי שבת. אבל כאשר הוא רוצה לשלוט בזרימת מים לבאר, יש חשש שמא יסחט ויעשה דחוק שרירי בפקק שרוי במים — הוא יסחט את הסודרין (סמרטוטים) שהוא משתמש בהם כפקק.

2. כאשר רוצים רק שמים לא יצאו, הוא פחות מהדק (דוחק פחות חזק) כי זה פחות מפריע לו. אבל כאשר הוא צריך לרוקן מים, הוא יותר מקפיד ויסחט יותר.

קיפול בגדים — סידור שרוולי בגדים

רמב"ם: אסור לסכן בית יד של בגדים לשברם... וכן אין מקפלין בשבת כדרך שעושין בחול בגדים כשחפצי אותם. אם לא היה לו כלי אחר להחליפו, מותר לקפלו ולפשטו כדי שיהא נאה בשבת. והוא שיהא בגד חדש לבן שאין מסמכין ומלחכין בו. וכשמקפל לא יקפל אלא איש אחד.

פשט: אסור לקפל/לסדר שרוולי בגדים בצורה יפה כמו בחול — זה כמו חלק מכיבוס. חריגה: כאשר אין לו בגד אחר להחליף, מותר לקפל כדי שיהיה יפה לשבת עצמה — רק בבגד חדש לבן שהקיפול לא מחזיק זמן רב (שאינו מסמכין), ורק אדם אחד לבדו (לא שניים).

חידושים:

1. מה מתכוון "לסכן" ו"לשברם"? לסכן מתכוון לסדר/לקפל בצורה יפה. לשברם מתכוון לעשות קפל יפה — כמו בצווארון מגוהץ או שרוול שצריך לקבע. זה חלק מתהליך כיבוס.

2. איזה קיפול מדובר? הקיפול של חז"ל אינו סתם קיפול בגד למגירה. בגדי פעם לא היו "תפורים" כמו היום — הם היו כמו טליתות/גלימות גדולות, והיה צריך לקפל אותם בצורה מיוחדת כדי שייראו אנושיים כשלוברים אותם. זה מושווה לחיילים רומיים שהיתה להם אומנות שלמה איך לקפל את הגלימות שלהם, והקפלים החזיקו מעמד שבועות. זה מושווה לוילונות עם קפלים. כלומר, הקיפול היה תיקון ממשי של הבגד, לא סתם סידור.

3. נפקא מינה מעשית — טלית: קיפול טלית בשבת לא נראה בכלל שייך לנושא — צריך פשוט לשים אותה בצד, זה לא סוג ה"קיפול" שחז"ל אסרו.

4. שני אנשים: כאשר שניים מקפלים ביחד, זה נראה כמו "אופרציה" גדולה יותר של כיבוס, לכן אסור.

החזרה נשאת אסורה מדרבנן.

ציר התחתון שנשמט

רמב"ם: ואם נשמט ציר התחתון שלהם — דוחקו למקומו. ובמקדש — מחזירין אותו.

פשוט: אם הציר התחתון (צינור) נשמט — מותר לדחוף אותו חזרה למקומו (דוחק). בבית המקדש מותר אפילו להחזיר אותו כראוי (מחזיר).

חידושים:

- "דוחקו למקומו" מתכוון: הציר עדיין שם, רק לא טוב בפנים — נותנים דחיפה. "מחזירין" מתכוון: הוא נפל לגמרי, צריך להרים אותו ולהחזיר אותו פנימה. ההבדל אינו בתוצאה, אלא בבעיה שפותרים.

- זה חל על דלתות כלים (שידה תיבה ומגדל), לא על מחובר לקרקע. במחובר לקרקע אסור לעשות כלום עם צירים.

ציר העליון שנשמט

רמב"ם: אבל ציר העליונה שנשמטה — אסור להחזירה בכל מקום, גזירה שמא יתקע.

פשוט: כאשר הציר העליון נשמט — אסור להחזיר אותו בשום אופן, אפילו בבית המקדש.

חידושים:

- "בכל מקום" מתכוון אפילו במקדש, ו"להחזירה" מתכוון בכל אופן — אפילו לא דחיקה.

- הציר העליון מחזיק בעיקר את הדלת (הוא חשוב יותר מהתחתון), לכן יש חשש גדול יותר שמא יתקע — יחבר אותו חזק.

דיון על "שמא יתקע" — מה זה אומר מעשית

- "ציר" הוא מסמר/יתד שבולט מהדלת ונכנס לחור במשקוף. הדלת מסתובבת על זה. זה לא כמו צירים מודרניים בכלל.

- "שמא יתקע" מתכוון: יתקע את הציר — כלומר יחבר את הציר בחורו באופן חזק, וזה בונה. במחובר לקרקע לא משחקים בכלל עם צירים — אפילו רק להניח חתיכת עץ בפתח ריק אסור, גזירה שיביא ציר ויתקע אותו.

- **שאלת יעב"ץ** ואחרונים אחרים (דף ל"ג) אומרים פשטים שונים למה **ידקא** מתכוון, ואף אחד לא יודע בדיוק. מוצע שקיימתא (תקיעה) מתכוונת אולי בכלל להברגת הציר לדלת — מלאכה אחרת לגמרי, לא הכנסת הדלת עצמה.

- **דלת עשויה להסתובב** (להיפתח ולהיסגר), לא להיות קבועה/מחוברת. אם "קיימא" מתכוון לחיבור, זה לא מתאים לדלת שצריכה להיפתח. לכן **תוקע** חייב להתכוון למשהו שלב אחר, לא ההכנסה עצמה.

אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו

רמב"ם: "אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו, משום שנראה כבונה."

פשוט: אסור לקלוע את שער הראש, ולא לעשות שיער מסודר/יפה (צמה וכ"ו), כי זה נראה כבונה. לקחת את כל השיער לכיוון/צורה אחת נראה דומה לבנייה — מרכיבים מבנה מחתיכות.

חידושים:

- "**נראה כבונה**" — לא ממש בונה: לא אמרו שום בונה על שיער/אנשים. בונה הוא רק מחובר לקרקע (או כלים). זה רק **דרבנן** כי זה נראה כבונה.

- **קושיה מבנין בכלים:** הרי למדנו שמכה בפטיש על גבי חיים הוא בונה — אז יש בנין על דברים חיים? זה נשאר שאלה קשה.

[דיגרסיה: עשיית פאות בשבת]

3. **מדוע הרמב"ם מביא מקרים ספציפיים במקום כללים?** הלכות שבת בכלל מאוד מעשיות, לא מכוונות לכללים.

4. "**בצנעה**" — מה זה אומר? נשאלת קושיה חזקה: קודם הרמב"ם פסק ש"כל דבר שאסור משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור" — אם כך, מה עוזר "בצנעה"? שני תירוצים:

- **תירוץ ראשון:** "בצנעה" לא מתכוון בחדרי חדרים (פרטי), אלא זה מתכוון באופן עדין ושקט — שלא יעמוד וישבור ויקרע ברחוב, אלא בשקט ימשוך. זה לא מראית עין בכלל, אלא עצה מעשית איך למזער את הקריעה.

- **תירוץ שני:** בכלל, ככל שפחות אפשר לעשות בפרהסיא דברים שנראים לא-שבתיים, עדיף — אפילו כשזה טכנית מותר.

- מוצע גם ש"בצנעה" מתכוון: הוא לא יקרע באופן אקטיבי את הקוצים (שזו היתה מלאכה), אלא ישתחרר בשקט.

- **היבט חילול השם:** זה חילול השם כאשר יהודי עומד בשבת ברחוב וקורע את בגדיו ממסמר. "בצנעה" מתכוון שלא יעשה מזה מחזה.

מלאכת בונה — יסוד

רמב"ם: התוקע חייב משום בונה.

פשוט: בונה מתכוון בדרך כלל לתקוע משהו במשהו — כמו להכניס עמודים לאדנים, לבנה על לבנה, תקיעה. אם מישוה תוקע דלת לצירים, או מוט למקומו — חייב משום בונה.

חידוש: לשון הרמב"ם כאן שונה ממלאכות אחרות — הוא לא מתחיל ב"הבונה אב מלאכה" אלא ישר עם "התוקע חייב משום בונה". הוא כבר הסביר קודם מה בונה מתכוון, וכאן הוא מביא רק תולדה/דין שחייב משום בונה.

דלתות המחוברות לקרקע

רמב"ם: כל הדלתות המחוברות לקרקע — לא נוטלין אותן ולא מחזירין, גזירה שמא יתקע.

פשוט: דלתות שמחוברות לקרקע אסור להוריד ואסור להחזיר. אפילו כשמחזירים באופן שלא נעשה חיבור חזק — אסור, גזירה שמא יתקע.

חידושים:

- לא מדובר בדלת שתלויה על צירים (כמו דלתות מודרניות), אלא בחתיכת עץ גדולה שהזיזו מהפתח, וכאשר רוצים לסגור את הפתח מחזירים אותה למקומה — בלי שום ציר/צינור. זה עצמו אינו בונה, אבל זה אסור מדרבנן — גזירה שמא יתקע, אולי יחבר אותה לקיר.

- "לא נוטלין" היא גזירה של סותר, "לא מחזירין" היא גזירה של בונה. במחובר לקרקע בנין הוא בעיקר דאורייתא, לכן מחזירים אפילו על פעולות שאינן ממש תקיעה.

דלתות שידה תיבה ומגדל (דלתות כלים)

רמב"ם: דלתות שידה תיבה ומגדל ושאר דלתות כלים — נוטלין אבל אין מחזירין.

פשוט: דלתות של כלים — מותר להוריד (נוטלין), אבל אסור להחזיר (אין מחזירין).

חידושים:

- מדוע החזרה תהיה חמורה יותר מהורדה? הורדה מותרת כי רוצים להשתמש בדלת למשהו אחר — זה לא מוקצה, משתמשים בחתיכה. אבל החזרה נראית דומה לבונה — החזרת דלת למקומה.

- היסוד: בכלים תמיד יותר קל מאשר במחובר לקרקע, כי אין בנין בכלים מדאורייתא (או שיש הלכות אחרות). לכן בכלים מתירים נטילה, אבל

כאשר זה היה רק יום אחד, האם גם הקימו את כל המשכן?

- הבדל חשוב: ההבדל בין אוהל קבוע לאוהל עראי אינו רק החלטה של האדם האם הוא רוצה להשאיר אותו זמן רב — זה חייב להיות סוג אחר של בנייה, סוג אחר של אוהל. "קבוע" מתכוון למבנה חזק, חשוב (כמו המשכן, אפילו כשהוא עומד רק יום אחד), ו"עראי" מתכוון לדבר קל, מסוג פופ-אפ.

אוהל עראי — איסור דרבנן

רמב"ם: לפיכך אין עושין אוהל עראי לכתחילה, ואין סותרין אוהל עראי, גזירה שמא יעשה אוהל קבוע.

פשט: עשיית או פירוק אוהל עראי אסור מדרבנן — גזירה שלא יבוא לעשות אוהל קבוע.

חידוש: הרמב"ם לא קורא לעושה אוהל-עראי "בונה" — הוא רק אומר "עשאו איסור". אבל בסותר הוא כן קורא לזה סותר. זו אסימטריה מוזרה בלשון.

מוסיף על אוהל עראי — מותר

רמב"ם: מותר להוסיף על אוהל עראי בשבת. טלית שהיא פרוסה על העמודים... והיתה כרוכה קודם השבת, אבל יש בה טפח — הרי זה מסככה בשבת עד שיעשה אוהל גדול.

פשט: מותר להגדיל אוהל עראי קיים. אם טלית פרושה על עמודים, מגולגלת לפני שבת, אבל יש טפח פתוח — מותר בשבת למתוח את השאר עד שנעשה אוהל גדול, כי זה רק מוסיף על אוהל קיים.

חידוש — שלאק (כיסוי גשם): זה היסוד להיתר של פתיחת שלאק בשבת — צריך לוודא שכבר יש טפח לפני שבת, אז הפתיחה היא רק "מוסיף על אוהל עראי". אם עושים שלאק חדש בשבת בלי טפח קודם, זה בעיית.

כילה (חופה למיטה) — אוהל עראי

רמב"ם: אין תולין כילה... שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי.

פשט: אסור לתלות כילה (חופה מעל מיטה) שעשויה לצל, כי מתחתיה נעשה אוהל עראי.

חידוש: הלשון "שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי" מדויק — הוא לא אומר שזה בניית אוהל, אלא שמתחתיה נוצר משהו שדומה לאוהל. כילה עשויה לתחתיה — להשתמש במקום מתחתיה — לכן זה אוהל עראי.

מטה, כסא, טרסקל — לא אוהל

רמב"ם: מותר להניח מטה וכסא וטרסקל ואף על פי שנעשה תחתיהם אוהל, שהרי אין זו דרך עשיית אוהל, לא קבוע ולא עראי.

פשט: מותר להניח מיטה, כיסא, או שולחן, אפילו מתחתיהם נוצר מקום כמו אוהל — כי זו לא דרך עשיית אוהל, לא קבוע ולא עראי.

חידושים:

- היסוד: אוהל הוא דבר שעשוי לשימוש מלמטה. כיסא/מיטה עשויים לשימוש מלמעלה (יושבים עליהם). לכן הנחת כיסא אינה לעולם "עשיית אוהל".

- הגבלת ההיתר: ההיתר מדבר רק כאשר מניחים את הכיסא בדרך רגילה על הרצפה. אם לוקחים כיסא ומרימים אותו גבוה כדי לעשות ממנו אוהל — אין כאן את ההיתר.

- מגן אברהם / רשב"א: במיטה שמשמשים גם מתחתיה (למשל מיטה עם חורים בלי מזרון), אסור לכסות כי עושים אוהל מלמטה.

אוהל משופע — בלי טפח למעלה

כמה פוסקים אמרו שאסור לעשות קרלים (תלתלים) בפאות בשבת, כי זה גודלין או פוקסין. אבל המנהג של כמעט כל היהודים הוא לעשות את הפאות בשבת, מה שמראה שהאיסור חייב להיות על מצב גדול יותר — משהו שעושים פעם אחת לתקופה (כמו צמה), לא משהו שעושים כל יום.

אין מחזירין מנורה של חוליות

רמב"ם: "ואין מחזירין מנורה של חוליות, ולא כסא מפורצל או שולחן מפורצל, משום שנראה כבונה. ואם החזיר — פטור."

פשט: מנורה, כיסא, או שולחן שעשויים מחתיכות (חוליות) שאפשר לפרק ולהרכיב — אסור להרכיב בשבת. אבל אם הרכיב, הוא פטור (רק דרבנן). כי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.

חידושים:

1. **הבדל בין מפורק לגמרי לבנוי חלש:** האיסור הוא רק כאשר הכלי מפורק לגמרי ומרכיבים אותו. אבל אם הוא כבר בנוי אבל חלש (רפוי), ורוצים רק להדק/לחזק, זה מותר. הלשון "מחזיר" (החזרה) תומך בזה — הוא לא אומר "לבנותה" אלא "להחזירה", כלומר זה כבר קיים, רק מחזירים אותו.

2. **חוליות של שידה תיבה ומגדל — רפוי:** בדברים שתמיד רפויים (אף פעם לא מורכבים חזק), זה פחות בונה, ולכן מותר.

3. **בנין שאינו של קיימא:** נשאלת השאלה האם יש מושג של בנין שאינו של קיימא (כמו קשר שאינו של קיימא). אוהל עראי גם אסור מדרבנן, מה שמראה שיש מושג כזה בבנין.

4. **שולחן מתקפל בשבת:** שולחן מתקפל כבר מחובר — זה שונה מחוליות שמתכוון לחתיכות נפרדות שמרכיבים (כמו לגו). כמה פוסקים אומרים שדברים שעשויים בדרך כלל לפירוק והרכבה אינם בונה.

חוליות של שדרה של קטן

רמב"ם: חוליות של שדרה של קטן זו בצד זו — אסור לתקן/להחזיר את החוליות של עמוד השדרה של ילד קטן, כי נראה כבונה.

חידושים:

1. **לא סתם עיסוי:** זה מתכוון ממש להחזיר עצמות למקום (כמו כירופרקטור), לא סתם להקיש על הגב או עיסוי. עיסוי או הקשה לא נראה כבונה — זה חייב להיראות כאילו לוקחים חתיכות ומרכיבים אותן.

2. **לא רפואה אמיתית:** זה לא מקרה של עמוד שדרה שבור (שהיה סכנה), אלא משהו שעושים ליופי/נוחות — ילד שעיקם את הגב.

3. **הקריטריון של "נראה כבונה":** זה צריך להיראות כמו בנייה — לוקחים חתיכות ומרכיבים אותן.

[דיגרסיה: לגו בשבת]

יש מחלוקת גדולה בין רבנים של היום האם מותר לשחק בלגו בשבת. אם אפשר לפרק אותו בקלות, זה פחות בעייתי. זה בטח לא מדאורייתא, אבל מדרבנן זו שאלה.

אוהל קבוע — חיוב דאורייתא

רמב"ם: העושה אוהל קבוע חייב משום בונה.

פשט: לא רק בניין של אבן/עץ הוא בונה — גם עשיית אוהל קבוע היא תולדה של בונה. זה נובע מכך שהמשכן עצמו היה אוהל, לא בניין.

חידושים:

- מחלוקת בראשונים על המשכן: האם בכל פעם הקימו את המשכן אפילו בחנייה קצרה. הפסוק אומר "על פי ה' יחנו" ו"יעשו שם יום או יומים" —

חידוש: מכאן רואים שאוהל עראי מתכוון אפילו עראי עראי — אפילו לדקה אחת שנעשה אוהל, צריך להיזהר מדרבנן.

כילה שיש לה גג: אין מושכין אותה אפילו עשרה — בכילה עם גג, אפילו עשרה אנשים לא עוזרים, כי הפריסה עצמה יוצרת אוטומטית אוהל עראי (שונה מפרוכת שהיא רק קיר).

בגד על חבית (חבית)

רמב"ם: בגד שמכסה בו פי החבית — לא יכסה בו את כולו משום עשיית אוהל, אבל מכסה הוא מקצתו.

פשט: אסור לכסות חבית שלמה בחד, כי זה יוצר אוהל עראי מעל החלל של החבית. אבל לכסות חלק מותר.

חידושים:

- מדוע זה נקרא אוהל? אוהל לא צריך להיות בגודל לאדם — שיעור טפח מספיק. אולי לכן זה רק אוהל עראי (דרבנן), לא דאורייתא.

- באורח חיים סימן ש"א כתוב שזה דווקא בחביות יין, כי יין צריך אוויר (אוויר), ולכן הכיסוי נקרא ממש כמו עשיית אוהל (זה גג פונקציונלי מעל חלל שצריך להישאר פתוח).

פקק החלון

רמב"ם: כאשר יש פקק (פקק) שמתוקן לכך — מוכן לחלון — מותר להכניס אותו לחור אפילו הוא לא קשור ונתון, כי זה לא נקרא בנין.

כפיפה מצרית (סל מצרי)

רמב"ם: המסנן בכפיפה מצרית — לא יגביה קרקע הכפיפה מן הכלי טפח, כדי שלא יעשה אוהל עראי.

פשט: כאשר משתמשים בסל ארוג לסינון, לא ירים אותו טפח מעל הכלי, כי אז הסל הופך לגג — אוהל עראי.

חידוש — הבדל מכיסא: כיסא עשוי לשימוש מלמעלה (לשבת), לא מלמטה. אבל כפיפה עשויה לשימוש מלמטה — התועלת היא מה שמתחת לכפיפה (הסינון בכלי), ולכן זה נקרא אוהל עראי.

כיפה על כלים — סיום הדיון באוהל עראי

חידוש: ההבדל בין כיפה (כיסוי) על כלי לבין כיסא: כיסא עשוי לשימוש מלמעלה (יושבים עליו), לא מתחת לכיסא. אבל כיפה על כלי עשויה למטה — המטרה היא להגן/לכסות את מה שמתחת לכיפה. לכן כאשר מרימים את הכלי טפח ומכסים אותו מלמעלה, זה ענין של אוהל עראי.

פסקי תשובות — טלית ליד כלי (עמוד)

פסקי תשובות פוסק שמותר לשים טלית ליד עמוד (כלי נארים), כי לא עושים מחיצה, אלא משהו אחר סביב העמוד.

שאלה: החזקת משהו בידיים — האם זה אוהל?

שאלה: האם בכלל דיברו בהלכות על מקרה שבו אדם מחזיק משהו בידיים (לא קובע על משהו)?

חידוש: בפרוכת הרמב"ם אמר שלא צריך להחזיק — אבל ההבדל הוא: בפרוכת הוא מחזיק בזמן שהוא קובע אותה בצד — כלומר, הוא מחזיק רק זמנית אבל הוא עומד לקבוע אותה. אבל כאשר כל העניין הוא רק להחזיק בידיים (בלי קביעות), לא בטוח אם זה אוהל. מסקנה: צריך עיון.

רמב"ם: כל אוהל משופע שאין בגגו טפח, או שאין בתוך שלושה סמוך לגגו רוחב טפח — הרי זה אוהל עראי.

פשט: אוהל שהולך בשיפוע (כמו גג בלי פסגה שטוחה), שאין בו טפח רוחב בגג, או אפילו בתוך שלושה טפחים מהגג אין טפח רוחב — זה אוהל עראי (אסור מדרבנן, לא מדאורייתא).

חידושים:

- זה מקביל להלכות סוכה שבהן הקירות נמשכים מהגג כשהוא יורד בשיפוע.

- אם בגג יש טפח רוחב — זה כבר אוהל קבוע (חיוב דאורייתא). שיעור טפח בגג הוא ההבדל בין קבוע לעראי באוהל משופע כזה.

טלית כפולה עם חוטים

רמב"ם: טלית כפולה (מקופלת) שתולים כמחיצה (קיר), לא כגג. כאשר לטלית יש חוטים שנתלו בה מערב שבת — חוטים שכבר מחוברים מערב שבת — מותר לנטותה. וכן הפרכות מותר לנטותן ומותר לפרקן.

פשט: החוטים הופכים את זה לכלי שכבר מוכן להקמה ולפירוק.

חידוש: אולי החוטים הופכים את זה כאילו האוהל כבר עשוי — הוא כבר שוכן שם בקביעות, והפריסה היא רק מוסיף על האוהל, לא עשיית אוהל חדש. אבל זה לא לגמרי ברור.

כילת חתנים

רמב"ם: כילת חתנים שאין בגגה טפח, ואין בפחות משלושה סמוך לגג רוחב טפח — הואיל והוא מתוקן לכך, מטלטלין אותה ומותר לנטותה ולפרקה.

פשט: חופת חתנים, שהגג שלה אין בו טפח רוחב, וגם לא בתוך שלושה סמוך לגג טפח — מכיוון שהוא מתוקן לכך (עשוי לפתיחה וסגירה), מותר להקים ולפרק אותה.

חידוש: אפילו בדבר שמתוקן לכך, ההיתר הוא דווקא כאשר אין טפח בגג. תנאי הטפח נשאר אפילו בכלים שעשויים במיוחד להקמה.

כובע (כובע עם שוליים)

רמב"ם: כובע שנותנין על הראש שיש לו שפה מקפת שעושה צל כמו אוהל — מותר ללבושו, לפי שאינו אוהל אלא מלבוש.

פשט: כובע עם שוליים רחבים שעושה צל סביב הראש — מותר, כי זה בגד, לא אוהל.

רמב"ם (המשך): אם הוציא מן הבגדים סביב ראשו או כנגד פניו כמו אוהל, והידק על ראשו, ועשה סביבו שפה קשה ביותר כמו גג — אסור מפני שעושה אוהל עראי.

חידוש: ההבדל בין מותר לאסור: בגד רגיל נופל (רך), זה בגד. אבל כאשר עושים אותו קשה (קשיח) שהוא עומד כמו גג — אז זה אוהל עראי מדרבנן. המפתח הוא שלבגד רגיל אין אופי של אוהל, אבל כאשר בונים אותו אחרת מבגד רגיל, הוא הופך לאוהל.

טלית פרוכת

רבינו אברהם (בן הרמב"ם): הנוטה פרוכת — צריך ליהזר שלא יעשה אוהל בשעת שנוטה. לפיכך אם היתה פרוכת גדולה — תולה אותה שנים, אבל אחד אסור.

פשט: כאשר תולים פרוכת (וילון קיר), צריך להיזהר שבתהליך התלייה לא יעשה אוהל. פרוכת גדולה צריכים שני אנשים לתלות, כי אדם אחד צריך להחזיק אותה פרושה ביד אחת, מה שיוצר אוהל.

שמישיה (מטרייה) בשבת — אוהל עראי

חידוש מאתרוניום: אסור לפתוח שמישייה בשבת כי עושים אוהל.

שאלה: כאשר השמישייה כבר פתוחה — האם רק להחזיק אותה מעל הראש הוא גם אוהל? זה נשאר שאלה פתוחה, קשורה לשאלה הקודמת האם החזקת משהו בידיים (בלי קביעות) היא אוהל. **צריך עיון.**

שאלה כללית על הלכות אוהל עראי

קושייה: מדוע לא לעשות הגדרה כללית — שכל מה שיש לו דמיון לאוהל אסור מדרבנן? כיסא עם טפח הוא רחוק מאוד מאוהל — מדוע זה יהיה אוהל דרבנן? הגדרים כל כך רחבים שזה "מאוד מעניין".

תמלול מלא

הלכות שבת פרק כ"ב: שבותים מאופה ועד הסותר

הקדמה: מבנה הפרקים של שבותים

טוב, אנו לומדים הלכות שבת ברמב"ם, ספר זמנים. אנו עומדים בפרק העשרים ושניים, כ"ב. אנו עומדים באמצע, הרמב"ם עובר על ל"ט מלאכות, אבל דרבנן שלהן.

בפרקים הקודמים הוא פירט את כל הדאורייתא, כל האבות והתולדות של ל"ט המלאכות. כאן הוא מונה את השבותים, מה שהחכמים הוסיפו, או משום שדומה למלאכה, או משום שגורם למלאכה, או שנראה דומה למלאכה.

הודעה על ספונסרים

לפני שנמשיך, צריך לשבח את בעלי הקמת, "אם אין קמח אין תורה", אלה שתומכים בשיעור שלנו, ואלה שמפרסמים את השיעור שלנו. ובראשם הספונסר הראשי שלנו, ידידנו, הרבני הנגיד ר' יואל הלוי ועוצבערגער, זכות התורה תעמוד לו בכל.

כיצד חילק הרמב"ם את המלאכות דאורייתא

תראה, אז אני רוצה לומר לכם, יש בהלכות פרק ח', ט', י', י"א, י"ב, הרמב"ם פירט את כל שלושים ותשע מלאכות דאורייתא, הוא חילק אותן:

- פרק ח' עשר מלאכות

- פרק ט' עשר מלאכות

- פרק י' רק שמונה מלאכות

- פרק י"א עוד שמונה מלאכות

- פרק י"ב שלוש המלאכות האחרונות, וקוצר גורר עומר, שיש בהם הרבה מאוד הלכות, על כן היה פרק קטן של רק שלוש מלאכות

בכל אופן, נראה בעצם שהרמב"ם חשב שלושים ותשע מלאכות, זה מתחלק בערך לארבע, כן, כולן כמעט ארבעים, כמעט ארבעים זה ארבע. אחר כך ראה שבאחרונות יש הרבה מאוד, אז חילק אותן לחמישה פרקים במקום ארבעה פרקים. כך נראה לעניות דעתי.

כיצד חילק הרמב"ם את השבותים

עכשיו, בשבותים אין שבות לכל מלאכה. קודם כל צריך לדעת, אפשר לעיין ברשימה, יראו, לא לכל מלאכה יש שבות. כלומר, כמעט לכל מלאכה יש פטור אבל אסור, שמשמעו שיש שבות, אבל שבותים ממש נוספים שהוא מונה כאן, לא פירטו חז"ל באופן ספציפי.

השאלה היא, כשיש דבר שדומה למלאכה, השאלה היא מתי הרמב"ם אומר שאסור דברים שדומים למלאכה, האם הכוונה שאפילו כשלא כתוב מפורש, או רק הדברים שכתובים? ודאי רק הדברים שכתובים.

הוא אומר רק שלא כל פעם שכתוב פטור אבל אסור, כמעט בכל מלאכה, לא ממש כל מלאכה, חוץ משבת נערה, למשל, אני זוכר שאמרתי שאפילו פטור, אבל כמעט כל מלאכה יש גם דרבנן שפירטו באמת קודם. אבל שבותים שהם נוספים שהוא מונה כאן, לא לכל מלאכה יש.

אז הוא התחיל בעצם הרמב"ם, והשבותים הנוספים הם עוד שלושה פרקים. נראה שמחמישה פרקים על הדאורייתא יש שלושה פרקים, כ"א, כ"ב, כ"ג, זה כל שבותי ל"ט מלאכות.

דרך אגב, הקשר של השבותים עם המלאכות פחות מפורש בגמרא, לא כל שבות כתוב על איזו מלאכה אסרו אותו. הרמב"ם, הרבה פעמים, כשלומדים

יותר בעיון רואים הרבה פעמים שהרמב"ם בעצמו סידר שזה כנראה על המלאכה הזו, זה שייך למלאכה הזו. זה לידיעתכם אפילו לא ברור שכתוב שזה על עובד, הוא מבין שזה שייך לסוגיא, אבל הרמב"ם הכניס את השבותים כסדר המלאכות באמת. אין משנה שמפרטת את כל הדברים האלה.

בכל אופן, הוא מחלק כאן גם פחות או יותר אותו הדבר, רק קצת אחרת. למה? כי למדנו שהנפקא מינה היא לחלק באופן כללי, אז הרמב"ם עשה שלושה פרקים על שבותים. השניים הראשונים הם בדיוק כמו שני הפרקים הראשונים של דאורייתא, יש עשר מלאכות בכל אחד, רק שלא לכל אחת מעשר המלאכות יש שבות.

בפרק הראשון כמעט לכל אחת יש שבות זכרתי, אבל בפרק השני יש רק אני חושב שש מלאכות שיש להן שבות. אז מתוך עשר המלאכות שהוא מונה כאן יש רק שש. יש דברים שהם שבות משום שני דברים, כמו משום רפואה ומשום חשש דש או ממרה. אפילו שמייש... אפילו אחד ל... כן.

כמו שאני אומר לך, השבותים לא לגמרי לפי המלאכות, אבל הרמב"ם הכניס אותם. יש גם קטגוריות גדולות יותר, כמו רחיצה בשבת היא גזירה בגלל בישול, אבל זו עוד סוגיא שלמה בפני עצמה. כן, כמו רפואה, זו גם סוגיא שלמה בפני עצמה.

אחר כך יוצא הפרק האחרון, הפרק השלישי, כתב את כל שאר המלאכות שיש להן שבותים, כי יש פחות, לכן זה נכנס לשלושה פרקים. אבל כשמסתכלים רואים שהשלושה פרקים הם פרקים ארוכים מאוד, פשוט בגלל זה. רואים שהוא דווקא רצה לצמצם, הוא רצה שיהיו עשרה פרקים של שבתות, וגם לפי האורך, זה יותר ארוך מפרקים רגילים ברמב"ם, הן הפרקים של המלאכות והן הפרקים של כאן, רואים שהוא מאוד רצה שזה יסתיים בסך הכל בשבעה פרקים עומדות כל ל"ט מלאכות עם שבתותיהן, או שמונה פרקים, נכון? חמש פלוס שלוש, אז בגלל זה אלה פרקים ארוכים יותר.

הלכה א: רדיית הפת

טוב מאוד. אומר הרמב"ם, **רדיית הפת**, רדיית הפת פירושו גירוד הלחם. הלחם היו מדביקים על דופן התנור, וצריך אחר כך לגרד אותו בכלי.

אומר הרמב"ם, **אופה אינו מלאכה**, זה לא מלאכה, להוציא מהתנור, להכניס היא המלאכה, להוציא אינה מלאכה. **אבל אסרוהו חכמים, שמא יבוא לאפות.** הולכים לתת לו לעסוק בלחם, להיות עסוק בלחם, יעשה גם אפיה. אני לא יודע אם ממש אולי לא להיות עסוק בלחם, כי רדיית הפת היא דבר ספציפי, להוציא דבר אפוי מהתנור אינו רדיית הפת. רק רדיית הפת היא פעולה חשובה, זו פעולה רצינית, שמא יבוא לאפות.

היתר הצלת פת

מה מותר לעשות? אם הכניסו לחם ורוצים להציל אותו לפני שבת, אז כך, **המדביק פת בתנור מבעוד יום, וקידש עליו היום**, ונעשה שבת, **מציל ממנו מזון שלש סעודות**, מותר, כן, אסור להוציא את כל הלחם, אבל מותר להציל כמה שצריך לשלוש סעודות של שבת.

ולא רק זה, אלא מותר גם לבקש מאנשים אחרים שיצילו את שלוש הסעודות שלהם, וכך הכל יינצל. **ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם**, אפשר לומר לאנשים, בואו ומה שתצילו יהיה לשבת שלכם. זה מותר לעשות.

תנאי שינוי

מה שהוא אומר הוא שכאן ראו שיש בעיה. בעצם, זו הנקודה, "חמין שהוחמו", לא מבשלים בשבת, זה לא ספק. אם בישלו מים ערב שבת וזה חם, מותר לרחוץ בזה בשבת, אין שאלה.

הבעיה היא שכאשר אנשים הולכים למרחץ בשבת, הבלנים כן יחממו בשבת, וככל הנראה כך עשו, הם אמרו שקר אחר כך. אבל השאלה היא לא רק שאי אפשר לסמוך על הבלנים, זו באמת בעיה, זה גורם לכך שהבלנים יבשלו מים בשבת. ממילא, כניסה למרחץ בשבת גורמת לכך שיבשלו בשבת, וזה אסור.

למה לא עושים? מראה שהוספת, אבל כן, זה פשוט לא הגזירה, היה אפשר לסמוך אם הבעלן אומר שזה מערב שבת, היינו יודעים שאז מותר.

בכל אופן, הבעלן הוא יהודי, הוא לא עושה סתם כן, הוא לא מדבר על גוי שחוששים ממנו, הוא מדבר על יהודי. אסור להיכנס בשבת, זה רק דבר שגורם לאנשים לבשל בשבת.

גזירת מרחצאות – פרטי הדינים והחומרות

הלכה ב: יסוד הגזירה – גרמא לבישול בשבת

דובר 1:

אז כאן הוא גם אומר, שיאמרו שקר, אז כאן שם... מה שהוא אומר הוא, כאן ראו שיש בעיה. ובעצם, זו הנקודה, חמין שהוחמו מערב שבת, אסור לבשל בשבת, כן? אין ספק. אם בישלו מים ערב שבת, זה חם, מותר לרחוץ בזה בשבת, אין שאלה.

הבעיה היא, שכאשר אנשים יכנסו למרחץ בשבת, הבלנים כן יחממו בשבת. ומכוח זה כך עשו, הם אמרו שקר והכחשות.

אבל השאלה היא לא רק שאי אפשר לסמוך על הבלנים, זו באמת בעיה, זה גורם לכך שהבלנים יבשלו מים בשבת. ממילא, הכניסה למרחץ בשבת גורמת לכך שיבשלו מים בשבת, אז אסור. מראה קטנה הוסיפה זאת, אבל כן, אסור להיכנס בשבת לדבר שגורם לאנשים לבשל בשבת.

הלכה ב: פרטי הגזירה – מרחץ ובבית

דובר 1:

יפה מאוד, בואו נמשיך. "וגזרו אפילו להזיע", אפילו, אין הבדל אם הולכים למרחץ לרחוץ לגמרי או רק לקבל מהחום, "ולא בחמין", אפילו אם היה מענה חם אז זה יותר קל.

"וגזרו", הם גם גזרו, "שלא ירחץ כל גופו בחמין", אפילו לא הולכים למרחץ, אפילו אדם יש לו בבית מים חמים, אסור לרחוץ כל גופו במים חמים, "אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת". גם בגלל אותה גזירת מרחצאות.

פעם אחת שעשו את הגזירה, הרחיבו אותה אפילו לאדם בביתו, הוא לא מרמה את עצמו. הוא אומר שהגזירה היא לא נגד הרמאות, אלא נגד זה שגורם לכך שיבשלו בשבת.

"אבל פניו ידיו ורגליו מותר". אבל זה, האיסור היה דווקא כל גופו. פניו ידיו ורגליו מותר.

כלומר, כניסה למרחץ כתוב שאסור להיכנס, אפילו לרחוץ, אפילו רק להזיע, או אפילו רק פניו ידיו ורגליו. אבל בגזירת מרחצאות שאמרו גם שזה אצל המים החמים של האדם עצמו, זה אמרו רק על ממש רחיצת כל הגוף.

הלכה ב: חמי האור לעומת חמי טבריה

דובר 1:

אבל מודה, אומר הרמב"ם, בחמי האור, דברים שמחממים באש, בבית, אפילו יש חמין שחיממו באש, אסור גזירת מרחץ. אבל בחמי טבריה וכיוצא בהם, דברים שבכלל לא חמים מאש, זה חם מדברים אחרים, מהטבע, זה בא ממעיינות חמים, מותר להשתטף בהם, מותר כן לרחוץ את כל הגוף, על זה אין את גזירת מרחצאות.

הלכה ב: חמי מערות

מה ההיתר? כיון שזה רק דרבנן, התיירו רבנן במקום צורך גדול. אומר, ואופה אינו אלא לא מלאכה, ממילא אולי לא היה צריך לעשות עוד שינוי, כי כל הדבר אינו מלאכה. כשזו מלאכה, אומרים, כשמותר לעשות זאת בשינוי. זה לא מלאכה.

אבל בכל זאת, כשיש היתר לרדות, כדי להציל לחם לשלוש סעודות שבת, אל יעשה זאת גם בדרך הרגילה. "שירדה במסל ירדה", לא יוציא את הלחם מהתנור במרדה, בכלי המיוחד, "אלא בסכין", אלא בסכין רגילה, "כדי לשנות", שייראה אחרת. אפילו כשהתיירו, זה עדיין בתנאי, שיהיה בשינוי.

קשר עם פרק ג'

צריך כאן לזכור מה שלמדנו בפרק ג', אתה רואה שבעצם יש איסור מדרבנן להדביק פת בתנור בין השמשות, כי "אוכל שמא יחתה", כי הוא יאפה אותו בשבת. אבל אם "כדי שיקרמו פניה מלבעוד יום", אז מותר.

וממילא, מה שכתוב כאן שמתר לרדות את הפת, מדבר דווקא אם מה? אם הכניס בשוגג, כתוב. אם הכניס במזיד, עבר על איסור שהיה כולי, אז אסור. אז אין אפילו את ההיתר. כך כתוב בפרק ג'.

כאן הוא לא אומר כך, שם הוא אומר כך. בפרק ג'. "ואם נתנו סמוך לחשיכה וחשך ועדיין לא קרמו פניו", אולי הולך לומר רק אם לא קרמו פניו, "אף על פי כן מותרים הם אפילו במזיד", כי זה מותר. אבל אם עבר על איסור דרבנן של להכניס מוקדם מדי, אז אין את ההיתר.

דיון: איפה כתובה ההלכה של סודק?

ובדרך כלל יש היתר של לרדות כדי שלא יאפה, כדי שלא ייכשל באופה. כן, מה היה כתוב שם בהלכה? הלכה אחרת.

מה כתוב כאן? הוא הכניס בשבת, סודק בשבת, וכך מציל אותו לפני שמתחיל להיאפות.

כן, כתוב איפה? במקום אחר, בנושא אחר. לא היה כתוב באופה? היה כתוב בענייני ערב שבת, של הכנה לשבת, לא אצל מלאכת אופה.

מה שאמרת לך עכשיו כתוב שם. בסדר, הלאה.

הלכה ב: מרחץ בשבת

בסדר, אומר הרמב"ם הלאה, "ומה אסרו חכמים". הוא מתחיל באופן מעניין. זה בעצם עד כאן לשון הרמב"ם. עכשיו הוא אומר כך, אנחנו הולכים ללמוד על רחיצה בשבת, על כניסה למרחץ או רחיצה בשבת.

מתחיל הרמב"ם בשאלה כזו: "ומה אסרו חכמים ליכנס במרחץ בשבת?" למה אסור להיכנס למרחץ בשבת? הרי קודם למדנו על חולה, על הזעה. אבל כניסה למרחץ היא סוג אחר של דבר, זה לא הזעה מהאש, ולמה זה אסור?

הטעם לגזירה

אומר כך, "מפני הבלנים שהיו מחממין בשבת ואומרים מערב שבת חממו". אנשי המרחץ, אלה שמתפלים במרחץ, הם כן חיממו מים בשבת, והם אמרו לאנשים, "מערב שבת הוחמו", זה בא עוד מערב שבת. "לפיכך גזרו חכמים שלא יכנס אדם למרחץ בשבת אפילו להזיע". אז לכבוד זה אסרו החכמים שאסור בכלל להיכנס למרחץ בשבת.

למה אי אפשר לסמוך על הבלנים?

בדרך כלל אדם היה אומר, צריך לשאול. בסדר, לפני שנכנסים למרחץ, לפחות לשאול, כי אם נעשה חם בשבת, אסור ליהנות מזה בשבת, אז ישאלו.

אבל אומרים החכמים שאי אפשר לסמוך, כי הם אומרים "מערב שבת הוחמו", אבל למעשה צריך לחשוש בכל המרחצאות שמחממים גם בשבת. עכשיו, אם זה ניסיון גדול או שזה יותר קל כך...

הוא אומר הלאה, הוא לא אמר רק שאי אפשר לסמוך עליהם. כלומר, כל דבר, למדנו, כל דבר שגורם שכאשר עושים את הדבר אנשים עושים מלאכות בשבת, אסור זאת החכמים. הם אומרים שקר, יש שם...

דובר 1:

כן, זה חמי טבריה שלא במערה. אבל מה הדין עם חמי מערות? **במערות**, מים חמים שבמערה, **אסור לרחוץ**, **לפי שמעלות שיש בהם הבל באות לידי זיעה ונמצאות כמרחץ**.

כי במים שחמים אבל אין כזו כמות גדולה של זיעה, זה לא כמו הזעה, מותר. אבל מים חמים של מערות, אף על פי שזה גם לא חמי האור, היינו יכולים להתיר, אבל זה מסיבה אחרת נראה יותר כמו מרחץ, זה יותר מחובר לגזירת מרחצאות, כי שם המקום שכל המקום יש הרבה אוויר חם ויש בהם הבל, וזה נראה כמו מזיעים, זה נראה כמו יוצאים ממרחץ, או מרגישים כמו מרחץ, אז זה בגדר גזירת מרחצאות.

הלכה ג: מתחמם כנגד המדורה**דובר 1:**

הלאה, עוד חומרות, עוד פרטים שיוצאים מזה. **מתחמם אדם כנגד המדורה**, אדם מותר להתחמם מול האש, **ויוצא ומשתטף כל גופו בצונן**, מותר לרחוץ במים קרים, אף על פי שכאשר המים הקרים נוגעים המים נעשים חמים, אבל זה מותר, זה לא חלק מגזירת מרחצאות.

אבל אין משתטפין כל גופו בצונן, אסור להיות רטוב ממים קרים, **ומתחממין כנגד המדורה**, ולהתחמם ליד האש, **לפי שמפשיר מים שעליו**, כי בזה הוא גורם למים שהוא כבר רטוב בהם להיות חמים, ויש לו את אותו אפקט כמו מרחץ, ויש לו את אותו אפקט כמו מרחץ, הוא מוציא את כל הגוף בחמין, כי למעשה יוצא שהוא מכוסה במים חמים, אפילו זה בא לו בדרך הפוכה, חומרא להיות.

הלכה ג: סילון של צונן בתוך מים חמים**דובר 1:**

הלאה, **המעביר סילון של צונן בתוך מים חמים**, מי שמצליח לעשות צינור, לעשות צינור של מים קרים שיעבור במים חמים, אין הבדל אם המים החמים חמים מאש, או אפילו כשזה יותר קר, כשזה חם מחמי טבריה, שחמי טבריה אין בהם את ה... חמי טבריה עצמם מותר לרחוץ בהם, אבל צינור של מים קרים שנעשה חם דרך חמי טבריה, **הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת, ואסורים ברחיצה ובשתיה**.

למה דווקא הסילון חמור יותר מחמי טבריה עצמם? התירוץ הוא כי חמי טבריה, המים כשהולכים לשם לא הולכים למים חמים, אבל המים כשיוצאים מהסילון הם חמים, ואולי אנשים לא ידעו או לא יעשו הבדל, ומים שנעשו חמים בשבת.

דיון: טעם האיסור – הטמנה או גזירת חמין שהוחמו בשבת

דובר 2:**תרגום לעברית**

ויהודים אחרים אומרים בראשונים שזו שאלה של הטמנה בדבר המוסיף הבל.

דובר 1:

אה, יכול להיות. כאילו גם זה הטמנה, בשעה שאתה מכניס את המים.

דובר 2:

אבל הטמנה היא לא ענין של איפה יש גחלים או איפה יש...

דובר 1:

לא, הטמנה אסור...

אבל הרמב"ם לא אומר כך, הוא אומר **הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת**.

דובר 2:

הוא אומר רק שזה אסור.

דובר 1:

כמו...

דובר 2:

לא, הוא אומר שמסתכלים על המים שיוצאים מהצינור כמו חמין שהוחמו בשבת, מאוד פשוט. הוא לא אומר מה האיסור של חמין שהוחמו בשבת. דיברנו קודם שאסרו מרחץ בגלל חמין שהוחמו בשבת, כי הולכים לחמם בשבת. אז כאן הגמרא מצאה דרך שיהיה דרך היתר דרך חמי טבריה, אז נשאר רק מבשל, שמים כאן איסור של חמין שהוחמו בשבת, שאיסור גזירת מרחצאות הוא עוד חומרות בענין שלא יכשלו בחמין שהוחמו בשבת. החכמים עשו חומרות על חמין שהוחמו בשבת, גם הענין על הצינור של צונן.

דובר 2:

כן.

דובר 1:

יכול להיות שהרמב"ם מתכוון רק שיש לו דין כמו חמין שהוחמו בשבת, אבל לכאורה זה נראה יותר כמו חמין רגילים, זה חלק מהגזירה של חמין שהוחמו בשבת.

דובר 2:

אין גזירה על חמין שהוחמו בשבת, רק הגזירה היא על ערב שבת.

דובר 1:

לא, יש גזירה על חמין שהוחמו בשבת.

דובר 2:

האיסור הוא על ההוחמו בשבת. החמירו אפילו בערב שבת. הגזירה היא על ההוחמו בשבת, הבעיה היא ההוחמו בשבת, לא ההוחמו ערב שבת. כי לא סומכים, ויש חשש, וממילא אסרו הכל.

דובר 1:

שוב, חמין שהוחמו בשבת אסור, זה לא שאלה. אסור.

דובר 2:

כן, אבל כאן לא היה צריך להיות אסור, כי זה לא הוחמו בחמי טבריה.

דובר 1:

טוב מאוד.

דובר 2:

איזה איסור?

דובר 1:

האיסור שמחמירים אפילו כשאין איסור של מרחץ.

דובר 2:

זה דבר חדש, זה כמעט לא קשור למרחץ.

דובר 1:

אמת, הדבר הזה לכאורה אסור.

דיון: למה אסור בשתיה?

דובר 2:

כי תראה במשנה כתוב, אם זה בשבת אסור ברחיצה ובשתיה, אם זה יום טוב זה גם אסור ברחיצה אבל מותר בשתיה. כי ביום טוב מותר לבשל לשתיה, אבל לא לרחיצה. אבל לא כתוב למה זה אסור, והוא לא אומר למה, הוא אומר שזו גזירה אחרת, זו הייתה סתם גזירה אחרת, כמו שהנהנים למדו, נגיד לבשל בחמי טבריה מותר, אבל בצורה כזו אסור, למה לא? כי הצינור לא זורם, כי דעתי אומר, אולי זה לא אומר כלום, מה הקשר למרחץ? גם אסור, למה אסור לשתות? בדרך כלל חמין שהוחמו בערב שבת אסור לשתות, זה פשוט. הדבר הוא כחמין שהוחמו בשבת, אסור לשתות, אבל הוא לא רואה מספיק טוב למה. הרבי לא צריך להבין בכלל למה, לא להיות הדבר שלו למה, אבל... אסור לשתות, אבל הוא לא אומר למה.

עם מים... למה זה נקרא לא מבושל עם מים? זו גזירה, זה קצת דומה לבישול. מכיוון שמה זה אומר לא דרך בישול? הם מביאים מסביר... מכיוון... ושואלים אנשים מה זה לבשל. אף אחד לא בישל מרק, ולמרות על עצמו דברים, ולעמוד ליד אש. למה זה... זו לא דרך של בישול! זה לא נקרא לבשל!

הוא מבשל, הוא שם סיר ליד אש, הוא אומר שעה, מבשל! הוא מבשל את הרוק מפיו, טיפת המים שצריכה להיות נתונה. הוא מתלוצץ על הרבנים! כאן זה כן נהיה מבשל!

מוחמם בגד – לחמם בגד

הלאה עוד דברים שמותר לעשות! **מוחמם בגד חדש אצל מאה בשבת!** מותר לחמם בגד לשים על הבטן כדי להרגיע כאבים, או מה? אצלנו יש, לא מדברים על רפואה. בכל מקרה אין לך בעיה של רפואה. אבל לחמם בגד זה לא אופן של בישול.

אתה צודק. למה? אני כבר זה דבר שבריאיים עושים לפעמים, או מה?

דובר 2: לא, אני מדבר שם על הבגד.

דובר 1: אולי בגד לחמם, זה לא ענין של בישול בבגד. וזה דבר אחר.

דובר 2: בסדר.

דובר 1: זה גם מוחמם, מתכוונים לא לרמה גבוהה של חום. לחמם.

דובר 2: לא משנה, אבל אפילו לא שורפים את הבגד, זה נהיה חם.

דובר 1: זה כבר מוחמם לגמרי.

אמבטי – כלי ראשון

כשהוא שופך את המים הקרים, המים הקרים נהיים חמים... הלאה תולדות! הוא רואה שהוא שופך... אפשר לומר שזה נהיה אופן של בישול?! בדיוק. שלא יהיה ברמה של בישול, הוא הולך להיכנס בזה, זה לא כל כך חם! אז... אבל זה ילד שלום תינוק נכווית. בכל זאת נכווית.

להיפך מותר, **מותר לקחת מים חמים ולשפוך לתוך אמבטי של צונן**, כי האמבטי של צונן הולך להיות על זה. בסך הכל מה שאתה הולך לעשות זה שהמים הקרים יהיו קצת פחות קרים, כמו שהיה קודם **כדי שיפשירו לא שיוחמו**.

בסדר.

מיחם שפינה ממנו

הלאה. **מיחם שפינה ממנו**, סיר שכבר שפכו ממנו את המים, **מותר לשפוך לתוכו מים קרים**. למה שופכים את המים הקרים? כי הוא רוצה שהמים הקרים יתחממו קצת מהחום שעדיין יש בסיר. אבל גם זו לא דרך של בישול כך, וזה לא מספיק חם לבשל כך.

ומותר לצוק מים חמים לתוך מים צונן, או **צונן לתוך החמין**, מותר לשפוך מים חמים למים קרים או להיפך, **אם אינו בכלי ראשון**.

דיסקוסיה: מה זה אמבטי?

צריך לדעת מה זה אמבטי. אמבטי לא מספיק חם? אמבטי זה כלי ראשון.

דובר 2: לא, כתוב "נותן על מים צונן".

דובר 1: כאן הוא אומר שאם זה לא כלי ראשון מותר.

דובר 2: אה, אם זה מאוד חם.

דובר 1: החילוק הוא כמה חם זה. אמבטי זה מאוד חם, אז אסור. אבל סתם מים חמין זה לא כל כך חם כמו אמבטי?

דובר 2: כן, כלי שני לא כל כך חם כמו אמבטי.

דובר 1: אמבטי זה כלי ראשון. פעם היה אש ממש מתחת לאמבטי.

הוא מביא שאמבטי זה כמו כלי ראשון, מה המילה? או שאמבטי זה משהו יותר גזירת מרחצאות, מחמירים יותר על זה?

דובר 2: לא, הוא לא נכנס יותר לגזירת מרחצאות. אני חושב שסיימנו עם המרחצאות. דווקא זה מרחץ, אכן, אבל אני מתכוון שזה...

הלכה ד: שיעור חימום – כדי שתופג צינתן

דובר 1:

כן, הלאה, **מאימתי אדם נותן של מים**, מה שמותר לעשות, שלא תחשוב שהגזירה של חמין שהוחמו בשבת הולכת רחוק מאוד, אני אגיד לך מה מותר לעשות. **מאימתי אדם נותן של מים ומניחו כנגד המדורה**, אם זה לא **בשביל שיחמו**, הוא לא שם את זה כל כך קרוב או בצורה כזו שיהיה ממש חם, אלא **כדי שתופג צינתן**, שיהיה פחות, שירד מהקור, שהקור יעבור.

וכן, אותו דבר מותר לעשות עם **פך של שמן כנגד המדורה כדי שיפשרו**, שיהיה קצת חם, ולא **שיחמו**, לא שיהיה ממש חם.

וכן **סך אדם בידו במים או בשמן**, מותר למרוח על עצמו מים או שמן, **ומחמם כנגד המדורה**, מותר להתחמם כנגד המדורה, גם באותה דרך, איך? **שלא יחמו המים שעליו**, שלא יהיה, המים שנמצאים עליו לא יהיו כל כך חמים **עד שכריסו של תינוק נכוית בו**, חום כזה שכשתשים שם בטן של ילד היא תיכווה.

דיון: האם זה בישול מדאורייתא?

דובר 2:

זה בדיוק מה שעמד קודם, ההלכה של בישול, מי שעומד על כל גופו בצונן, מדברים גם כנראה כשזה נהיה ממש חם. אני לא יודע, האם יש חילוק בין ידיו לכל גופו?

דובר 1:

לא, ההוא יותר דומה למרחץ. צריך לדעת, עכשיו מדברים אסור בגלל בישול, נכון?

דובר 2:

לא, לא מדברים על ממש בישול, זה...

דובר 1:

אבל הלאה, כריסו של תינוק נכוית בו, הוא אומר שהוא מבשל, מה זה בשבת, מה הוא עושה? עכשיו מדברים כראוי על מבשל. זה אולי מבשל מדרבנן?

דובר 2:

לא, אני לא יודע, אמרתי שזה לא מבשל מדאורייתא, זה בכלל לא חייב.

דובר 1:

כן, הוא מבשל, הוא מבשל. אני לא מבין, באמת.

דובר 2:

זה בטוח לא, זה לא נקרא לבשל, זה רק לחמם את המים שנמצאים עליו, המעט מים שנמצאים על גופו, זה לא נקרא לבשל.

דובר 1:

לא שיעור? מה זה אומר לא לבשל? למה זה נקרא לא לבשל? הוא יצא תחת השמש החמה, הוא גם מבשל, כי גופו נתבשל? זה לא עובד כך.

דובר 2:

בשמש הוא לא יתבשל? הלוואי בשמש אפשר לבשל.

דובר 1:

למה זה נקרא לא לבשל? וכשהוא יושב בסאונה חמה, אסור ללכת ליד אש, סתם האדם, כי גופו מתבשל, כשהוא מתבשל. עם מים... זה מבשל את עצמו, למרוח על עצמו דברים ולעמוד ליד אש. זו לא דרך של בישול, זה לא נקרא לבשל.

הלכות בישול בשבת – כלי ראשון וכלי שני

בישול בחמה

דובר 1: הלא, הלא, בשמש אפשר לבשל. למה זה נקרא לא לבשל? וכשהחדר חם מאוד, אסור ללכת ליד אש סתם האדם, כי הם נתבשלו.

להשתמש בכל דבר בטמפרטורה, ואפשר לשים טמפרטורה, ואפשר לבדוק שהרבה פעמים הצלחת השנייה או השלישית או החמישית יותר חמה מהצלחת הראשונה. זה תלוי במיליון פרטים, כמה זמן זה התבשל על האש, וכן הלאה.

מבין מה אני אומר? מבין מה אני אומר? כלי שני אינו מבשל, זה כלל. אני לא מבין מה אתה אומר דבר כזה. אתה יכול למדוד, קח מד וראה, אם תמצא לי כלי שני שהוא יותר חם מכלי ראשון, אני אתן לך פרס. אין דבר כזה. העובדה היא שזה נהיה יותר קר. אין דבר כזה.

דובר 2: אני לא מסכים איתך. מישוהו ייקח מד, אתה יכול באמת למדוד, ולראות שהכלי שני יותר קר.

חלתית – השריית תבלינים

דובר 1: ולמדנו קודם, חלתית זה תבלינים שמערבבים עם מים.

ולמדנו ברפואה שחלתית זה תבלינים שלשים עם מים. אסור לעשות את זה, אסור לשרות אותה, להשרות, בין בחמין ובין בצונן, גם אפילו לא במים קרים.

למה?

כי זו דרך של לבשל את זה, להכין אוכל.

דובר 2: מים קרים? במים קרים אי אפשר לבשל כלום.

דובר 1: חלתית. אה, איפה אני כאן?

יכול להיות שזה נושא של רפואה? למדנו קודם שחלתית עושים לרפואה. וכתוב שזה כדרך שעושים בכל. לא ברור.

דובר 2: זה לא יכול להיות מבשל במים קרים, זה בטוח אי אפשר לומר.

דובר 1: מבשל, אולי זו דרך של להכין את האוכל.

דובר 2: אה, זה יכול להיות שזה משהו דומה לתיקון.

דובר 1: אבל סתם דבר שלא, זה לא דבר שבת, במפושין ובמצונן, אבל שורה אותה בסך החומץ, מותר להשרות את זה בחומץ.

חלתית – כשכבר באמצע הרפואה

אומר הרמב"ם הלכה, מעניין, למה יש שהם למדו לא עם אותן מילים בדיוק, "ומותר לשתות יום חמישי ושישי", אם כבר התחילו לשתות מהחלתית, כבר באמצע המשטר של הרפואה, הרי זה שורה בשבת בצונן, מותר להשרות את זה, התירו להשרות את זה בצונן, ומותר אפילו מניחו בחמה עד שיחם, אפשר לשים את זה בשמש שיהיה קצת חם בזמן האכילה, למה? כדי שלא יכלה אם יפסיק מלשתות, כי אם כבר באמצע משהו לשתות, התחילו רפואה ועוצרים, זו סכנה. לא סכנה ממש, סכנה היה מותר הכל מסכנה, זה לא בריא, זו בעיה, ממילא היו יותר מקילים שאף על פי שאסור באופן כללי אפילו בצונן, התירו אם כבר התחילו לאכול את זה לפני שבת. לא ענין סם המוות, אלא כי זה כבר יותר חשוב היו מקילים, כמו שלמדנו קודם שזו הסיבה. טוב מאוד.

אין בישול אחר בישול – דברים שכבר מבושלים

דבר שנתבשל קודם השבת, דבר שכבר התבשל לפני שבת, או נשרה בחמין לפני השבת, או הושרה במים חמים לפני השבת, אפילו נצטנן, אפילו זה התקרר אחר כך, מותר לשרותו בחמין בשבת, מותר לשים את זה חזרה להשרות במים חמים בשבת, כי פעם אחת שזה כבר נתבשל, זה לא מתבשל שוב.

הלכות שבת - בישול בשבת: עירוני כלי ראשון, חמה ותולדות חמה, מליחה וכבישה

אבל דבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם, משהו שהוא קר ומעולם לא חומם, אסור להשרותו במים חמים, אבל מדיחו בחמין, אבל מותר לשטוף אותו במים חמים, אם לא היתה הדחה זו גמר מלאכתו, דבר שהשטיפה לא הופכת אותו לאוכל מוכן לגמרי, הרי זה כבר אוכל כמו שהוא, אלא שהוא רוצה לשטוף אותו כי זה יותר טוב כשזה קצת פחות קר, כשזה

דובר 1: אתה אמרת אמבטי של מרחץ.

דובר 2: כן, אני אומר שזה היה דבר מעשי כי זה מאוד חם.

דובר 1: רציתי לומר שהאמבטי זה כלי ראשון. הוא מביא שהתורת שבת אכן תמה, הוא אומר שהמרחץ של היום אף פעם לא מספיק חם. הוא אומר שפעם היה באמת יותר חם, היו מחממים את זה יותר.

הגמרא אומרת שהיה סכנה, יש ברכה כשיוצאים מהמרחץ בשלום. היה יד סולדת בו.

אולי לא צריך להיכנס ישירות לזה, זה היה לעשות את ההבחנה, מה שלא יהיה.

אממ... כן. חם כדי רחיצה, כן? חם... בקיצור, אסור לשים בכלי ראשון, כי כלי ראשון עושה מאוד חם. אבל כלי שני כבר מותר.

קדירה רותחת – תבלין ומלח

וכן קדירה רותחת, אף על פי שהורדה מעל האש, כבר הורידו מהאש, אסור לשים בה תבלין, כי התבלין הולך להתבשל קצת מהחום של הסיר. אבל מלח מותר לשים מלח, שמלח אינו מתבשל אלא על אש גדולה, לבשל מלח לא מספיק שהסיר חם, צריך להיות ממש על אש, ממילא המלח לא יתבשל.

זה מעניין, כי אני זוכר שמלח הוא מקלי הבישול.

דובר 2: מלח? תבלין כתוב כאן.

דובר 1: אני לא יודע, הם למדו קודם. זה בעיקר הלכות מבשל שצריך ללמוד אותן ביחד עם הלכות בישול מקודם.

כלי שני אינו מבשל

ואם היה צק התבשיל מקדרה לקערה, אם שופכים את התבשיל מסיר אחד לאחר, אף על פי שהיא רותחת בקערה, אפילו זה עדיין רותח, אפילו הסיר עדיין... שוב, הוא שופך את התבשיל מהקדרה לקערה, אף על פי שהיא רותחת בקערה, אפילו זה עדיין חם בצלחת, בצלחת כבר מותר לשים תבלין, מותר לשים תבלין, שכלי שני אינו מבשל. אפילו זה עדיין חם, אבל זה כבר בקערה, בצלחת, זה כבר כלי שני, וכלי שני יש כלל אינו מבשל.

מעניין, כן, כתוב כאן "אף על פי שהיא רותחת", כאן רואים ברור שכלי שני אינו מבשל אפילו כשזה מאוד חם. כן.

דיסקוסיה: אמבטי וכלי שני

הלאה, צריך אכן להתווכח על האמבטי, שהוא מביא קודם, שיש מי שאומרים שאולי אמבטי כן. בקיצור, אנחנו לא יודעים. אבל גם כאן קשה, אם זה מאוד רותחת, אם יש רמה, היום כשאפשר כל רמה של חום אפשר לבדוק בדיוק כמה מעלות זה, מה הקשר לכלי ראשון וכלי שני? הוא אומר כאן גם "אף על פי שהיא רותחת", אפילו זה רותח. כאן יש כלל, כלי שני אינו מבשל. כי זה הולך להתקרר בשנייה, זה לא נשאר חום קבוע. יש לי זמן לזה? אולי זה לא מספיק כדי לבשל. ככה אני מבין את זה כבר, ככה אני מבין את זה. אתה גם מבין ככה?

דובר 2: לא.

דובר 1: מה אתה לא מבין?

דובר 2: על האש מתבשל כל הזמן.

דובר 1: אבל הוא מדבר אפילו אם זה לא על האש.

דובר 2: זה אפילו אם זה לא על האש אסור. אפילו הורידו את זה מהאש אסור.

דובר 1: אבל בקערה מותר.

דובר 2: זה נהיה יותר קר. אין דבר כזה.

דובר 1: אבל זה לא תלוי בנהיה יותר קר, זה מה שאני אומר. יש כלל שכלי שני אינו מבשל.

כי אם מישוהו שופך מסיר מאוד מאוד חם, יכול להיות הרבה יותר חם בכלי שני מאשר בסיר הראשון שהוא פחות חם. כי בזמנים של היום אפשר

מזה רק כמויות קטנות. אבל הרבה, אסור מפני שנראה כעושה מלאכת התבשיל.

זה נראה כאילו הוא עוסק בבישול, אנחנו יודעים שהוא לא עוסק בבישול, הוא מכין דבר פשוט שלא צריך לבשל אותו. אבל כשעושים דברים לאירוע גדול, זה נראה כאילו מתרחש בישול. זאת אומרת, לכאורה סוג הרוטב הזה הוא בדרך כלל דבר שמבשלים אותו. הוא אומר "נראה כמלאכת תבשיל", רואים שעושה כמות גדולה מזה, זה נראה כאילו הוא עוסק במטבח, הוא עוסק בהכנה.

דובר 2: לא עוסק במטבח, הוא יכול להיות עוסק במטבח.

דובר 1: זה אומר שסוג הדבר הזה בדרך כלל הוא לא רק לטבילה בפת, בדרך כלל עושים את זה כדי לבשל את הזרעונים לצ'ולנט, אני לא יודע מה.

מי מלח עזין

דובר 1: "ולא יעשה מי מלח עזין" - לא יעשה מי מלח חזקים. מה זה מי מלח חזקים? "שנים או שלשה מלח לשלשה מים", מים כאלה שמלוחים, "ונראה כעושה מליח". כי זו הדרך שעושים מליח. מליח זה כשלוקחים מי מלח עם דג.

כאן אפילו אין את חלק הדג, ורגע, כשעושים מליח זה היה בישול. אה, נראה כבר שכבישה היא בישול דרבנן. אז כשעושים מליח ושורים אותו במי מלח, היו מבשלים את הדג בזה. זו הדרך, דג אפשר לבשל או באש או במי מלח. זו צורת בישול שהרבנן אסרו, אבל אסרו אפילו את מי המלח עצמם.

מולח ביצה וצנון

דובר 1: "ומותר למלוח ביצה" - מותר למלוח ביצה, שלמה. זה גם עושה, זה משפר את הביצה, זה עושה אותה טובה יותר. אבל מה אסור? הוא בא לקחת, מה אסור? "אבל צנון וכיוצא בו", צנון או דבר חריף שהמלח עושה אותו שיהיה טוב יותר, שיהיה אוכל גמור, אסור למלוח, "משום שנראה ככובש כבשים בשבת". כי בזה זה נראה כמו מי ששורה, או מי שעושה חמוצים, מי ששורה ירקות במי מלח.

"והכובש אסור משום כמבשל". כובש, מאחר וזו הדרך, זו דרך בישול, דברים שלא יכלו לבשל, אז זו הדרך לבשל אותם. ממילא נקרא כבוש כמבושל, ואסרו אותו מדרבנן. אבל מליח כרותח זה לא אותו דבר.

דיון: מה מותר לעשות עם צנון?

דובר 2: מה מותר לעשות עם הצנון? אסור להשרות, אבל לשפוך עליו קצת מלח או לטבול קצת במלח מותר.

דובר 1: "מותר ליתן לתוך המלח, אוכל בתוך אכילתו", מותר לטבול במלח. אבל מדברים כאן על צנון יותר ולמלוח אותו בקנה מידה גדול יותר, לא מה שהוא צריך עכשיו לאכילה, זה אסור.

דובר 2: תגיד לי דבר שאסור לעשות בגלל ההלכה הזו. לעשות, לקחת חבורה של מלפפונים ולעשות חמוצים, להכניס לצנצנת. זו כבישה ממש, זה בוודאי אסור. אבל מה ההלכה?

דובר 1: "לא יאכל", לקחת קערה מלאה צנון ולמלוח אותם, אסור. אבל "כיוצא בו במלח", לטבול קצת במלח, מותר. אז אם מגישים סלט גדול, אני לא יודע מה זה דבר עם הרבה... אוקיי, כאן נכנסים כבר לפרטים, מה קורה עבור כמה אנשים, "תוך אכילתו".

הוא אומר שאסור למלוח צנון. מותר "כיוצא בו במלח ואוכל". ההבדל הוא לא בין למלוח או לטבול, ההבדל הוא בדבר כי הוא הולך לאכול עכשיו.

דובר 2: מה עולה לך? כי שמים את המלח על זה, שמים את זה על המלח. כן, ההבדל. כן, כי... לא המלח אל המרכיבים.

אתה עושה את זה לעצמך? אוקיי, אין בעיה. כתוב שאסור למלוח, אפילו לא מדברים אף פעם.

דובר 1: לא, המילה היא שם "האוכל". מותר. באכילה מותר.

דובר 2: אני זוכר שכתוב אבל לא. כתוב שזה אסור. יש היתר מיוחד שביצה, מותר לשים מלח בכיזים עם בצל, מה שלא יהיה, והמלח, צריך

קצת חם, זה מותר, כי זה לא מתבשל מהשטיפה, מלתת לו שטיפה, מלשפוך עליו פעם אחת מים חמים. אבל אין שורין אותו בחמין, להשרות במים חמים, זה אסור. אבל כאן יש כבר איזה חשש, קצת בישול, בישול דרבנן, או שזה נראה כמו בישול.

למה? כלי ראשון, כלי שני, הרמב"ם לא אומר. הוא אומר "בחמין", בסיר. אז פשוט שאסור, נכון? כשהוא אומר "לישרות", הוא מתכוון לכאורה אפילו בכלי שני. הגיוני?

עירוני כלי ראשון וכלי שני

דובר 1: כי כלי שני אינו מבשל? אני לא יודע. אולי חמין זה כלי ראשון? למה הוא אומר חמין? בכלי ראשון אסור... מה זה אומר לשטוף? לשטוף זה כבר... רגע, לשטוף זה לא כלי ראשון, אמת. כי הוא שופך אותו. כי שופכים אותו.

בקיזור, מי שאומר שעירוני כלי ראשון הוא ככלי ראשון, זה דבר. אבל הרמב"ם לא כותב זאת בפירושו. הוא אומר שאסור להשרות אפילו בכלי שני? מה זה, כלי שני מבשל? תבלין? הוא שואל על זה. האדם, התוספות אומר שזה שונה, לא דרך בישול.

הלכה ט: חמה ותולדות חמה

דובר 1: הלאה, מותר לחמם מים קרים בשמש כדי שיחמו. מותר להוציא מים שיתחממו. אף על פי שזו הלכה, אסור לחמם בתולדות חמה. אסור לחמם בחול שהתחמם מהשמש. תולדות חמה נראה יותר... זה אומר, אדם שרואה שמבשלים בחול חם, יחשוב שהחול בושל בתנור.

אז, אף על פי שאסור לעשות בתולדות חמה, אבל בחמה עצמה מותר. שאין אדם בא לטעות מחמה לאש. אף אחד לא יטעה, רואים מישהו מבשל משהו תחת חום השמש, ולחשוב שזה לא נראה כמו אש. אבל התולדות יכולות כן להיראות.

לפיכך, מותר ליתן מים צוננים בשמש כדי שיחמו. מותר להוציא מים שיתחממו. וכן, נותנין מים יפים לתוך מים הרעים בשביל שיצוננו. מותר לקחת בקבוק מים טובים, מים שראויים, ולהכניס אותו למים חמים שאינם מים טובים, בשביל שיצוננו, כדי שהמים יישארו קרים.

וכן נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא מצטנן. מותר להכניס תבשיל לבור, למרתף מתחת לאדמה שהוא קר. מותר להכניס תבשיל למקום ששומר על הטמפרטורה קרה, או אפילו חמה, אם הבור יותר חם מבחוץ, למשל זה חורף ואתה יודע...

דיון: למה זה חידוש שצריך לקרר?

דובר 2: למה זה חידוש שצריך לקרר? למה לא יהיה מותר לקרר?

דובר 1: אוקיי.

דובר 2: למה לא יהיה מותר להכניס תבשיל לתוך הבור? זה מותר, אז... למה הוא צריך לומר את זה?

דובר 1: אני לא יודע.

אה, הוא מביא שבפירושו המשניות אומר הרמב"ם שאין חשש משבות גומות, שהוא עכשיו יתעסק עם בור. בבור.

דובר 2: בבור, כן.

דובר 1: אהה. במקרה גם אין שאלה.

דובר 2: כן.

דובר 1: אוקיי. אממ... כן.

הלכה י: מערב אדם מים ומלח ושמן

דובר 1: הלאה, מערב אדם מים... עוד דברים שקשורים למבשל דרבנן, מה מותר ומה אסור. מערב אדם מים ומלח ושמן, הוא יכול לעשות תערובת כזו של מי מלח עם שמן, וטובל בו פתו, לטבול את לחמו, לעשות רוטב כזה, ונותן לתוך התבשיל. ובלבד שלא יעשה מעט, אפשר לעשות

בצורה מקצועית כמו שמנערים דברים בימי החול, "אלא מערב", יערבב אותו בצורה חלשה יותר. כמו קודם היה לנו שתי וערב לעומת סתם ערבוב.

"שחליים", איזה סוג של צמח חריף, ראיתי שכתוב לא, "שטרופ מערב שבת", כבר כתשו אותו, עוד דבר דומה, כן, כל מה שכבר כתשו ערב שבת, גם "למחר נותן לתוכה שמן וחומץ ותבלין", מותר לסיים לעשות מזה סלט בשבת, אבל גם אותו דבר, אסור לערבב את זה חזק, "ולא יטרופ אלא מערב", לא יעשה מה שנקרא טריפה, שזה ערבוב חזק יותר, "אלא מערב".

"שום שריסקו מערב שבת", שום שכבר כתשו ערב שבת, "למחר נותן לתוכה גריסין", מותר, היה להם מאכל של איזה גרגרים עם שום כתוש, מותר לעשות זאת בשבת, "ולא ישחוק", אבל לא יטחון את השום, אפילו כשהוא כבר קצת כתוש, אסור לטחון אותו, שיש כבר גמרא, לכאורה הטחינה לא היתה סתם טחון ממש, זה הכל מדרבנן, "אלא מערב", רק יערבב אותו בצורה חלשה יותר. זה מאוד מצחיק, כל הקבוצה של הלכות. והכנת אוכל שאינו מבשל.

הכלל: "נראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל"

יכול להיות שזה הכל חלק מהרבנים הבינו שזה הכל חלק מ"נראה כתבשיל". כמו שהוא אמר בראשון, בדבר הראשון שלמדנו, שזה לא דברים ששמים בתוך האש. אבל יכול להיות שיש כאן אולי קשר לעבודה רבה מדי שנראה שעושים לתבשיל. כמו, לא, לפני זה, מה הוא אמר? שכחתי. "שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל". זה. כן, "מערב אדם מים, מה שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל". כך יש לשון בהלכות יום טוב, נכון?

יכול להיות שזה לא מאוד מצחיק, קצת זה לש, קצת זה רפואה. אולי כל הדברים האלה הרבנים הבינו שזה אולי כך, מותר לעבוד במטבח אבל לא יותר מדי. אם עובדים יותר מדי, זה לא יראה כאילו עושים אחת ממלאכות התבשיל. "מלאכת התבשיל" פירושו בעצם בישול. זו הכנה לבישול. זה נראה כאילו הוא עושה או לש, או דש, או אחת ממלאכות התבשיל, אחת מהמלאכות של סדורא דפת. וזה הכל תחת הרבנים זה שאלה של חופש. לכן אני חושב כך.

אבל הם אומרים "מלאכה למלאכת התבשיל" פירושו קטגוריית המלאכות שהיא לאופה. זה לא אופה עצמו או אחד מהשלב. יבוא לידי אופה, או זה אולי כך... כמו שהרמב"ם אומר, זה נראה, זה איסורים מדרבנן שנראה או שיביא. זה דברים שיראה, כאן מה שיביא.

טוב. עשינו את המלאכות דאורייתא, אני מתכוון המלאכות דרבנן שהן ממשפחת מבשל. עכשיו נלמד, אנחנו אצל גוזה. מתחילים בזה את המלאכות של הכנת השיער מבהמה עד שזה הופך לקלף. עכשיו נראה את הרבנן שלהן.

גוזה – חיתוך שיער מגוף האדם

הלכה יג: גוזה שער האדם

דובר 1: אומר הרמב"ם כך, גוזה פירושו בדרך כלל חיתוך השיער מהבהמה. מה? עד שזה הופך לבגדים, כן. קלף זה צד צבי, אתה צודק. טוב, אומר הרמב"ם כך: "הנוטל שער מגוף האדם גם כן חייב משום גוזה." זאת אומרת, העיקר, אב המלאכה, הפירוש הוא חיתוך שיער מבעל חי, אבל גם חיתוך שיער מגוף האדם גם חייב משום גוזה. יש כאן גם קצת חידוש, כי כשחושבים על גוזה הסדר הוא שחוטכים כדי לעשות משהו, אבל זה גם תחת אותה קטגוריה שזה גוזה, תולדה, זה דאורייתא.

רחיצה בדבר שמסיר שער – פסיק רישיה בגוזה

דובר 1: "לפיכך", אומר הרמב"ם כך, "לפיכך", בגלל זה, כך, בואו נזכור שיש דבר שנקרא "דבר שאינו מתכוון", שהרמב"ם פירט בתחילת הלכות שבת, דבר שאין לו כוונה, למשל גורר ספסל, אין לו בדעה לעשות חריץ, דבר שאינו מתכוון מותר. אבל אם זה פסיק רישיה, זה בוודאי יביא לתוצאה של עשיית חריץ, לא עושים.

היתר בשביל זה. אבל לשים על דברים אחרים, כתוב שאסור כי זה נראה.

אם זה כבוש כבושים ממש, זה כתוב, אני חושב שזה גם אסור מדרבנן, אבל זה בטוח. אבל כאן כתוב עוד רמה, שאסור למלוח. אני לא יודע מה הפירוש של צנון, צנון זה צנונית, הוא אמר. אסור למלוח, לא למלוח כמו שעושים ממש כבושים, זה ממש כבוש, אלא אפילו דבר שסתם מלוח, שנראה ככבוש כבושים. זה נשמע שאסור למלוח ירקות בעצם.

ההבדל הוא לא בין אם שמים את המלח על הדבר, כי מותר כן לפזר מלח ולשים על הדבר לא.

דובר 1: לא, זה אותו דבר. ההבדל הוא לא בין מליחה לטבילה, אלא ההבדל הוא בין סתם למלוח ולמלוח לאוכל. למלוח לאכילה.

דובר 2: לא, הוא לא אומר את ההיתר. לא, לא כתוב את זה. ההבדל הוא במליחה של אחד, או במליחה וטבילה. טבילה זה פירושו טיבול.

כי קשה אתה אומר שאין הבדל באיזה שמים קודם. טבילה זה פירושו טיבול. אבל אם לוקחים קערה ושמים עליה מלח, מובן ששמים אותו מלמעלה על הפרי, זה אסור, זה הפירוש.

דובר 1: טוב מאוד.

הלכה יא: יין ודבש ופלפלין

דובר 1: מותר לערבב יין ודבש ופלפלין בשבת לאכלן. מותר לערבב יין, דבש ופלפלין, יין, דבש ותבלינים, פלפל לבן, בשבת לאכילה. כי זו דרך אכילה, זאת אומרת אולי זו לא דרך האכילה הרגילה, אבל זה מותר.

אבל יין פרסי אסור, שאין דרכו לאכלו אלא לבריאים. זה לא דבר שאנשים בריאים אוכלים, אוכלים את זה לרפואה. אז אסור.

דיון: למה זה כתוב כאן ולא ברפואה?

דובר 2: מעניין למה הוא אומר את זה כאן, למה הוא לא אומר את זה ברפואה? אבל כאן נראה מהמילה כי זו רפואה, ממילא זה כבר לא דבר שמותר לעשות. אם זה לא ממש רפואה צריך זה להיות כתוב קודם. אם זה משהו אחר... אוקיי.

אולי ההנאה בגלל ה... אולי הוא אומר, הוא מפרש שאפילו כשהאדם עושה את זה כן לאכילה, אבל בדרך כלל שמן אפרסמון, הוא אומר שזה דבר יקר. הגמרא אומרת שזה חלק לצדיקים, אני לא יודע מה... נהרי אפרסמון, כי זה דבר יקר שבדרך כלל אדם מרשה לעצמו רק לרפואה, ממילא זה נראה כאילו זו רפואה. אוקיי, אבל זה...

דובר 1: כן, אמת, זה יכול היה להיות כתוב בהלכה של רפואה, כן. אוקיי.

הלכה יב: חרדל

דובר 1: והדבר הבא הוא, **חרדל שלשו מערב שבת.** אה, חרדל, סוג של ירק. אני לא יודע, זה מה שאנחנו קוראים חרדל? אני לא יודע. אבל מה שיש לנו כבר הוא משהו, זה עשוי ממנו...

דובר 2: לא, כי זה... חרדל זה דבר, דברים קטנים שקונים, ועושים מזה משחה כזו.

דובר 1: אוקיי, שלשו מערב שבת זה כך,

הלכות שבת: שבותים מאופה, גוזה, ומלכן

חרדל, שחליים, שום – הכנת מאכלים בשבת (המשך)

דובר 1: אוקיי, אבל זו הלכה אמיתית של רפואה, כן. אוקיי. והבא?

טוב. "חרדל שלשו מערב שבת." חרדל, סוג של ירק, זה מה שאנחנו קוראים חרדל? אני לא יודע. כן, אבל מה שיש לנו כבר הוא דבר עדין, זה כבר עשוי מדבר חדש. אבל זה סוג של דבר שעושים ממנו משחה כזו. אוקיי. "שלשו מערב שבת", כך, "למחר", אם כבר השאירו אותו, מותר לסיים. מותר למחרת בשבת מותר לכתוש אותו קצת ביד, בכלי, ולהוסיף את המים, כי זה לא נקרא הכנת מאכל שדומה למבשל. הרי אמרנו דברים מסוימים שאסורים. מה לא עושים אבל? "ולא יטרופ", אבל אסור לו לנער אותו

דובר 2: אולי הוא מחליף את המילה לחפוף לרחוץ? אני לא יודע אם יש חילוק, אבל...

דובר 1: בסדר, הלאה.

דובר 2: אני מתכוון לחפוף היא מילה שמשמשים הרבה, כמו חפיפה. כן, חפיפה אומרת לשטוף עם שניים. כן, לשטוף עם שניים נקרא חפיפה. אולי זה אומר לשפשף או משהו כזה, אבל למעשה זה אותו דבר, לא?

דובר 1: כן, הלאה.

הלכה יד: מראה של מתכות – גזירה משום גזוז

דובר 1: עוד דבר שהחכמים אסרו משום גזוז. אומר הרמב"ם כן: **"אסור לראות במראה של מתכות בשבת"**. אסור להסתכל במראה שעשויה ממתכות. נראה שבזמנים קדומים היו להם מראה שיש לה קצה חד, כך שבשעה שמסתכלים במראה אפשר להתקן את עצמו, לגזוז שיער או דברים כאלה עם החדות של המראה של מתכות. כי **"גזירה שמא יתלוש בה נימין מדלדול שער"**, הוא הולך לתלוש חתיכות קטנות משער, מזקנו, עם המראה. כי את המראה אפשר להשתמש בה, זו מראה של מתכות. **"ואפילו קבועה בכותל"**, אפילו היא תלויה על הקיר, אבל הוא יכול לתת לה מכה ולהוריד ולהשתמש. **"אבל מראה שאינה של מתכות, מותר לראות בה"**, כי אין שום דרך איך... הגזירה לא הולכת שהוא הולך עכשיו להביא שיערה ולגזוז. הם גוזרים כשזה דבר שיכול להביא למלאכה. **"אבל מראה שאינה של מתכות מותר לראות בה, אפילו אינה קבועה"**, כי אי אפשר לגזוז עם זה.

טוב מאוד. אתה רואה שזה היה המקרה. זה לא פשוט שהוא אומר לו אתה לא יכול לסרק את השיער, אתה לא יכול להסתכל במראה כי הוא הולך לקחת שיערה. המראה היא כבר דבר דו-תכליתי. זו כבר מראה ש... נאמר, אפשר להשתמש בה, אפילו אם זה לא ממש המספריים, אבל אפשר להשתמש בה. אז יש גזירה. כן, אני מבין, אבל זה לא דבר ברור במיוחד. קבועה בכותל אומר הוא כן לכאורה שלא משתמשים בה. זה לא ממש כך. אבל בכל זאת זה לא לגמרי מעט, אפשר לתת לה מכה ולהוריד, היא תלויה פעם ומכה.

מלבן – ניקוי

דובר 1: בסדר, בואו נלמד את הדין של מלבן. מלבן אומר לנקות. בל"ט מלאכות זה, אחרי שהיה גזוז היה צמר, מנקים אותו כדי שאפשר יהיה להתחיל לעשות את החוטים והסחורות.

מלאכת מכבס – סחיטה, ספוג, והצלת יין בשבת

מלאכת מכבס והסוחט כיבוס

אז כך, **המכבס**, כשאחד מכבס בגד, הוא חייב משום מלבן. זה אותו דבר כמו מלבן. מלבן זה לקחת צמר מלוכלך ולעשות נקי, ואותו דבר כל פעם שאדם מכבס בגד בשבת.

והסוחט כיבוס, כשאחד סוחט את הרטיבות מהכיבוס, הוא גם חייב משום מכבס. זו צורה של כיבוס. כלומר, כשהבגד רטוב, זה כאילו מלוכלך, כאילו הוא לא מוכן, ועם זה מכינים את הבגד.

זה עדיין, אני מתכוון מה הם למדו שזה עדיין חלק מהכיבוס? עדיין מהכיבוס זה לסחוט את המים המלוכלכים. בסדר, הלאה.

איסור דרבנן – דחיקת מטלית בפי השפופרת

לפיכך, מה האיסור דרבנן? האיסור דרבנן הוא אפילו כשהאיסור דאורייתא אינו. אבל מה האיסור דרבנן? האיסור דרבנן הוא שאפילו כשסוחטים בגד, חתיכת סחורה, לא כחלק מהכיבוס, כי רוצים לנקות אותו, אלא מסיבות אחרות, אבל יוצאים מים, אסור.

לפיכך, אסור לדחוק, אסור לסחוט, סמרטוט או מוך צמר גפן וכיוצא בהן בפי השפופרת. מה זה אומר לסחוט? זה אומר שהוא לא סוחט כדי להוציא את המים. לדחוק פנימה, כדי שיוכל להכניס לתוך בקבוק. הוא רוצה לעשות פקק לבקבוק, לוקח סמרטוט רטוב ומכניס אותו לתוך הבקבוק כדי לסותמה, שמא יבוא לידי סחיטה.

אומר הרמב"ם כן: **"לפיכך אסור לרחוץ את ידיו בדבר שמסיר את השער ודאי, כגון אהל וכיוצא בו"**. בגלל זה לא עושים, כי חיתוך השיער הוא גזוז, לשטוף את הידיים בדבר חד שבוודאי יוציא את השיער גם אסור, כי אפילו הוא לא יתכוון, זה בכל זאת כמו פסיק רישיה.

תרגום לעברית

אבל מותר לחפוף, מותר, חפיפה היא אותו דבר כמו רחיצה, לשטוף, אבל מותר לשפשף את הידיים או משהו **"באפר לבונה ובאפר פלפלין ובאפר יסמין"**, בסוגי אבק מהסוגים לבונה, פלפלין, וסוגי תבלינים, **"וכיוצא בהן"**. אגב, הם יכולים גם לפעמים להוציא שיער מהידיים, הם גם חדים, אבל **"ואינו חושש שמא יוסר שער ידו"**, הוא לא צריך לחשוש שאולי זה יוציא, **"שאין זה מתכוון"**, הרי הוא לא מתכוון, הוא עושה זאת רק כדי לנקות את הידיים. אז אפילו אם זה כן יצא, זה יהיה דבר שאינו מתכוון בלי פסיק רישא, ומותר.

דיון: תערובת דבר שמסיר שער – דין רוב

דובר 1: מה קורה אם ערבבו שני מינים? ערבבו את החומר שהוא חד שבוודאי מוציא שיער עם זה שלא? **"ערב דבר שמסיר את השער ודאי עם דבר שאינו מסיר ודאי"**, אומר הרמב"ם צריך ללכת אחר רוב. **"אם רובו מדבר שאינו מסיר ודאי ונתערב בו, מותר. ואם לאו, אסור"**. אומר הוא, נראה שהולכים אחר רוב, כי היינו צריכים לומר שצריך לבדוק את התערובת האם זה תולש. לא איכפת לי ממה זה בא. האם זה מה שהוא מתכוון?

דובר 2: לא, כי אז זה לא היה בטל.

דובר 1: אם זה היה קורה כל שבת, כל שבת זה יוצא, והוא יודע שזה כבר נעשה פסיק רישא, מעניין שהולכים אחר רוב. הוא לא מתכוון רוב ממש, הוא מתכוון שבודקים האם זה נתלש. הייתי חושב שזה הופך את זה אפילו לפסיק רישא. אני מתכוון שאם זה מאה אחוז פסיק רישא, לא מתחילה השאלה, לא צריך אפילו את ההלכה. אני חושב שזה דבר כי זה כמעט כל פעם, סוג של רוב.

אם החומר מאוד חזק וזה גורם לכל התערובת לתלוש שיער, או שהוא לא כל כך חזק, זה ספק. אבל אם הוא יודע, נאמר בבירור, רוב הוא שאלה של ספק. אם הוא יודע שזה אסור בכל מקרה, אם הוא יודע את העובדה שזה לא פסיק רישא, לא צריך שתהיה הלכה לזה. אבל זה מאוד מעניין, כי דבר כזה לא הייתי הולך עם רוב, זה לא הולך עם ביטול ברוב. צריך ללכת האם זה כן תולש או לא. אבל הוא לא יודע, כמו אנשים שלא יודעים. אם זה חומר מאוד חד, לא יעזור שזה יהיה ברוב. אני רואה שלאנשים זה שווה שאפשר לסמוך. לא פסיק רישא, כן. זה רוב הזמן, אפשר לסמוך. אבל ברוב עבודות אין שאלה.

דיון: חילוק בין "לרחוץ" ל"לחפוף"

דובר 1: הלאה, עוד איסור דרבנן שהוא ממשפחת גזוז. אומר הרמב"ם, **"אסור לירות במים של מצבע בשבת"**. כן, כן. הראשון הוא, למה זה דרבנן למשל? זה צריך להיות פסיק רישא, נעשה דאורייתא. מסיר את ההיתר של דבר שאינו מתכוין. אני לא יודע, אני רואה שכתוב "שמא". נראה שזה לא דאורייתא, לא ממש. אולי בגלל זה עוזר הרוב. אני לא יודע מה לומר. כתוב כאן "שמא". אה, "שמא". לא, "לפיכך אסור לירות זה הדם, ולא שמא". זו גזירה מגזוז. השני הוא "אינו חושש". "אסור" לא אומר חייב, נכון? אסור מדרבנן, זה לא איסור. למה זה מדרבנן? זה לא דרך גזוז, שההיתר היה מסיבות אחרות. אולי בשני כתוב שמן. אה, שמן בעל סבונים בתשבורת. אולי זה גורם כזה. לא צריך להיות מעשה בידיים. זה גורם. אולי בכלל לא נופל בשעת מעשה. זה דבר חד שזה הולך להוציא שיער. אני לא יודע. לא ברור.

רואה גם, **"אסור לרחוץ"** אומר אפילו לרחוץ עצמו, ו"מותר" אומר הוא **"לחפוף"**, שאומר כנראה יותר מ. כשזה דבר שזה מותר אפילו לשפשף את הידיים. כן, אני מתכוון שזה דבר דומה. בסדר. אבל בואו נמשיך הלאה.

כי אתה עושה דבר חדש. אתה מוציא את המשקה, אתה עושה מענבים עושים יין.

כשאתה מוציא, אפילו במקרה שלך, כשזה אולי בורר, אני כבר יודע, אפילו במקרה שלך, אני לא רואה שזה אותו סוג של דבר. וברמב"ם עדיין לא ראינו סוג כזה של סחיטה. אבל לא ברמב"ם, זה אומר, איך נדע שיש שני סוגי סחיטה? יש סחיטה שהיא תולדה של דש, ויש סחיטה שהיא תולדה של מלבן. איך רואים סחיטת פירות, אבל לא סחיטת בגד? כשהוא סחט את הבגד, הוא לא מוציא את המים מהבגד.

ובואו נראה הלאה.

כיסוי חבית בבגד שאינו מוכן

אסור לכסות חבית שמן וכיוצא בו בבגד שאינו מיוחד לו. בגד שאינו מיועד לכך אסור לתלות כדי לכסות חבית, **גזירה שמא יסחוט.** כי הרי הוא לא מיוחד לו, הוא ירצה אחר כך להשתמש בו לדברים אחרים, הוא יסחט אותו.

זה בעצם מאוד דומה ללטרונק מטלית. אבל שם זה יותר מובן, כי הוא הולך להוציא אותו והוא ירצה להוציא את היין מהסחוט, זה הולך להיות ממש כיבוס. בלטרונק מטלית הפשט הוא שזה הולך להירטב כי זה הולך להיכנס לתוך הבקבוק. כאן שם אותו מלמעלה, וכשרוצים לקחת משהו מורידים אותו, אבל זה רטוב, והוא יוציא אותו הוא יסחט אותו הרי.

נשברה לו חבית בשבת – הצלת יין

נשברה לו חבית בשבת. עוד גזירה שעשו, גזירה נוספת של שמא יסחוט. אומרים כך, **נשברה לו חבית בשבת,** אדם נשברה לו חבית בשבת, חבית יין, והוא רוצה להציל מזה, כמו שקודם אחד רצה להציל מלחם ששוכב על הטנור, הוא רוצה להציל יין שנשפך מהחבית. יש בזה גבולים, אי אפשר להציל את היין סתם כך, יש בזה גדרים וסייגים.

אז כך, **מצילין ממנו מזון שלוש סעודות לו ולאורחיו,** מותר להציל כמה שצריך לו ולאורחיו. **אבל ובלבד שלא יספיג בין או יטפה בשמן.** אי אפשר לקחת, אי אפשר לספוג את היין בבגדים ואחר כך לכבס אותו, או בספוג, לספוג בספוג ואחר כך להוציא ממנו ולקבל ממנו את היין. או למלא את הידיים בשמן ואחר כך לגרד את השמן מהידיים. כי הדברים האלה הם **שמא יתקן כלי שיוכל לסחוט,** חוששים שהוא הולך להשתמש בספוג.

כאן אתה רואה שהספוג יכול להיות סחיטה. סחיטה של כיבוס? לא, זה סוג אחר של סחיטה. זה לא יכול להיות לא הספוג. לא, הוא רוצה את הסחיטה שוב, יספיג בין, עם ספוג. ואחר כך לסחוט אותו. זה עצמו אינו סחיטה, אבל אחר כך הוא סחט את הספוג מסיבה אחרת.

מה זה אומר? שוב. "יספיג בין", מה זה אומר? הוא סופג עוד יין עם הספוג, כי הוא רוצה ללכת ואחר כך לסחוט אותו. אני חושש, אבל לא סחיטה של יקב, זו לא סחיטה של יקב, אבל אני חושש שהוא יעשה סחיטה שכן יש בה יקב. אני מתכוון שמה שהוא אמר קודם יש בו יקב, נראה. או אולי הוא עוסק בדבר כזה, בשבוע הוא התחיל לעשות את זה. אני לא יודע.

כלי מונח תחתיו – ויקלוט / ויצרף

בסדר, איך מותר אבל כן? אופן שאין בו יקב, אין סחיטה, מותר לו להניח כלי. הוא מותר להניח כלי ולהציל את מה שזורם מהחבית.

מה לא צריך אבל לעשות? אפילו כשהוא שם כלי, כאן הוסיפו עוד איסור. אכן, הוסיפו גזירה אחת של לא לשים ספוגים או בגדים, כי "שמא יבוא לידי לסחוט". ואחר כך הוסיפו עוד איסור, שאפילו מהכלי גם אסור לעמוד עם הכלי ולהחזיק אותו מתחת לחבית שמטפטפת יין, "ויקלוט" ולתפוס את היין שזורם כי הוא מחזיק את הכלי, ואחר כך "כלי אחר ויצרף", או אסור.

ועוד דבר שאסור לעשות, גם אסור להניח כלי שזה יזרום דרך הכלי, לעשות שהכלי יהיה ה... קודם היה כלי מונח תחתיו, עכשיו הוא מדבר על לשים כלי שהוא יעשה חתיכה של "מפל מים" או "מה שזה לא יהיה", לעשות שהיין השפוף ילך דרך מסוימת שזה ינחת איפה שהוא רוצה שזה ינחת. זה אסור.

כי זה עוד יותר רחוק, זה עוד אפילו לא רטוב, אלא זה הולך לגרום שיסחוט. איך זה אומר? הוא מכניס מטלית לתוך הפקק, אהה, כן, כך הוא גורם. זה הולך להירטב, כי יש בקבוק מלא משקה, ואחר כך הוא יצטרך לסחוט אותו. הוא הולך להכניס אותו בחזרה, להוציא, וכל פעם שהוא הולך להוציא ולהכניס את הפקק, הוא הולך לעשות סחיטה.

בסדר, זה מדרבנן. עוד דבר, כן, כתוב שאסור להכניס אפילו חתיכת סמרטוט יבשה לתוך בקבוק, כי זה הולך להירטב פקק בקבוק, זה יהפך לפקק. כי כל פעם שהולכים להוציא ולהכניס את הפקק, הולכים לסחוט. אז לא דווקא סחיטה, זה רק דרבנן, כי סחיטה היא לא חלק מכיבוס, זו סוג אחר של דבר, זו רק גזירה, הולכים לסחוט אותו.

קניוח בספוג – מחלוקת הרמב"ם והראב"ד

אומר הרמב"ם הלאה, **"ואין מקנהין בספוג,** אסור להתנגב בספוג, **אלא אם כן יש לו בית אחיזה,** אלא אם לספוג יש ידית, **שלא יסחוט,"** שלא יסחט.

הרמב"ם אומר הרי, כשאוחזים את הספוג סוחטים, וכל פעם שסוחטים זה סוחט. אבל אם יש לו בית אחיזה, ידית, לא שמים את הידיים ישירות על הספוג.

שיטת הראב"ד

אבל הראב"ד חולק, הראב"ד מתנגד, הוא אומר שסתם כשאתה מבין להתנגב בספוג, מתכוונים שאדם רטוב, כן? הוא משתמש בזה כמו מגבת.

אז הראב"ד... אפשר להבין בדיוק ברמב"ם כמו הראב"ד, מדברים כאן על ספוג שאינו ספוג רטוב, את הספוג משתמשים עכשיו להתנגב. אבל אם אין לו בית אחיזה, שם שהוא הולך לשים את ידו, איפה שהוא אוחז אותו קצת יותר חזק, שם הוא סוחט.

אבל הראב"ד אומר לא, שספוג הוא הרי ספוג שיכול להחזיק בתוכו הרבה מים, הוא ספוג רטוב במים. משתמשים בו. אומר הראב"ד חידוש, חידוש גדול, שכשיש לו בית אחיזה, אני לא רואה את זה כמו בגד שרטוב וכשסוחטים אותו עוברים על סוחט, כי מוציאים מים. אני רואה את זה ככלי. כאן יש דרך להחזיק מים בבקבוק, או כאן יש דרך להחזיק מים בספוג.

בית האחיזה מבהיר שזה לא בגד אלא זה ספוג. סחיטה אסורה רק כי זה סוג של חלק מכיבוס, הוא אומר שזה לא שייך לכיבוס. זו לא גזירה של סחיטה. סחיטה היא סוג של כיבוס. אם זה לא בגד, אין בזה שום ענין של סחיטה. כך מפרש הראב"ד.

שיטת הרמב"ם

כי הרמב"ם לא לומד כך. בית האחיזה הופך את זה לבגד, בעצם. זה מה שהראב"ד אומר. אבל הרמב"ם הבין סתם כך, שכאילו הרמב"ם סובר שכשמתנגבים בספוג בלי בית אחיזה, אז לוחצים על הבגד, על הספוג, סוחטים. אבל כשמשתמשים בו עם בית אחיזה, לאו דווקא הולכים לסחוט את הבגד.

זה מה שהראב"ד מאוד קשה. הראב"ד צודק, איך יכול להיות? אתה משתמש בזה הרי למשהו.

שאלה: סחיטה של דש בספוג

צריך לדעת גם, למה זה לא יהיה סוג אחר של סחיטה של דש? בסדר, אנחנו עדיין לא פירשנו את הסחיטה של דש. אבל אם זה נכון שהם יכולים לספוג ואחר כך לוקחים את זה בחזרה החוצה... סחיטה של דש היא בפירות, אתה רוצה להוציא את המיץ.

נכון, אבל אתה לא רוצה לסחוט את זה. למשל, אני בדיוק ראתי איך היו פעם, למשל, מקבלים מים ממי מלח. אנשים נסעו על ספינה, וכל המים הם מי מלח, הם הרתיחו את המים מהים, ושמו ספוג גדול מלמעלה, והאדים נכנסים לו... יוצאים רק המים הנקיים, ואחר כך הם שתו מהספוג. למשל, אופן כזה, כי זו היתה ממש סחיטה. ספוג אפשר... כי הוא רוצה להוציא את המשקה שנספג, כמו שאתה רוצה להוציא את היין שנספג בענבים.

הם לא מצאו סוג כזה של סחיטה עד עכשיו. למה לא? הם מצאו זיתים וענבים, זיתים וענבים תותים ורימונים, שלוש הרמות של סחיטה. אבל אז זה

למה? כי אם יתירו את הדבר, אז גזירה "שלא יביא כלים דרך רשות הרבים", הוא ירצה שיהיו לו עוד כלים כדי שיוכל להציל, והוא עושה את זה יותר "אקטיבי". כשהוא שם מתחת כלי שיציל את מה שזורם, הוא לא שם ולא כל כך "אקטיבי" ב"אופרציה" של הצלה, לא חוששים. אבל ברגע שהוא הולך לעמוד...

הלכות שבת – הצלת יין מדליקה וכיבוס בשבת

הצלת יין – כלי אחד לעומת מרובים

דובר א':

לא, שני דברים. אחד, להעמיד את הכלי ולתפוס את היין בזמן שהוא נשפך. או להביא כלי שני. מה ההבדל? מה המשמעות של "יקלוט"? שהוא מחזיק אותו? "יקלוט" פירושו שהוא מחזיק את הכלי. כן, הוא מחזיק את הכלי והוא תופס את היין בזמן שהוא זורם החוצה. ו"כלי אחר ויצרף" פירושו להניח כלי שם לאן שזורם, כך שיזרום בדרך מסוימת. הוא עושה מעין מערכת מפל מים שהיין יזרום אחר כך לאן שאתה רוצה שיזרום.

כי העניין הוא, הפשט הוא, כאן הוא מאוד אקטיבי בפעולה של הצלה. הוא בא, הוא הביא כלי גבוה לרשות הרבים, הוא הניח אותו מתחת לזה, הוא הניח את הכלי, הוא שכח ממנו, הוא לא אקטיבי בהצלה.

חילוק בין פת ליין לגבי הזמנת אורחים

אבל סיפרנו את הדבר, קודם למדנו אצל הפת שמותר להזמין אורחים ולומר "בואו והצילו לעצמכם". אצל היין לא התיירו זאת, אלא כשיש אורחים. עוד יותר מכך, אה. אז אומר הוא, "נתדברו לאורחים". אתה מתכוון לומר, הוא לא מזמין כאן אנשים אחרים. שם הוא יכול לומר לאנשים זרים, "הצילו גם לעצמכם, לעצמכם לשבת", ויכולים לבוא לקחת חלות לשבת. אבל כאן אומרים שרק האדם מותר לו להציל כמה שהוא צריך לעצמו ולאורחיו. הוא לא יכול להביא אורחים. אולי הוא לא רוצה לתת לאנשים האחרים. יכול להיות.

הלאה. אבל בואו נראה הלאה. זה כך, "נתדברו לאורחים". אבל אם נזדמנו לו אורחים, כלומר כשהוא אדם לבדו מותר לו רק לקחת כלי אחד, להניח כלי אחד לעצמו כי הוא צריך. אבל אם יש אורחים, מותר כן לכל אורח, מותר לו להניח כלי לפי כמה אורחים שיש לו. מותר לו להביא "כלי אחר ויקלוט", או מותר לו לעשות "כלי אחר ומצרף לראשון", כי הוא מציל עבור האורחים, הוא מציל לשבת. יכול להיות, הדבר הוא כמו כשהוא רוצה להציל את היין כי הוא לא רוצה שיהיה הפסד, זה דבר חולני. אבל הוא בכל מקרה לא רשאי להציל אלא משהו.

נכון, לכתחילה אסור. הדבר הוא משהו שכשיש לו יותר אורחים... או "נתדברו לאורחים" האם בא עם האורחים? שוב, יש כאן שני דברים. מותר רק להציל כמה שצריך לעצמו ולאורחים. היה תנאי שני, ההצלה מותר גם רק לעשות עם כלי אחד, להניח את הכלי האחד. אומר הוא, כשיש אורחים מותר כן להביא עוד כלים כי הוא צריך להציל יותר. אוקיי.

סדר הדברים – הצלה והזמנת אורחים

אבל אומר הוא, זה רק כשיש לו באמת אורחים, אבל "ולא יקלוט ויחזור ויזמין" – הוא לא רשאי ללכת לתפוס עוד יין ואחר כך לומר, "אוקיי, אני הולך לקרוא לאורחים". אלא, להיפך, מה מותר כן לעשות? הוא רשאי ללכת לקרוא לאורחים כדי שיוכל להציל, "יזמין והדר יקלוט".

הערמה בדבר זה – מותר

אומר הרמב"ם, "ואם הערים בדבר זה", הוא עשה קצת, הוא לא באמת רצה את האורחים, הוא רק רצה את האורחים כדי שיוכל להציל, מותר. יש הרבה פעמים שאסור להערים, אסור לעשות ערמה, אסור להערים על התורה, אבל כאן מותר כן, כי אני חושב שכמה מפרשי הרמב"ם לומדים את זה, זו רק גזירה שהוא הולך להביא כלי דרך רשות הרבים, אבל אם הוא עושה זאת באופן המותר, וזה מזכיר לו שהוא לא כאן על פעולה להציל את יינו, הוא כאן על להיות לו יין לשבת, אפילו אם זו ערמה, אבל הוא עושה זאת באופן המותר, שהוא עושה זאת עבור אורחים, מותר.

דובר ב':

אולי ערמה פירושה שהוא לא נותן בסוף לאורחים, הוא רק מזמין אותם והוא לא נותן להם?

דובר א':

לא, זו ערמה, זו... מה פירוש שהוא יזמין אורחים? "למה אני צריך להזמין אורחים? אני פשוט לא אמצא אורחים, אני כיבדתי אותם אבל הם לא שתו." מה אתה אומר?

שוב, להזמין פירושו להזמין לשתות. להזמין ולא לתת פירושו לא הזמין, זה סתם קרא ולקח. אדם לא צריך ללכת להניח הרבה כלים, או לחשב את שמות המשפחות ולהניח, אבל להזמין אורחים כדי שיוכל להיות מקולט, זה עומד במסגרת, כתוב בפירוש, "יזמין והדר יקלוט".

אז הערים הוא עוד סוג של... זו המשמעות של הערים! הערים פירושו שאפילו הוא לא התכוון באמת לאורחים, הוא התכוון להציל במהלך ה... האורחים הולכים לשתות את זה. ולמעשה הוא הציל הרבה יותר יין ממה שהוא היה צריך לאורחים. מה הוא אומר? הוא אומר שהוא עוזר להם, שהוא לא חייב לשתות את זה, שאם אני נותן לאורח דג והוא לא אוכל אותו, איזה הכנות שבת זה גם, אבל כלומר, מה אני עושה? כלומר, זה לא ברור.

דיון: מדוע יש חילוק בין פת ליין?

דובר ב':

מה שומעים כאן, שליהודי יש איזה אוכל לשבת, שהולך להיפסד והוא הולך להיות נפסד, מה הוא צריך לעשות? חבל! והחיים מתירים לו אפילו לעשות קצת עשר. חבל! קרא את כולם יחד. שיעשו לחיים גדול בכבוד שבת. זה פרי לכבוד שבת. אני חושב כך, שבמקומות אחרים להיפך, שמחמירים – אני בהלכות יום טוב משהו – מחמירים שאם היה יותר, מניחים שצריך להיות עוד חומרות. כאן הדבר הוא – אני יודע את מי לוקחים את זה – אבל בצד, שזה עוד רק השם יתברך גדולי חסידי יוסף בכל, שהשם יתברך וקלוידר יחשת הרבים. פעם אחת הוא עושה את זה עם אורחים, הוא עושה את זה קצת יותר זהיר. אבל אני עדיין לא מבין, הדבר הזה אני עדיין לא יודע, מדוע אצל האפייה ברדיות היה פסל כלומר מאטרק, כל אחד יבוא ויקח, וכאן דווקא האורחים שלו – אולי כמו שאתה אמרת, כי לא נותנים כל כך בקלות. יין, יין יקר יותר, כלומר לחמים, מאמינים לו לא!

דובר א':

לא, אני יודע, מי שאומר שזה יכול להיות מהערמה, זו ערמה קלה יותר, אומרים מדוע הם היו אוכלים בעמפס, ואחרי שבת מה הוא ילך לאסוף מהם מכולם, זה לא פרקטי, אני לא יודע. אבל יודעים, לא כתוב ברור שאסור לעשות. אם הוא נותן באופן כזה, כי זה ניין של לו לאורחים. אני לא רואה שיש חילוק, אני לא רואה שכתוב שאסור. הוא דייטונה כתוב שבגלל זה ויסר ארבעת במאה 8 זה כך, לא יודע. אני חושב שיהודי צריך לחוות כי הוא צריך לקרוא יחד את האורחים להציל מהר את היין כי הוא הולך להיאבד. זה לא ברור.

כלומר, החידוש הוא שהוא צריך רק על השבת, ובמוצאי שבת אסור לו להציל. נכון שהדבר שם הוא ששם זה כמו הדבר שהוא לא רשאי לעמוד ולגרד כמה לחמים. כי כל אחד זה יראה כמו משהו שעומד כאן אופה. כאן, הוא מציל עבור כל האורחים. שם הדבר הוא כל אחד גורר מטה אחד גורר מטה אחד זה לא רדיעות אפס ג'פריס. כל אחד לוקח לעצמו כמה שהוא צריך לעכשיו. כאן מדברים שהוא לא עושה עבור האורחים. ושם מדברים שאבל גם מותר לעשות רדיעות אלא בית עצמו עבור אורחיו. אז אולי שם צריך להיות יותר מדויק לכמה שהוא צריך בוודאי לאורחיו שלו, רק לעמוד קיין אנדמיטן להיות מותר.

דובר ב':

אני חושב שאישה, שהאורח עצמו יעשה. הלא, שליהודי יש בקבוק יין עודף, הוא צריך לקרוא לאורחים. הוא לא יכול לשתות לבד, הוא יהיה שיכור. אבל לחם, לחם אוכלים לבד, על לחם לא צריך לקרוא אורחים.

דובר א':

הלאה, **מי שנתלכלכו ידיו בטיט**, מישוהו שידיו נתלכלכו בטיט, **מקנהן בזנב הסוס**, חשבתי שזו טעות, אה, ישר כוח בורא עולם. מותר לנגב אותן בזנב הסוס או בזנב הפרה, **או במפה הקשה שעשאה לאחוזי בה את הקוצים**, או עם חתיכת הבד הקשה שנעשתה לאחוזי, אתה רואה שבקצירת תבואה היה משהו מיוחד לאחוזי בקוצים כדי לא להידקר, אפשר להשתמש בזה לגרד, כי זו לא דרך של כיבוס. **אבל לא במפה שמקנהין בה**, אסור להשתמש לטיט ממחטה שמשמשים בה לנגב את הידיים. למה? **שמא יאמר לו חברו סחוב לי מפה זו**. כי אחר כך מה היו עושים בשבוע? בשבוע היו משמשים במפה, ואחר כך היו שוטפים אותה מיד, כן, כי היא נתלכלכה. הוא רוצה שהמפה תהיה נקייה. חוששים שהוא יבוא לכבס. מותר רק להשתמש...

הלכות שבת – שטיחה בגדים, פקיקת ביב, קיפול בגדים, צובע**איסור שימוש בממחטה לניגוב ידיים בטיט**

אבל לא במפה שמקנה בה את ידיו. אבל אסור להשתמש לטיט בממחטה שמשמשים לנגב את הידיים. למה? **שלא יאסרנה**. כדי שלא יחשוש, **ויבוא לכבס את המפה**.

אבל אחר כך, מה היו עושים בשבוע? בשבוע היו משמשים במפה, ואחר כך היו שוטפים אותה מיד, נכון? כי היא מלוכלכת בטיט. הוא רוצה שהמפה תהיה נקייה. חוששים שהוא יבוא לכבס. מותר רק להשתמש בדברים שלא צריך לשמור נקיים, הזמורה והעפר, המפה, כן.

ניגוב לאחר רחצה – נשיאת ממחטה רטובה

מי שרחץ במים, רחץ, מקנה בממחטה ומביאה בידו, מותר להתנגב בממחטה, ומותר אחר כך להביא את הממחטה, לשאת את הממחטה בידו, **ואין חוששין שמא יסחוט**, לא חוששים שיסחוט אותה.

למה? למה לא חוששים? למה כן? לא, הוא רוצה להגיע כשסור. אוקיי, טוב מאוד.

הוא מביא מ, אני לא יודע ממי, שכי ממחטה זה נורמלי שתהיה רטובה. זה לא משהו בגד שנעשה רטוב, ירצה לסחוט אותו. אבל ממחטה זה נורמלי שתהיה רטובה.

הליכה עם בגדים רטובים – איסור שטיחה

וכן מי שנשרו כליו בדרך, מותר ללכת עם כביסה רטובה, **ואין חוששין שמא יסחוט**. **אבל אסור לשוטחן**, אבל אסור לפרוש את הכביסה שתתייבש. **אפילו בתוך ביתו**, אפילו בבית אסור לפרוש אותה, **גזירה שמא יאמרו הרואים הרי זה כיבס כסותו בשבת ושטחה לייבשה**, כי מי שיראה את זה יראה שהוא כיבס את בגדיו בשבת והוא פרש אותם לייבש.

דיון: על אילו דברים חל איסור השטיחה?

זה חל על חולצה או על בגדים? הייתי חושב שזה הגיוני יותר לכליו, כי בקישע בדרך כלל לא רטובה בשבת. למה הבקישע? פשוט האדם הלך בגשם והיא נעשתה רטובה. אבל זה נראה כאילו זה בא עכשיו ממכונת הכביסה, מה שזה לא יהיה, הכביסה, אני יודע מה היה פעם דבר הכביסה. ממילא לא עושים את זה.

ממחטה, מובן שממחטה זה דבר נורמלי שתהיה רטובה. אבל יש מישוהו שחושב שזה כיבוס בשבת, מביין? רק הכסות שנשרה בדרך זה דבר מוזר. קרה אולי מעשה שנעשתה רטובה, היא נכנסה למים, או היה גשם. מביין מה אני אומר?

כן, אין לי ראייה מצדי, אבל זה הגיוני לי כך.

שאלה מעשית – ממחטות במחנה

אני זוכר שבמחנה הבהורים היו תולים את הממחטות כך על ה, אתה יודע, על החזית של החדרים כשישנו שבת, הם חזרו מהמקווה. והתוכחו בהלכה האם איסור לשטוח הוא על ממחטות. ראש הישיבה פסק להחמיר, אבל אני לא זוכר למה.

אבל אני לא רואה שיהיה...

אה, איך אתה יכול לקרוא לאורח על לחמנייה עודפת? אני קורא לאורח, אבל לא לשני. בקבוק יין עודף, אתה יכול לקרוא לאורחים. מה אתה יכול לעשות עם לחמנייה? אתה יכול לזרוק אותה.

חידושו של רבי דוד – ניצול האורחים לאינטרסים עצמיים

אבל העולה כאן היא, מה כן העולה? שמעת את החידוש, רבי דוד אומר, כי האורחים חושבים שאתה לא אנוכי, אתה נותן מעצמך. אבל אתה מנצל את האורחים לאינטרסים שלך. אתה מנצל את האורחים.

כמו האורח של האגרות שם ב"אמונה ובטחון" או לא, הוא עושה חיזוק מאותו אדם שהיה כועס שאין לו אורחים. אתה חושב על עצמך, לא על האורחים. שוב, מה כל כך נפלא? לך תדע אם הוא מדבר על האורחים או לא. עבור האורחים זה כל הדברים שמסביב. זה פשוט שזה לא... בואו נמשיך הלאה.

הלכות כיבוס בשבת**טיט שנפל על בגדו – משפשו מפנים**

טיט שנפל על בגדו, הבגד נתלכלך בטיט. **משפשו מבפנים**, הוא רשאי מבפנים של הבגד, הוא רשאי כמו מאחורי הבגד, לגרד, לדחוף, או לעשות דברים שהטיט יירד. אבל דבר אחד בטוח, הוא לא רשאי ללכת ישירות על הטיט ולגרד אותו שם. ככל שהוא יותר חושש, כי זה יותר ישירות עוסק בלכלוך, חוששים שהוא ילך וגם ישתמש במים, גם ישתמש בדברים וישטוף אותו כראוי.

ומותר לגרדו בציפורן, אם אפשר לגרד אותו לגמרי בציפורניים, במסמרים, מותר גם. **ואינו חושש שמא ילבנו**, כשהוא צריך ממש לעמוד ולהיות עסוק בזה, אז זה יותר קרוב לכיבוס. אבל כשאפשר לגרד אותו בציפורניים... אני חושב משפשו ומגרדו הם שני מיני דברים. מגרדו פירושו הוא גורד את כל הדבר, זה חתיכה קשה, הוא נותן לזה גירוד למטה. משפשו פירושו הוא צריך לשפשף, למשל זה נתמעך או זה דבר רטוב, הוא צריך לעמוד ולשפשף, זה יותר קרוב לכיבוס.

המשפשה את הסודר – חילוק בין סודר וחלוק

המשפשה את הסודר, מישוהו שיש לו ממחטה והוא מקמט אותה, הוא מנער אותה, **אסור משום מלבן**. זה היופי של ממחטה, זה כשהיא לא מאוד חלקה. הם ידעו בדיוק מה סוגי המנקים עשו בדברים שלהם. אבל חלוק זה בגד של פשתן, חולצה. חולצה **מותר**, לא נקשה **אלא רכי**, כביסה שעושים, הסדר הוא תמיד הבגדים החיצוניים, הבקישע, רוצים שזה יהיה יפה. אבל החולצה אין לה קשר ליופי, אלא כשהוא מנער אותה זה רק כי הוא רוצה שהמרקם יהיה רך, לא שזה יהיה יפה, ממילא אין לזה שום קשר לליבון ולכיבוס.

מנעל או סנדל – נעליים שנתלכלכו

הלאה, **מנעל או סנדל**, נעליים, **שנתלכלך בטיט ובצואה**, מותר לשפשפו **במים**, מותר לטבול אותו ולנער כך במים, **אבל לכבסו**, לשטוף אסור. כלומר שמנעל או סנדל הוא פחות דרך כיבוס, מותר כן לשפשף, שלא כמו בגד שמותר רק לשפשף מבפנים, זה מותר כן לשפשף, אבל לשטוף אסור. ולגרד, לגרוד, אסור לגרוד **מן הליים בסנדליו**, זה ישפשף את זה, זה נותן לזה ברק או משהו, זו דרך של יופי.

אבל סכין ומקנהין את הישינים, מותר כן נעליים ישנות שכבר התייבשו, מותר כן לרענן או לנגב, סכין, כמו שמן, כן, נעליים עשויות מעור, זה שמן שלא יהיה כל כך קשה, או לנגב, כי אין לזה קשר לכיבוס.

כר וכסת – מצעים

כר וכסת, מיטה קטנה, מצעים, **שורין אותן**, אפשר לנגב אותם עם סמרטוט, אבל אסור לשים מים. **אבל מנעל של עור**, על עור לא שוטפים, עור נראה הוא עמיד למים, זה רק, שמים מים להוריד את הלכלוך, אבל זה לא מנקה, אין לזה השפעה על פנים העור.

מי שנתלכלכו ידיו בטיט – ידיים מלוכלכות

פחות מהדק, כי זה פחות מפריע לו, הוא רק רוצה שמי השטח ירדו. אבל כשהוא צריך לפנות את המים, הוא אחר כך יסחט גם את המים שנתקע בסודרין, כן, אז הוא יותר מקפיד. לא ברור.

סיכון בית יד של בגדים – קיפול בגדים

אוקיי, בואו ניקח עוד אחד. **אסור לסכן בית יד של בגדים**. אסור לתקן את בית יד של בגדים, את השרוול של בגדים. **לשברם** – לסכן אומר כאן להציג, לקפל באיזו דרך יפה. **לשברם** – לשברם זה לעשות דרך יפה, שזה כמו קפל ברזל, שפעם לא היה מגהץ, או שלא היה להם, והיו צריכים לתקן באיזו דרך טובה. אסור לעשות את זה **כדרך שמסכנין בחול**, כי מה הוא עושה בדרך כלל? זה נראה כמו חלק מכיבוס.

וכן אין מקפלין בשבת כדרך שעושיין בחול בגדים כשהפצי אותם. יש דרך מיוחדת, לא סתם לקפל אותו כדי שיהיה ישר, אלא ככה.

היתר קיפול כדי שיהא נאה בשבת

אם לא היה לו כלי אחר להחליפו, אם אין לו משהו אחר ללבוש, מותר לקפלו ולפשטו, מותר כן לקפל אותו ולפשט אותו, **כדי שיהא נאה בשבת**. אם הוא רוצה ללכת בשבת עצמה, והסיבה שהוא מקפל את זה היא שאחר כך בשבת כשהוא ילבש את זה יהיה יפה, אז מותר.

והוא שיהא בגד חדש לבן, בגד לבן חדש חשוב שמקפלים אותו בדרך מסוימת. **שאיין מסמכין ומלחכין בו**, ממילא אפילו אם הוא עושה תיקון עליו, זה לא נשאר לתמיד, זה תיקון קטן, הישרות נשארת לכמה דקות. אבל רוב זה בגד שהקיפול יעשה שיישאר מקופל לזמן ארוך יותר.

אומר, **וכשמקפל לא יקפל אלא איש אחד**, אדם אחד לבד, אבל להשתמש בשני אנשים לקפל, זה כבר נראה יותר כמו פעולה גדולה יותר של כיבוס.

איזה קיפול מדובר?

נו, יש גם היום חקירות בזה, אבל אני חושב שהקיפול שמדברים עליו, הוא לא מדבר על... זה פשוט אחרי כיבוס. הדבר המעשי הוא, בואו נתאים את זה למה שאנחנו עושים, אבל לקפל תלית אני לא רואה. צריך לשים אותו. זה לא בכלל הנושא.

אתה אומר קיפול, אבל פעם בגדים, אני חושב, וזה מה שחז"ל מדברים, לא היו "מותאמים" כמו היום, שאתה פשוט לובש. היו צריכים, חלק מלבוש בגד היה לעשות קפל כאן, איזה קפל כאן. זה לא היה סתם שיהיה מונח במגירה בסדר, זה היה הרבה יותר תיקון של בגד.

כך זה נראה. כי היו בגדים יקרים, זה היה כמו תליתים. כמו שמקפלים תליתים, היו צריכים לקפל בדרך מסוימת. ראיתי שלחילים הרומאים היה איזה... בעצם זה טוגה זה נקרא. אבל אתה רוצה שזה יהיה אנשי, אתה לא יכול סתם שיהיה סמרטוט על הראש. היה אומנות שלמה איך... קפלים, אפילו החזיקו כמה שבועות את הקפלים בדרך מסוימת. כמו וילון היום למשל עושים, כן, כמו עם קפלים. אני חושב שהוא מדבר על דבר כזה, זה לא כל כך קשה להבין מה...
אוקיי.

הצובע – צביעה / איפור

הצובע. אבות מלאכות, אחת מאבות המלאכות היא צובע. בדרך כלל צובע אומר לצבוע צמר שגזזו. מה התולדה של זה? מה גם דאורייתא, אבל מה דומה לצובע? רחיצה? לא, אה, הוא אומר מדרבנן. הוא אומר שזה מדרבנן. אה, הוא אומר רק מדרבנן. אה, זה רק מדרבנן.

לצבוע זה דווקא על סחורה או מה? אישה לשים איפור על פניה, לשים צבע על פניה, אסור. הוא אומר **כצובע**. בדרך כלל כשהוא אומר "כ-" הוא אומר שזה תולדה. כשהוא אומר "אסור", "אסור" הוא אומר שזה... שזה אסור דרבנן.

דיון: לשון "כצובע" – דאורייתא או דרבנן?

לא, בהרבה דאורייתא הוא אמר... לא, תולדות. הוא לא יכול לומר "כ-". הלשון "כ-" פירושה מדרבנן. "כצובע" אומר שזה דומה לצובע. כמו שלמדנו, אחד מסוגי הדרבנן הם דברים שדומים למלאכה.

הלאה. כן, הוא אומר כאן לקודם, הוא אומר כך, אבל אני לא רואה, אולי ההלכה מדברת רק על ה... כן, זה דברים שזו הדרך, כך הוא מביא מאנשים אחרים.

כלל הרמ"א – מראית עין אפילו בחדרי חדרים

תרגום לעברית

הוא אומר הרמ"א שאפילו בבית אסרו. למה? שמא יאמרו הרואים, מישוהו שיראה את זה יאמר, "אה, הוא כיבס את כסותו בשבת". אבל זה בבית? אפילו זה בבית.

אומר הרמ"א כלל, כל מקום שאסרו חכמים משום מראית העין, אפילו **בחדרי חדרים אסור**. מראית העין לא אומר שמישהו הולך לראות, מראית העין אומר איך זה נראה.

כן, טוב.

שתי מטהרות זו על גב זו – הוצאת פקק בין שני מקוואות

שתי מטהרות זו על גב זו, יש שני מקוואות אחד מעל השני. הוא אומר, "תן..." איזה מקווה זה? מקווה ליובאוויטש? מקווה ברכת חיים? אני לא יודע, מקווה על גבי מקווה. אה, סתם מקווה על גבי מקווה. אה, סתם. אה, אחד ליד השני.

הוא רוצה לעשות השקה בין השניים. **נוטל את הפקק**, מותר גם בשבת להוציא את הפקק שבין השניים כדי לעשות את ההשקה, **ואח"כ מחזירו למקומו**, ואחר כך מותר להחזיר את הפקק למקומו, את הפקק.

חשש סחיטה בהחזרת הפקק

הבית יוסף מביא שיטה שיש חשש שהוא יחזיר את זה בחזק. מדברים כאן כשהפקק הוא... נניח, כמו הפקקים שיש היום, היה חשש דומה שהוא מכניס חתיכת עץ ו... והוא הולך גם לשים אותו חזק.

הוא אומר שלא, הוא לא רוצה שרדתו שיצא המים, הוא רוצה שיעבור מים ב... אה, ממילא הוא לא ישים אותו כל כך חזק שיסחט.

נו, ממילא מה? אפילו אחרי שמחזיר את הפקק למקומו הוא עדיין רוצה שתהיה השקה, שיהיה זרימה בין אחד לשני. הוא רוצה עדיין צירוף להחזיר את הפקק שיסתים עם ההשקה.

אה, אולי הוא רוצה סתם שיהיה מחובר. הוא אומר שהוא לא עושה השקה בגלל מים שאובין, הוא עושה השקה כי אין שיעור במקווה הקטן, הוא צריך להיות מחובר כל הזמן. לא מספיק שמים שאובין נעשים טובים פעם אחת, אתה יכול לעשות את זה שוב. אין בזה שיעור, הוא צריך להיות מחובר כל הזמן. ממילא, הוא לא שם את זה חזק באופן של סחיטה.

פוקקין את הביב – סתימת צינור מים

פוקקין את הביב, יש צינור של מים, מותר לסתום אותו או לשים סביב הסחורה **בכל דבר המטלטל**, או בכל דבר שמתר לטלטל בשבת, כי עושים את זה כדי שלא יציפו המים על האוכלים, שהמים לא יעלו, שלא יהיה שטפון על האוכלים ועל הכלים, מותר לעשות.

אבל מה אסור? אבל אין פוקקין את הביב כדי שירדו המים לבאר. כשסתמים את הביב כי רוצים להציל אוכלים וכלים, אז מותר. אתה רואה שאז החכמים התיירו. אבל כשזה מסיבה אחרת, כי הוא רוצה לשלוט במים, הוא רוצה שיוזרם לבאר, אז אסור, **שמא יסחוט ויעשה דחוק שריר בפקק שרוי במים**. אז יש חשש שהוא אחר כך יסחט את הסודרין.

טעם החילוק

זאת אומרת שוב, כשזה באוכלים וכלים אין את החשש של שמא יסחוט, ואז הם התיירו, כי ממילא הוא ישאיר את זה שם עד אחרי שבת.

הוא אומר שמותר לשים סביב כדי שהמים לא יעלו על האוכלים וכלים, כי אז זה מסיבה גדולה, שלא יהיה לו נזק. שלא יהיה לו נזק, אבל כשהוא עושה את זה רק כי הוא רוצה לסדר את הבאר, אז אסור.

אבל הלשון לא נראה כל כך ברור, כי הוא אומר שהחשש הוא כי הוא מביא כמה חילוקים מהמפרשים שאולי כשרוצים שלא יצא הוא פחות מקפיד, הוא

של תפירה. אבל מה הדרבנן של זה? אוקיי, לפיכך, מי שנתפח בגדו בקוצים, מישוהו הולך בדרך ובגדו נתפס, נקרע בקוצים, ואם הוא ינסה להשתחרר מזה ייקרע הבגד שלו, שלא יעשה את זה, שיזהר לא לקרוע את הבגד, אלא מפרישן בצינעה ומסמא את עיניו כדי שלא יקרע, שיסיר את הקוצים שנתפסו, והוא יהיה זהיר שלא ייקרע.

דיון: מקלקל או אינו מתכוין?

דובר 2:

הגהה: זה בטח כמו מקלקל, זה בטח לא... מדברים כאן שזה דרבנן כזה, שלא אפילו לעשות... נראה ש... מקלקל גם לא... כל המקלקלים הם דרבנן. יכול להיות שהוא מתקן כי החלק האחר ישאר עם כוח מחובר. כך לחשוב, אולי זה כן אולי תיקון גדול.

דובר 1:

אבל יש לו כאן את העצה של... לכתחילה זו תמיד העצה הטובה ביותר, ללכת לאט, והלאט לא יעזור. ואם נקרע, כן, אם זה כן נקרע אפילו כשניסה ללכת לאט, אינו חייב קורע, שאינו לובש חלוק. השני לא אומר שאינו מקלקל. נכון, כי אני אומר לך, כי זה היתר של דבר שאינו מתכוין. זה דבר שאינו מתכוין, זה היתר על הרבנן. זאת אומרת שמדאורייתא בטח לא היה, רק כי זה מקלקל, כי זה לא הקריעה. הרבנן לא מתירים אפילו כזה פתיחה. אבל כשזה אינו מתכוין, כשזה בדרך אגב, כך אתה מנסה ללכת בשקט, אז הם מתירים. כך זה נשמע.

דובר 2:

כתוב שכל מקלקל הם גם אסור דרבנן, אתה אומר.

דובר 1:

אני לא יודע על כולם, ה... אני לא עושה כללים.

דובר 2:

נכון.

בגדים חדשים ופוצעין אגוז במטלית

דובר 1:

אומר הלאה, ומותר ללבוש כלים חדשים. מותר ללבוש בגד חדש. בגד חדש, כל החששות שייקרע. זה לא מתאים טוב. כן, הוא מביא כאן, כן, מתקן. הוא מתקן את בגדיו. הוא מתקן אותם מהקוצים. כן. אוקיי.

ומותר ללבוש בגדים חדשים, מה זה? מה זה שייקרע? המקום שזה לא המידה שלו, שם זה ייקרע. כמו שראינו אתמול, כשלובשים בפעם הראשונה צריכים לעשות קפלים בדברים. לא הראשונה, יש מנהגים, חילוקים של חדשים וישנים. יש שלומדים שבפעם הראשונה צריכים לעשות קפלים. שברים שברים. קודם אמרו על בית הדין, שברים שברים. נראה שהבגד של פעם היה יותר מסובך, והיה הסיכוי שכשלובשים בגד חדש בפעם הראשונה ייקרע, וצריכים לעשות אותו טוב יותר, להתאים למידה של האדם. כך אני חושב. ומותר, כי זה גם מקלקל וזה אינו מתכוין. גם בגלל זה, נכון.

פוצעין אגוז במטלית. מותר לשבור אגוז במטלית, עם סמרטוט. במקום... הוא רוצה לשבור עם הידיים, אבל לשבור עם הידיים על אגוז קשה לו, הוא שם חתיכת בד ועם זה הוא שובר. אבל בזמן המעשה יכול לקרוע עם זה את חתיכת הבד. או שהוא שובר עם פטיש, אבל ליד מטלית. הוא שובר מעל מטלית כדי לשבור את הדלת עם זה, כן, אולי. אגב המטלית, הסמרטוט, יכול להישבר מזה, להיקרע. ואינו חושש שמא יקרע, הוא לא צריך לחשוש. שוב אותו דבר, כי כל הקריעות האלה יהיו מקלקל.

דיון: למה לא כללי?

דובר 1:

זה נכון שהיו יכולים לומר את הדבר הרבה יותר כללי, היו יכולים לומר שהדאורייתא היא קורע על מנת לתקן, וכשזה מקלקל, והדברים הם... הוא לא אומר את הרעיונות, הוא אומר דברים מאוד ספציפיים.

דובר 2:

כן. אבל כאן הוא לא צריך לומר. ברוב המלאכות הוא אמר גם תולדה. כשהרבנן רק מחובר לתולדה. שתיים, זה דבר פשוט, האב ברור, כשהרבנן פשוט כי זה דומה לאב זה. אבל זה לא האב עצמו, אולי כי זה רק על סחורה? כך דיברו, כן. כך מביאים.

אין שתי צביעות, הצבע לא מחזיק. זה חילוק. בדרך כלל כשצובעים סחורה, זה פשוט שכשצבעו עכשיו סחורה, וזה יחזיק, שינו את הסחורה. זה רק משהו ששמים לזמן קצר. יכול להיות בגלל זה, יכול להיות סתם ככה.

צביעות, פירוש, כמו שאתה אומר, צביעות פירושו חלק מסדר הבגד, איך שתראה לקרוא. צביעות כשצובעים בגד, ולשים צבע על פני אדם, זה לא אותו דבר. זה הדרבנן. כן.

דובר 2:

כן.

הלכה כג: והתופר מאבות מלאכות

דובר 1:

הלאה. תופר. בואו, בואו נעבור על כמה מלאכות. עוברים לתופר. לא. אומר הרמב"ם, והתופר, לא, פירושו לחבר שני חתיכות סחורה, הוא מאבות מלאכות. לפיכך, אסור למלאות הכר והכסת החדשים במוכין. אם יש כר, כרית, שמיכה, שרוצים למלא עם הנוצות בפנים, עם המוכין, כותנה, בפנים, אסור. למרות שאין לזה שום קשר לתופר, אבל אסור מדרבנן גזירה שמא יתפור. כי בדרך כלל הסדר הוא שקודם ממלאים אותו במוכין, ואחר כך תופרים אותו בחזרה כדי שיחזיק בפנים טוב. אז גזירה שמא יתפור.

כמו שאתה אומר, שכאן אתה רואה שכאן הדרבנן הם ק', ויש שהם שמ"ו. שבצובע זה קצר, וכאן זה שמא יתפור. זה להכניס חדש, זאת אומרת בפעם הראשונה להכניס מוכין לכרים וכסתות. אבל מוכין שנשרו מן הכרים והכסתות, אבל זה כבר היה בפנים המילוי, מה ששמים בפנים בכר ובכרית, ונפל מהכרים והכסתות, אז מתזירין אותן, מותר להחזיר אותם, כי אז אין את הגזירה. הגזירה היא רק בפעם הראשונה, אז בדרך כלל אחר כך יש תפירה.

דיון: חילוק בין חדשים לישנים

דובר 2:

אוקיי, בפעם השנייה תופרים שוב? אני לא מבין, מה ההבדל?

דובר 1:

נראה שלא תופרים אותו פעם? זה לא דבר חשוב כשמכניסים את זה בפעם הראשונה זה... נו, הדבר חשוב. אחר כך כששמים את זה בחזרה זה לא נקרע, זה יצא, צריך לתקן את זה. אולי מדברים לא על קריעה, אולי התפירה לא נעלמה, אולי הקרב אפשר להחזיר... זה פשוט שהיו צריכים לתפור אותו, זה היה צריך להיכנס, היו צריכים לחבר אותו עם התפירה. פעם זה נופל, אבל זה נורמלי. זה לא... אני מתכוון, כרית של היום, כשנופל המוך, מה שיש בפנים, אני לא יודע מה שמים היום בפנים, האשפה, זה... כנראה זה עובדה גדולה יותר, זה יותר שבור. לא מדובר שם שזה היה פשוט דבר נורמלי וזה נופל קצת ומחזירים את זה. אבל לעשות חדש, זה כבר חלק מתפירה. זה לא כמו אחרי תאונה זה נשבר, שהמדע לא היה אומר מראש שזה נשבר, אבל זה בטוח תיקון. יש כן הבדל בין חדש ולא חדש, אבל צריך... אני מבין, חדש זה כשעושים את זה, אבל...

דובר 2:

אוקיי, כן.

מלאכת קורע — אינו מתכוין

הלכה כד: הקורע מאבות מלאכות

דובר 1:

הלאה. קורע הוא מאבות מלאכות, לקרוע. לקרוע הוא מאבות מלאכות, לפיכך... העיקר דאורייתא של קריעה הוא כשקורעים משהו שאפשר לתפור אותו בחזרה, אבל זה חלק מהמלאכה של תפירה, או שזה מחובר למלאכה

כל הלכות שבת כמעט הן דברים מאוד ספציפיים.

דובר 1:

לא, אבל כאן התירוץ לא על... זה לא כך. רואים כאן שקריעה אפילו שלא על מנת לתפור אסור לעשות מדרבנן. ומה שמותר זה דברים כאלה כמו שלא נתכוין וזה מקלקל.

דובר 2:

שניהם הם אינו מתכוין. מקלקל לא עמד כאן מעולם.

דובר 1:

אנחנו חשבנו שלכאורה זה מקלקל, והם אמרו שאולי זה לא מקלקל כי זה אולי תיקון בכל הדברים האלה. אפילו בנקרע של הבגדים החדשים יכול להיות שאפילו זה לא המטרה שלו, הוא רוצה שזה יקרע קצת.

דובר 2:

המטלית?

דובר 1:

לא, זה באמת היתר. כתוב יפה שכתוב באמת שמותר. שני דברים שכתוב שמותר. כי אתה יכול לחשוב שאסור, אולי יש משהו שסובר שאסור. אבל ה... כן, זה קצת הלכה קטנה שהוא הביא מהגמרא. זה קשה, למה אני אחשוב שאסור? לא רואים מה הסיבה שהייתי חושב שאסור.

דיון: מה פירוש "בצנעא"?

תרגום לעברית

דובר 2:

הוא שואל קושיה, מה הפשט "בצנעא"? הרי למדנו קודם אצל "מי שנשרו בגדיו" שהבגדים נרטבו, שבצנעא לא עוזר, אפילו כל דבר שאסור משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור. אבל איך עומד בצנעא? כאן ראינו שלמדנו במשנה, מי שנתפחו בגדיו בקוצים, מפלישן בצנעה.

דובר 1:

בצנעה פירושו שאנשים לא רואים. אני לא יודע, אבל בכל אופן נכון ההלכה של מראית עין. אין כאן מראית עין. בצנעה פירושו שלא יעמוד ויקרע את בגדיו. המשמעות היא שכאשר אדם עומד והוא מוציא חתיכות קוצים עם בגדיו, זו כן מלאכה. אבל כשהוא נסתבך בדרך והוא רוצה ללכת הלאה, שיעשה זאת בצנעה.

דובר 2:

כך בוודאי. הרי מדברים על שהוא נסתבך. למה נופל הבצנעה במקרה שהרי ברור שזה מקלקל או שזה מעצמו מסתבך?

דובר 1:

זה לא מקלקל. אוקיי, זה מעצמו מסתבך. מעצמו מסתבך? לא אמרתי שהוא כן מתכוון. הוא מתכוון להוציא את הקוצים מבגדיו. הוא לא רוצה שהם יקרעו אולי, אבל נראה שעדיין כך שאפשר לעשות זאת בצנעה. לכן אני אומר, אין כללים. לא הייתי מחפש כללים על כל אחת מההלכות. נראה לי שזה מאוד מעשי. זה חילול השם לראות יהודי הולך בשבת ברחוב, הבקישע שלו נתפסה במשהו מסמר שזה מצב לא נוח, ואומרים לו, "בוא הנה, אל תעמוד להתעסק ולקרוע. תן משיכה ככה." זה פירוש בצנעה. בצנעה לא פירושו לשלוח את האנשים ולא לעשות מזה מופע. זה פירושו משהו כזה, אתה עדין ורגוע. כך הייתי מפרש. ועל כל דבר, ככל שפחות אפשר לעשות בפרהסיא, אפשר לעשות דברים שהם כאילו לא שבתיים, עושים. כך נראה לעניות דעתי.

דובר 2:

הלאה, טוב מאוד. אז זו מחלוקת. אבל אתה מסכים, שכל דבר צריך לעשות בעדינות ולא לעשות דבר שאנשים יכולים לחשוב או שזה באמת קצת מלאכה.

דובר 1:

טוב מאוד.

מלאכת בונה וסותר — התחלה

הלכה כה: התוקע חייב משום בונה

דובר 1:

ועכשיו, עכשיו נלמד על המלאכה של בונה וסותר, מה הן תולדותיהן. אומר הרמב"ם, כאן הוא אומר קצת לשון אחרת. הוא לא מתחיל "הבונה אב מלאכה, והתוקע חייב משום בונה". הוא מתחיל מיד, "התוקע חייב משום בונה". מדאורייתא, חייב. כן, אבל בדרך כלל הוא אומר את שמות המלאכה דאורייתא.

דובר 2:

אוקיי. אני מתכוון שהיתה הלכה, התחילה כך. הוא כבר אמר על למשל מרקד חטים משום דש, דבר פשוט, מבין? מה שהוא תולדה, אחרת זה אפילו האב, מבין למה אני מתכוון?

דובר 1:

כן. כן.

דובר 2:

התוקע חייב משום בונה, אצל מלאכת בונה הוא כבר הסביר שבונה פירושו בדרך כלל...

הלכות שבת — מלאכת בונה: תוקע, דלתות מחוברות לקרקע, דלתות כלים, צירים

הלכה כה: התוקע חייב משום בונה — דלתות המחוברות לקרקע

דובר 1:

מדרבנן?

דובר 2:

לא, מדאורייתא. מדאורייתא.

דובר 1:

כן, אבל בדרך כלל הוא אומר את שמות המלאכה דאורייתא.

דובר 2:

אוקיי. אה, אני מתכוון שהיתה הלכה, הוא התחיל כך. למשל, המרקד חייב משום דש, שהוא תולדה, או שזה אפילו האב, מה זה אומר?

דובר 1:

כן.

דובר 2:

כן. התוקע חייב משום בונה. אצל מלאכת בונה צריך לדעת שבונה פירושו בדרך כלל להכניס משהו למשהו. כלומר, להכניס את העמודים לאדנים, כן? להניח לבנה אחת על השנייה, לתקוע. אז אם אדם תוקע, אני יודע, דלת בציריה של הדלת, או שהוא תוקע מוט כמו שצריך להיות, חייב משום בונה.

לפיכך, כל הדלתות המחוברות לקרקע, דלתות שמחוברות לקרקע, לא נוטלין אותן ולא מחזירין, אסור להוריד אותן מהמקום שהן מחוברות, ואסור להחזירן. אפילו כשהוא מחזיר אותן זה לא ממש תקיעה, אבל גוזרים שמא יתקע.

כלומר, אפילו כשמחזירים אותן באופן שלא נעשות מחוברות חזק, מה זה היה אומר, אני לא יודע, מה פירוש מחזיר בלי תקיעה? אנוש, משהו להחזיר את הדלת בלי לחבר אותה.

אה, אני מתכוון שמדברים כאן על דלת שלא מונחת על ציריים, אלא כמו שפעם היה חתיכת עץ גדולה, דלת, שהזזו אותה מהפתח, וכשרצו לסגור את הפתח הריק הניחו שם את החתיכה. לא תקעו אותה. זה לא בונה, אבל בסך הכל מניחים שם משהו לכסות את פתח הדלת. אבל זו גזירה שמא יתקע, אולי הוא ילך, שכשהוא מניח אותה שם, אולי הוא ילך גם לחבר אותה לקיר. כן?

ציר העליון שנשמט – אסור להחזירה בכל מקום**דובר 1:**

כן, אני רואה את זה.

דובר 2:

זה כשהציר התחתונה נזזה. אבל ציר העליונה שנשמטה, כשהציר העליון של הדלת נזז, אסור להחזירה בכל מקום, אסור להחזיר אותה בכל אופן, אפילו כשנזז רק קצת, אפילו כשיש רק לדחוק.

דובר 1:

כן, להחזירה פירושו באופן של... בכל מקום, הפירוש הוא אפילו במקדש, לא רק בכל העולם.

דובר 2:

אבל לדחוק גם לא לדחוק. כן, להחזירה פירושו לא דווקא להחזירה, אסור להחזיר אותה בכל אופן. בכל מקום יש את הגזירה אפילו במקדש. אבל להחזירה אני רוצה לומר... אולי את העליון לא אפשר לדחוק.

דובר 1:

לא, הוא אומר, הוא התחיל "נשמטה ציר התחתונה" וכו'. "מה שאין כן ציר העליונה אחרת". זה צריך להיות אחרת בשני המקרים, גם בגבולין שמה שמותר בדרך כלל לעשות אצל ציר התחתונה אסור, וגם במקדש מה שמותר בדרך כלל לעשות אצל ציר התחתונה אסור.

דובר 2:

נו, הוא אומר "אסור להחזירה". אסור להחזירה בכל מקום, אין הבדל בין בית המקדש לגבולין. "גזירה שמא יתקע". נראה שאצל הציר העליון יש גזירה גדולה יותר של שמא יתקע.

דיון: מה זה ציר ומה פירוש שמא יתקע**דובר 1:**

כן, אני רוצה לדעת קצת את המידע על מה מדברים, מעולם לא הבנתי את זה. אז, אם מישהו יודע איך נראה הציר, ולמה העליון הוא יתקע, מה הפירוש של יתקע? אני לא מבין בפשטות את פירוש ההלכה.

דובר 2:

הציר הוא ציר, יש שני צירים שמחברים את הדלת לקיר. לא ציר וציר תחתון, כן? בערך.

דובר 1:

לא, לא בערך בכלל. כי לנו אין הסוג הזה של צירים. הציר הוא פשוט על מסמר...

דובר 2:

אבל הציר העליון מחזיק בעיקר את הדלת. הציר העליון חשוב יותר מהציר התחתון.

דובר 1:

אצלנו יש, אני לא יודע, אמרתי הבדל. אז לנו אין הסוג הזה של צירים. בווא נהיה ברורים, ציר... יש צירים, סוגים שונים של צירים, מה שזה לא יהיה, זה צירים. סוגים שונים של צירים.

דובר 2:

אין לי צירים, אני אסביר לך.

דובר 1:

אין לי צירים, אני אסביר לך מה זה ציר. אז מדברים על... אני יכול לומר לך שאני יודע מה זה ציר. ציר הוא מסמר כזה כמו מוט שבולט מהדלת, והוא נכנס לחור כזה במשקוף מהצד. זה הפירוש. הדלת מסתובבת על זה. היא תלויה מלמעלה ומלמטה. ואין צירים. לנו יש ציר שהוא כזה... כזה דלת כזו... הציר שיש לי בבית לפחות, הוא לא ציר בכלל. זה חתיכה כזו שהיא כזו... כזו דלת שתולים את הדלת בעצם, היא נפתחת. זה לא בכלל אותו סוג דבר שהם מדברים עליו.

דובר 2:

המפרשים באמת לא יודעים בבירור. למדנו בבירור שלהכניס דלת זה כן בונה.

דובר 1:

נכון, אם מניחים אותה עם הצירים.

דובר 2:

אבל כאן הוא אומר "לא נוטלין ולא מחזירין" פירושו להוריד מהפתח שלא מחובר, גזירה שיעשה זאת באופן שכן מחובר. כלומר, ה"לא נוטלין" הוא גזירה של סותר.

דובר 1:

לא, אני אומר מחזיר הוא הבונה ונוטל הוא הסותר שלו.

דובר 2:

אבל מה החילוק של דלתות? מה אין כאן טעם, אני לא יודע.

דלתות כלים – נוטלין אבל אין מחזירין**דובר 2:**

דלתות הן דלתות המחוברות לקרקע, כי על דבר שמחובר לקרקע יש בנין. וכלים יש להם הלכות אחרות. ממילא דלתות שידה תיבה ומגדל, דלת של ארון, ושאר דלתות כלים, או דלתות של כלים אחרים, נוטלין, מותר להוריד. להוריד מותר כן, אין זה סותר. אבל אין מחזירין, אסור להחזיר. להחזיר אסור מדרבנן. למה להחזיר יהיה חמור יותר מלהוריד?

דיון: למה נוטלין מותר אבל מחזירין אסור**דובר 2:**

הוא אומר, אם אני זוכר נכון, שבגמרא אומרים, מותר להוריד כי רוצים להשתמש בדלת. רוצים להשתמש בדלת למשהו אחר, בחתיכת הדלת של הארון. רוצים להשתמש בה למשהו אחר, מותר להוריד אותה כדי להשתמש למשהו אחר. אבל להחזיר לשידה תיבה ומגדל אסור. כי להוריד, אתה מוריד אותה לסיבה אחרת, אתה רוצה להשתמש בחתיכה, היא לא מוקצה, נניח, ואתה יכול להשתמש בה. אבל להחזיר נראה דומה להחזיר דלת.

ציר התחתון שנשמט – דוחקו למקומו**דובר 2:**

ואם נשמט ציר התחתון שלהם, אם נזז, הלך משם, נשמט הציר התחתון, הדבר התחתון שמחזיק את הדלת, איך קוראים לזה? הצירים, הציר התחתון, דוחקו למקומו, מותר לדחוף אותו חזרה למקומו. מה זה אומר? הוא מתכוון, כשעדיין לא הורידו את הדלת. לא מדברים על הדלת, לא המשך, לא הדלת שהורידו כשמחזירים אותה. אלא הדלת מונחת שם, היא פשוט לא מחוברת היטב לציר. זה מותר לעשות, פשוט לדחוף אותה חזרה למקום שבו היא שייכת.

ובמקדש מחזירין אותו, בבית המקדש מותר להחזיר אותו כראוי, לא רק דוחקו למקומו. מחזיר בחוץ. מה ההבדל בין לדחוף ולהחזיר?

דיון: חילוק בין לדחוף ולהחזיר**דובר 2:**

נראה שזו הדרך הנכונה של החזרה, וזו הדרך שמוחזר באופן ארעי, שלא נעשה מחובר שוב. לא, אני מתכוון שזה נראה כך. לדחוף פירושו שהוא עדיין שם, ואתה צריך רק לדחוף אותו למקומו. להחזיר הפשוט שהוא נפל לגמרי, ואתה צריך להרים אותו ולהחזיר אותו. זה לא הבדל של מה התוצאה, זה הבדל של הבעיה שפותרים.

נשמט במקדש פירושו אפילו נשמט לגמרי. לדחוף פירושו שלא נשמט לגמרי, אתה צריך רק לתת דחיפה, ללחוץ או משהו כזה.

אז כך אומר הטקסט שלי קושיות שאני לא מבין הרבה זמן.

קושיא: דלת עשויה להסתובב

דובר 1:

דלת היא עוד דבר שהיא עשויה להסתובב, לא דבר שהיא עשויה להיות תקועה, נכון? אם אתה רוצה לומר שהקיימא פירושו לבצר, דלת לבצר אין צורך, כי היא יכולה להיפתח.

אדרבה, להיפך, שמים שמן על הציר, אני לא יודע איך קוראים לזה, שזה יוכל להיפתח. דלת לא עשו שתישאר תקועה, אז איך אני אראה לעשות חזק יותר? בגלל זה אולי, כמו שהוא אומר שתוקע הוא משהו אחר לגמרי. אני לא יודע מה זה יכול להיות, אבל משהו שלב אחר לגמרי הוא התוקע, לא ההכנסה. אבל יכול להיות, מסתובבים עם זה ומתעסקים עם הדלת הזו. "ושמא יתקע", כמו "שמא" הוא ממש כל שהו, whatever, "שמא" את אחרות.

כך צריך להדליק דקה. טוב מאוד.

הלכה כו: אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו

דובר 1:

נראה עוד מלאכות דרבנן שיש להן שייכות לבונה. זה רחוק יותר מבונה. "אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו". אסור לקלוע את שערות הראש, ולא רק לקלוע אלא גם "אין פוקסין אותו". "פוקסין אותו" פירושו משהו לסובב. זה אומר לעשות, נניח, לעשות צמה ולעשות סתם שיער מסודר יפה. "משום שנראה כבונה", כי זה נראה כמו בונה. זה אומר לאסוף את כל השערות שילכו בדרך מסוימת, שזה יראה דומה לבונה.

"נראה כבונה". זה נראה, אתה לא עושה בונה, כי לא אמרנו בונה על שיער, על בני אדם. בונה למדנו רק מחובר לקרקע אפילו. אבל בונה למדנו כן שעל דרתן מחט על גביהן. אמת, חיים זה כבר בונה. אני יודע, צריך להבין. זה על איזה פירוש למדנו בנין בכלים? זה משהו לא כזה כלל שחשבת. אני לא יודע. אוקיי. "משום שנראה כבונה", זה נראה כמו בונה.

הלכה כז: ואין מחזירין מנורה של חוליות

דובר 1:

"ואין מחזירין מנורה של חוליות". מנורה שעשויה מחלקים, שאפשר להרכיב ולפרק אותה. אסור להרכיב. אפילו זה לא בונה, זה בכל זאת עשוי שיהיה קל לפרק ולהרכיב, אבל זה דומה לבונה. "ולא כסא מפורצל או שולחן מפורצל", או ספסל או שולחן שעשוי מחלקים שאפשר לפרק. "משום שנראה כבונה". כל הדברים האלה הם נראה כבונה. זה לא באמת בנוי, כי אפשר תמיד שוב לפרק ולבנות מחדש. זה דבר מורכב. נראה כבונה. "ואם החזיר", אם כן החזיר, הרכיב בחזרה את המנורה או את הכיסא, הוא פטור. זה רק דרבנן. למה? שאין בנין בכלים, אין סתירה בכלים. הדין הוא שבעצם אין בנין וסתירה בכלים, בנין הוא במחובר לקרקע.

דיון: מחזיר – לחזק או להרכיב?

דובר 2:

ומה רופוי, את זה אני מבין שאסור להחזיר כשזה לגמרי מפורק. אבל אם זה כבר בנוי, זה רק רופף, והוא רוצה רק לחזק אותו עם החזרה, מותר להחזיר.

דובר 1:

כן, להחזיר פירושו לחזק? כך זה נראה לי.

דובר 2:

אצלנו הוא אומר בחוליות של שידה תיבה ומגדל, אולי רופוי סוג של רופוי מותר בכלל, אולי זה החילוק. זה אומר דבר רופף שממשיך לרופוי?

דובר 1:

כן, מהו חיבור טוב, שזה מחובר היטב. אם זה דבר שמורכב היטב, אסור. אבל דבר שאף פעם לא מורכב ממש חזק, זה נשאר תמיד רופף, זה פחות

אבל בכל אופן, מה שכתוב כאן לכאורה הוא שהציר העליון מחזיק בעיקר את הדלת, ושם יש את החשש הגדול יותר שמא יתקע. אבל זה לא כל כך קשה להניח. קודם כל, מה פירוש יתקע? פירוש, אמור לי פירוש. אני לא יודע מה זה אומר. אני לא יודע בדיוק איך הציר נראה, אבל יש לך אופן לחבר אותו לקיר, וזה נקרא "יתקע". זה בוודאי אסור לעשות, זה בונה. זה לא מה שפירושו "יתקע". נראה, אני לא יודע.

כי זה להכניס דלת לציר כראוי, שלכאורה כך יושבת דלת, זה פירושו שמותר, אבל כאן יש שמא יתקע. אבל לפי דלתות הכלים כתוב בפירוש מקרה כזה. יש דבר כזה, הוא מכניס את הדלת מלמעלה ומלמטה לחריצים, אבל הוא מכניס אותה, אבל היא לא תקועה. עכשיו אני שואל אותך, מה הוא עוד יכול לעשות שנקרא להיות תקוע?

הלכות בונה וסותר – המשך

תקיעה, תקיעה היא חייבת משום בונה. אי אפשר לתקוע. לכן, דלתות של בניין אסור בכל אופן להחזיר, אפילו כשאינו תוקע, שמא יתקע. אבל דלתות כלים אסור להחזיר, אסור גם להחזיר מחמת אותה סיבה. בדלתות כלים, כמו בדלתות בניין. אלא מדברים על דבר אחר, על תיקון הציר, כשאנו מחוברים עם הציר...

דובר 2:

אבל החילוק שאתה עושה אינו חותם על כל החילוקים עם ציר, כי אני יודע מה זה אומר ידקא. אני לא כאן לתקן את הבעיה שלך, רק ניסיתי ללמוד את הקטע הזה ברמב"ם. אבל זה נכון...

דובר 1:

ואני אומר לעולם, החילוק שאתה עושה, אתה רואה שאתה עושה חידוש גדול שאסור לשים משהו... אני יודע מה הם... בקיצור, אני לא יודע את המציאות שמדברים עליה כאן, זה בעצם...

שאלות להלכה למעשה

דובר 2:

הלכה למעשה אני לא יודע, האם סוגרים דלת עושים?

דובר 1:

נניח יש לי חלון שיצא החלון, מותר לי להחזיר אותו?

דובר 2:

אוקיי, זה אחרת, הוא שאל הרבה פרטים שהם אחרת.

חזרה לסוגיית הציר

דובר 1:

בכל אופן משהו אני מפספס כאן בהבנה של מהו הציר?

ואני רואה שאני לא בוודאי לא הראשון שיודע את זה, כמו תמיד יצא... אף אחד לא יודע... דף ל"ג...

שו"ת מניח... שאלת יעבץ.

הם אומרים פירושים שונים מהו הידקא, ידקא פירושו...

דובר 2:

הם אומרים יודעים, מה שניסיתי לומר בערך?

דובר 1:

לא, אתה מנסה להבין ואתה מנסה לעשות לי... זה לא לגמרי נפל, זה לגמרי נפל. אתה עושה חילוק שלישי של עם ציר ובלי ציר שלא עומד.

אבל זה לא עושה לי הבדל, כי השם ידקא הולך בוודאי על דבר רביעי, משהו אחר שלא... לא באחד מהמקרים, נכון? לא התירו ולא אסרו את הקיימתא! להיות הקיימתא זה עושה מדאורייתא.

יש מי שאומרים כאן למטה שהקיימתא פירושו בכלל להכניס בברגים את הציר לתוך הדלת, מלאכה אחרת לגמרי, לא להיות הקיימתא להכניס את הדלת, את זה אני אבין.

בונה בשעת...

דובר 2:

למה הוא אומר מותר להחזירה? הוא היה צריך לומר מותר לבנותה. זו ראייה לפירושה.

דובר 1:

כן, אבל הוא הולך באותו לשון, מחזירין. מחזירין פירושו להרכיב בחזרה איך שזה נראה כשזה בנוי. ולפרק יהיה גם אותו איסור.

דיגרסיה: עשיית פיאות בשבת

דובר 1:

הוא מדבר, למשל, ההלכות האידיאליות הן מאוד מחמירות. יש למשל יהודים שאמרו שאסור לעשות תלתלים לפיאות בשבת, כי זה גודלין או פוקס, אחד מהדברים. אבל המנהג לא כך, המנהג של כל היהודים הוא לעשות את הפיאות בשבת, או כמעט כל היהודים חוץ מכמה חרדים. נראה שזה לא הרמה, זה חייב להיות איזו מצב גדול יותר כדי להיות איסור. מדברים כאן על איזו צמה שעושים פעם אחת בתקופה, לא משהו שעושים כל יום או שמתקנים כל פעם.

דיון: פאלדינג טייבל ובנין עראי

דובר 1:

אותו דבר הכלים האלה, למשל מותר לפתוח פאלדינג טייבל בשבת? זה כאילו הוא עושה אותו שבור, זה מקופל. זה יותר כמו משהו שמורכב כמו לגו, מורכב מחלקים. יש משהו, אני חושב פאלדינג טייבל, גם, זה מקופל, משהו אחר. יש משהו חלקים. בקיצור, חוליות פירושו חלקים חיצוניים, מרכיבים חלקים.

דובר 2:

כן, לא ברור. יש פוסקים שאומרים כמו שאתה אומר, שדברים שעשויים כסדר לפרק זה לא בונה. אין הלכה כזו של בנין עראי.

דובר 1:

מה זאת אומרת? כשאתה אומר "בונה וסותר", מה זה אומר? זה אומר שזה עשוי להיפרק. זה לא בנין של קיימא, זה לא מבוצר. איזו נקודה עכשיו נשאר?

דובר 2:

אבל אתה הולך לראות, אוהל עראי יש גם איסור מדרבנן. אולי יש לזה בנין? זה לא כמו בקשירה שיש דבר של קשר שאינו של קיימא. אין דבר כזה כמו בנין שאינו של קיימא? אני לא יודע.

דובר 1:

העולם אומר שחוליות של שדרה של קטן זו בצד זו, ילד קטן שהתעקמה לו השדרה, אסור לתקן את החלקים של השדרה, כי זה נראה כבונה. זה נראה כמו בונה. דבר מעניין.

הלכה כו: מחזיר חוליות של שדרה של קטן

דובר 2:

בטח שזה לא רפואה אמיתית. כן, זה משהו שעושים סתם ליופי, לא שנשברה לו השדרה.

דובר 1:

אבל נשברו חוליות של שדרה, זה איזו סכנה, לא? יש בו סכנה? אני לא יודע בדיוק על מה מדברים. זה אומר איזה עיסוי שצריך לתקן שהעצמות ילכו למקום.

דובר 2:

אממ, כן. אוקיי, טוב מאוד.

דובר 1:

אה, למדת קודם שמותר, כן, עיסוי זה רק האיסור בגלל זיעה. אוקיי, צריך לדעת בדיוק מה זה, המחזיר חוליות של שדרה זו בצד זו. זה בטח איזה סוג של דבר, איזה דבר לתקן ישירות את חוליות של שדרה. נראה שזוים ממש עצם. אולי היום לא עושים את זה. אני לא יודע.

אני לא בקי בחוליות של שדרה. היה לי חבר שהיתה לו בעיה עם הגב, והוא אמר לי שהוא היה צריך ללכת לכירופרקט.

דיון: מהו נראה כבונה?

דובר 2:

לא, נראה נראה כבונה זה כך: אחד עומד ומקיש על הגב של השני. אדם לבד...

דובר 1:

לא, לא, זה לא הקשה. להקיש על הגב זה מותר. זה אומר שאתה זו. זו בצד זו. זה חייב להיראות כמו בניין. להקיש על הגב או עיסוי לא נראה כמו בונה. זה נראה כמו משהו אחר, כמו שאתה אומר, אולי שאלה של רפואה בשבת וכדומה. אבל זה לא נראה.

זה חייב להיראות כמו שאתה עומד ואתה עושה את הפיאות, או אני לא יודע מה, אתה קולע את השיער. זה נראה כמו שאתה בונה משהו. כשזה נראה, אתה לוקח סתם חלקים ואתה עושה מהם משהו. לתת הקשה בגב לא נראה כמו בניה. נראה ומקיש על השני.

דיגרסיה: לגו בשבת

דובר 1:

יש מחלוקת גדולה אצל הרבנים של היום האם מותר לשחק לגו בשבת. אני לא יודע מה ההלכה. זה לא כתוב. זה קצת, זאת אומרת, אתה יכול לחשוב. זה גם כבר מדרבנן, זה בוודאי לא מדאורייתא, לכאורה.

אמרתי שכל המנורות והכל הדברים האלה הם, נניח שאפשר לפרק אותם שיהיה קל לשים הצידה, שזה לא יתפוס יותר מדי מקום, אבל ברגע שמרכיבים אותם משתמשים בהם. לגו זה בכל זאת עשוי להרכיב, לפרק, להרכיב, לפרק. זו שאלת הספק.

אוקיי, אני אומר לך, "במה דברים אמורים" יכול להיות מה שאתה מתכוון. "במה דברים אמורים" פירושו שכשזה סוג של כלי שמרכיבים לחצי שעה ולא מרכיבים אותו חזק, אבל הלגו הוא אולי בגדר רופף פאקר. כן, כך אפשר לחשוב.

הלכה כז: העושה אוהל קבוע חייב משום בונה

הלאה, עוד מלאכה של בונה היא כך: **העושה אוהל קבוע**, לא רק כשעושים בניין חייב משום בונה. זה מדרש כך, כי המשכן לא היה בניין, זה היה אוהל. **העושה אוהל קבוע חייב משום בונה**. זו גם דרך של בניה, לעשות אוהל קבוע. זה פשוט, למדנו, אני מתכוון במפורש בהלכות בונה, שאוהל זה גם בונה. זה רק אוהל קבוע.

איסור דרבנן: אוהל עראי

לפיכך, בגלל זה, מה האיסור שהחכמים הוסיפו? **אין עושים אוהל עראי לכתחילה**. האיסור של הרבנן הוא שאסור לעשות אוהל עראי לכתחילה, פירושו בפעם הראשונה כשמרכיבים אותו. אסור לסתור, לפרק אוהל עראי. למה? **גזירה שמא יעשה אוהל קבוע**. זה ממש אוהל עראי, אבל אם יתירו לעשות אוהל עראי זו גזירה שיעשו אוהל קבוע.

דיון: מהו החילוק בין אוהל קבוע לאוהל עראי?

זה, אוהל עראי הוא סוג אחר, סוג אחר של אוהל. זה לא סתם החלטה שהולכים להשאיר אותו זמן רב או... כי המשכן היה בכל זאת על פי ה' יחנו, יעשו שם יום או יומים, יעשו שם... בוודאי. זה נקרא תמיד אוהל עראי, כי זה משכן, זה דבר חשוב, ואפילו הקימו אותו ליום אחד.

דווקא שם יש מחלוקת בראשונים האם זה מתאים שבנו כל פעם, או גם כשהיתה רק חנייה, חנייה קצרה, האם לא בנו את המשכן. שם כתוב פסוק "על פי ה'", והרבה פעמים, "יעשו שם יום או יומים". הוא שואל האם

חלק כב: שבועות מאופה ועד הסותר – המשך דינים (חלק יג)

אוהל עראי – המשך דינים

דיון: מהו החילוק בין כילה למיטה?

אחד תולה הוא כילה. אסור לתלות... הכילה היא... כילה היא מה שדיברתי עליו עכשיו... הכילה היא הכיסוי על המיטה, כזה... כזה... איך קוראים לזה? כזה... קנופי בד. כן. וילון. כן. אסור לתלות חתיכת סחורה כזו שהכילה עשויה לצל, שיוכלו לשבת תחתיה, שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי. זה באמת לא האופן שבו עושים אוהל, זה אחרת.

דיון: מהו החילוק בין כילה למיטה?

אוהל עראי? לא, הוא אומר הרי "שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי". הוא לא אומר שזה נקרא לבנות אוהל. לא, זה הוא מתכוון. אוהל זה פעם כזה. והלשון לא נראה כך. "שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי" – תחת זה יש לך משהו שדומה לאוהל, או יש לך מקום שמכוסה, שמכוסה מלמעלה. אני מתכוון שכל האוהלים הם מתחת, כמו סוכה. אוהל הוא דבר שמאחיל, שמכסה.

הוא עשה לצל? כן, זה לצל או וואטאווער, כן. הלשון כאן מאוד שונה, ולא הייתי צריך לומר שכילה נקראת גם אוהל עראי. הוא אומר כבר "שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי".

מותר להניח מיטה וכיסא וטרסקל – מותר כן להניח מיטה וכיסא וטרסקל, נניח, גבוה, ויכולים לשבת תחת זה, ואף על פי שנעשה תחתיהם אוהל, אפילו תחת זה נעשה אוהל, שהרי אין זו דרך עשיית אוהל. זו לא דרך. אפילו ילדים משחקים הרבה פעמים כך, כן, פורשים שמיכה ויושבים תחתיה. אבל זה לא נקרא אוהל, כי זו לא דרך לעשות אוהל, לא קבוע ולא עראי. זה אפילו לא נקרא אוהל עראי, זה לא נקרא כלום.

אוקיי, אז כילה היא דבר רגיל, זה בא כך. הכילה היא דרך פשוטה איך עושים אוהל עראי, כן. אבל מיטה, מיטה היא מיטה, היא לא עשויה להיות אוהל.

לא, אולי הוא מתכוון... סליחה, הוא מתכוון לדבר הרבה יותר פשוט. הוא לא מתכוון שלוקחים מיטה ותולים אותה על גבי המיטה. הוא מתכוון סתם, אתה לוקח מיטה, מרים מיטה, ומניח אותה איפשהו, ונניח שזו מיטה גבוהה, ואין שיעור אוהל. הרי תחת המיטה יש אוהל. בכל מקרה, אתה מביא ספסל, תחת הספסל יש אוהל. באמת, אתה לא עושה אוהל, זו אפילו לא הדרך. מביין? אבל אם הוא לוקח כן ספסל ומניח אותו מהגובה, לא זה, לא ההיתר עומד כאן. מביין? זו לא נורמלית מהדברים. השאלה היא, תחת ספסל... תחת כל ספסל יש אוהל, האם החיוב היה עכשיו גם אוהל. הוא הזיז את האוהל. אני מתכוון, מה...
וכך זה סתם.

לא, כאן עומד ההיתר.

אני מתכוון לכאורה, לא, אני מתכוון אפילו הוא מניח זאת על מיטה, אפילו הוא מניח זאת על מקום גבוה, אבל זו לא דרך עשיית אוהל. לא איכפת ליה. כאן מדובר על אותו הלכה. כאן עומד ההיתר של להניח ספסל על הרצפה, כי זה יכול להיות שהוא עושה אוהל, אומר הוא לא כך עושים אוהל. אם הוא לוקח את הספסל ומניח אותו בגובה, או משהו עושה אוהל, לא עומד כאן ההיתר, צריך לחפש היתר אחר אם יש.

כן, הוא אומר שאוהל הוא דבר שעשוי לשימוש מלמטה. ספסל עשוי לשימוש מלמעלה, לא עשוי לשימוש מלמטה.

כן זה האוהל.

נכון, זה שניים, אבל זה בדרך עראי.

כילה הוא כן עשה בשביל זה, להיות תחתיו.

כילה היא אבל אוהל עראי, לא עשויה לתחתיו.

היא עשויה למעלה, אבל כילה עשויה לתחתיו.

דעת מגן אברהם ורשב"א

כשהיה יום, גם בנו את כל המשכן. זו עבודה ענקית, לבנות את המשכן לבד לוקח יום.

ראיתי אחד שאומר שהצברא היא על זה, שזה נקרא אוהל עראי, כי אוהל עראי הוא רק כשזמן גדול יותר בנו את המשכן. אוקיי, בטח יש מי שמדבר על השאלה של אוהל עראי לגבי ההוא.

לא, אבל אני מתכוון לומר שהחילוק בין אוהל עראי ואוהל קבוע לא אומר האם האדם מחליט שזה יהיה זמן רב או לא. זה חייב להיות סוג אחר של בנייה או סוג אחר של אוהל. כן?

אני בטוח שהשאלה של המשכן כבר מישוהו שאל. אבל המשכן גם... אוקיי, מה זאת אומרת... אפילו מקימים אותו ליום, אולי זה יכול להיקרא אוהל קבוע. אני לא יודע מה זה אומר. בואו נראה את הגמרא. כי אצלי, כל אוהל הוא עראי. אני מתכוון, בגלל זה אוהל הוא לא בית, כי זה אוהל. יש תרבויות מסוימות שחיים באוהלים, זה הבית שלהם. כן, כמו שחיים במדבריות. ויש גם אנשים שיש להם בחצר האחורית אוהל שמקימים, ומקימים אותו פעם אחת לזמן רב. אני לא יודע. אוהל לא אומר...

אז מה אומר אוהל, בית של סחורה? הוא אומר שאוהל קבוע הוא בית של סחורה, ואוהל עראי הוא איזה פופ-אפ טנט, איזה דבר קטן שבונים ופורקים. אוקיי.

ואם עשאו – פטור אבל אסור

הוא אומר, ואם עשאו איסור אוהל עראי, אם כן... זה לא היה בונה, זאת אומרת, הוא לא קורא לזה בונה. סותר קוראים לזה כן אותו דבר, אבל בבנייה לא קוראים בונה על... הוא לא עשה בונה, הוא רק עשה איסור. אבל הוא קורא לזה כן, אבל הוא קורא לזה כן סותר. איך הוא יכול לקרוא לזה? פטור? אני שומע. אוקיי, אז הוא פטור. הוא פטור, זה רק דרבנן, כמו שנאמר.

מותר להוסיף על אוהל עראי בשבת

הוא אומר הלאה, מה מותר? ומותר להוסיף על אוהל עראי בשבת. מותר לעשות אוהל עראי גדול יותר בשבת. את זה מותר כן. החומרא לא הלכה כל כך רחוק.

הוא מסביר בקצרה, טלית שהיא פרוסה על העמודים או על הכתלים, טלית פרושה על קירות או על עמודים, והיתה כרוכה קודם השבת, היא היתה מגולגלת לפני שבת, וממילא אין אוהל, אין לך אוהל גדול מספיק, אבל יש בה טפח, אבל יש בה טפח, לפחות מינימום גג של טפח מסך, אם לפחות טפח פתוח, יש כבר פשט שיש כבר שם קצת אוהל, אפשר לפתוח את השאר, הרי זה מסככה בשבת עד שיעשה אוהל גדול, מותר לפתוח את הטלית המגולגלת ולמתוח אותה שתהיה אוהל גדול, כי זה הוא רק הוסיף על אוהל קיים. החיים כלל פוסקים שלהגדיל אוהל קיים מותר, אוהל עראי.

דיון: היתר של סוכה בשבת

כן, זאת אומרת כאן ההיתר של סוכה, כן? לפתוח סוכה בשבת, זאת אומרת לכאורה מוזאכעך, אני לא יודע אם זה מדבר על הידיים, כי אתה עכשיו יכול לשאול שזה דרך... אני לא יודע את ההלכה, אבל זה בטח יש על מה לחשוב שזה אוהל עראי. כי אתה צריך לוודא שיש תמיד טפח. אז מה שזה הוסיף על האוהל עראי. אם אתה עושה סוכה חדשה, בשבת, יכול להיות, אסור אפילו הפרוסות הן טלית.

מה שכתוב כאן, נכון? אתה לא יכול לקחת טלית ולשים על מקלות בשלום? איך אנחנו עושים את שמחת תורה שאנחנו עושים את... מה קורה עכשיו? כמו האנשים... אם אנשים יכולים לעשות את המחיצות, יכולים גם לעשות עמודים. לא יודע. אוקיי, נניח זה לא על אדם. נניח אנחנו לא שמים כדי להיות רטובים. אין שם כל כך חשש של אוהל. אה, יש רק עוד חשש של שאלה של טלטול. כי אוהל עראי פירושו משהו שבונים, משהו שצריך לשכב על משהו. להחזיק טלית בידיים, אין לזה... אוקיי, בואו נראה עוד כמה הלכות הלאה. יש על מה לחשוב.

הלכה כח: כילה – אוהל עראי

כילת חתנים. כאן כתוב עוד... כילת חתנים, אוהל כזה שעושים לחתנים, חופה כזו, כן. **שאינו בגגה טפה**, גם הגג אין לו טפה, **וגם אין לו בפתוח משלושה סמוך לגג רוחב טפה**, אז כך, **הואיל והוא מתוקן לכך**, הואיל וכילת החתנים עשויה להיות קצת... זה עשוי לפתוח ולסגור, וזה לא נקרא כמו כשאתה פותח אותו ואתה סוגר אותו אתה עושה אוהל. **מטלטלין אותה ומתירין לפרקה**. נטותה זה תרגום כמו לסגור, ולפרקה פירושו לפתוח. זה חוזר על לעשות אוהל, ולפרקה זה חוזר על להוריד שלא יהיה הגבוה בו.

אה, כאן אתה רואה כן את התנאי, אפילו הדבר שמתוקן לכך, זה דווקא אם אין טפה איפשהו כמוהו. **שלא תהא משולשלת מעל המטה טפה**. אני לא תופס את התרגום האחר, משולשלת מעל המטה. יש מקום בראש המיטה? אני לא ממש מבין. איפה יש משולשלת מעל המטה? אבל הראש של המיטה לא בגובה של טפה, איפשהו אני לא תופס מאיפה מדברים. אתה רואה, על ההלכות היו צריכים לעשות תמונות. זה הרי מאוד פתוח, מאוד פשוט, זה גאומטריה. צריך להיות תמונות לדעת על מה מדברים. **I don't know**. הלאה.

צריך לדעת, נראה לי הרבה מאוד דברים שאנשים לא יודעים האם מותר, או האם זה בכלל שאלה של אוהל.

פקק החלון

פקק החלון, משהו לסתום את החלון. הרי התכוונת שאתה מתכוון כמו שיש חתיכה רחבה. זה לוח פשוט. זה ליד חור בקיר, ליד חלון, אז ממש זה מוכן לכך. כשיש שם חתיכת פקק שמוכן לחלון, אז אפילו זה לא עניין של קשור ותלוי, עם ליקוט על החלון, מותר להכניס אותו לתוך החור ולכסות עם זה את החלון. אפילו זה לא, כשזה קשור ותלוי זה בטוח, אבל אפילו בלי זה זה לא נקרא בנין. תן לזה כבר מוכן לכך.

כובע – כובע עם שוליים

כובע, **כובע**. **כובע שנותנין על הראש**, כובע שמניחים על הראש, **שיש לו שפה מקפת**, שיש לו שוליים סביב הכובע, **שעושה צל כמו אוהל ללבושו**, שעושה צל סביב מי שלובש אותו, כובע רחב, **מותר ללבושו**, מותר ללבוש אותו, **לפי שאינו אוהל אלא מלבוש**, כי זה לא נקרא אוהל, זה נקרא מלבוש.

אם הוציא מן הבגדים סביב ראשו או כנגד פניו כמו אוהל, אם אבל הוא מצליח כן לעשות משהו סביב ראשו או כנגד פניו שיהיה כמו אוהל, **והידק על ראשו**, והוא מחזק את זה שיהיה טוב על ראשו, **ועשה סביבו שפה קשה ביותר כמו גג**, והוא הצליח לעשות מהבגדים חתיכת אוהל כזו סביב ראשו, אבל שיהיה קשה כמו גג, לא משהו שנופל, **אסור מפני שעושה אוהל עראי**. כלומר, מה שאני אומר שבגד כזה לא נקרא אוהל עראי זה רק כשזה באמת בגד ראוי, אבל אם זה דווקא בנוי אחרת מבגד רגיל, וזה עשוי להיות קשה, בגד רגיל נופל, וכשזה עשוי קשה, אז כן, אז זה כן מדרבנן כי זה קצת אוהל עראי.

איך זה שונה מכובע? כובע שונה מזה משהו. כובע הוא כובע. הוציא מן הבגדים, הוא לא מדבר על כובע. כובע זה כובע. אם מקפידים שהמחצלת תהיה מהודקת, וזה חזק, זה קשה, זה לא כמו טלית. אוקיי.

פרוכת לתלות

אומר הרמב"ם, **"הנוטה פרוכת וכיוצא בו"**. מה זה נוטה? נוטה, אומרים הרי כל הזמן נוטה. נוטה פירושו לפרוש? כן, כך אני מתכוון. פרוכת מונחת הרי על המוט או על הווים, כשהוא תולה אותה, כן. הוא תולה אותה. כולה, זה לא עשוי בכלל לגג, זה עשוי לקיר. אבל כשהוא תולה אותה, אז הוא נוטה. כשהוא מחזיק אותה, נניח, הוא רוצה להניח את הפרוכת איפה שהיא שייכת, אבל לפני שהיא יורדת, מחזיקים אותה בידיים שיחברו אותה היטב. אז בזמן שהוא מחזיק אותה והוא מניח אותה, **"צריך ליזהר שלא יעשה אוהל בשעת שנוטה"**, שכשהוא מתקן את הפרוכת, הוא מכניס את הפרוכת למקום, לא יהיה איפשהו נעשה בטעות אוהל.

מכאן נראה שאוהל עראי פירושו עראי, ממש כמו לדקה אחת שזה נקרא אוהל. צריך להיזהר כמו שהרבנן. נכון. **"לפיקך אם היתה פרוכת"**

יש פנים שהם אוסרים. ... הוא מביא את המגן אברהם שאומר שיש סוג מיטה שמשתמשים באמת גם מלמטה, אז אסור להקים את המיטה. נניח, המיטה ריקה, נניח שאין מיטה שלנו שיש כבר מזרון, אלא יש לה חורים כאלה, ואין לבד, וואטאווער, אסור לכסות אותה כי אתה עושה אוהל מלמטה. כך הרשב"א טען.

הלכה כט: אוהל משופע

טוב, אומר הוא היום הלאה. **כל אוהל משופע שאין בגגו טפה**, יש... מניחים שני חתיכות סחורה משופעות, שתחת זה כמו אוהל, אבל אין טפה, זה הולך לגמרי משופע משני הצדדים. זה כמו הלכות סוכה שהוא יורד בצלע, ששני הקירות נעשים הגג, הקיר הוא הגג. או **פחות משלושה סמוך לגגו רוחב טפה**, או אוהל שגם אין בשלושה טפחים קרוב לשיא רוחב טפה, **הרי זה אוהל עראי**. רצייתי לומר כך, רצייתי לומר כך כמו שהגג יש לו רוחב טפה, אפילו בגג כבר אין רוחב טפה, או קצת לפני זה יש רוחב טפה.

אז זה אוהל עראי. אז זה אוהל עראי, והעושה לכתחילה בשבת אסור.

מאוד טוב. **טלית כפולה**, מה זה כפולה? הוא קיפל את הטלית,

פרק כב: שבותים מאופה ועד הסותר – המשך דינים (חלק יג)

אוהל עראי – המשך דינים

טלית כפולה עם חוטים

זה אומר, אוהל עראי זה כן היה נקרא. לאו דווקא כך זה כן היה נקרא, כמו שהגג יש לו רוחב טפה. אפילו בגג כבר אין רוחב טפה, או קצת לפני זה יש רוחב טפה, זה חייב להיות רחב בעיקרון. אז זה אוהל עראי.

זה נקרא אוהל עראי, והעושה לכתחילה בשבת פטור.

כאן הוא הולך, **טלית כפולה**, מה זה כפולה? קיפל את הטלית? מכוסה, אומר הוא, על... כמו שתולים מגבת על ה... כזה חתיכה כזו של מקופלת שמניחים על הגג. לא מקופלת, מקופלת פירושו דבר שתלוי באמצע, כמו שתולים מגבת על... ואפשר לעשות מזה גג. אז כך, אם היו לה **חוטים שיתלו בה מערב שבת**, מה זה החוטים? זה אומר שהטלית יש לה חוטים, **מותר לנטותה**, מותר לפרוש אותה. **וכן הפרכות מותר לנטותן ומותר לפרקן**, כי פעם שיש חוטים רואים שזה מין כלי שעשוי להזיז, להקים ולהוריד.

אה, הוא לא מדבר שעושים גג, הוא מדבר שעושים קיר מזה, מחיצה. כמו מחיצה שיש שתלוי כמו טלית, ומזיזים אותה, זה מותר. כמו פרוכות. אבל העניין הוא, החוטים עושים שזה כבר מונח שם בקביעות, ואתה עכשיו לא עושה אוהל. לעומת זאת לא, לא התכווננו למה. זה לא אוהל, נניח שמזיזים אותה, לא עושים מלמעלה.

אז השאלה האם זה היה, כן, אם יש טפח בגג, והטלית יכולה ליצור טפח בגג, אבל בגלל שיש חוטים... משהו אני עדיין חסר. אני לא מבין מה זה החוטים. נניח שלא היו חוטים, אסור לתלות טלית לעשות מחיצה אם עושים עם זה גג טפח. אם יש גג טפח, זו הקושיה. זה המשך מההלכות מקודם. אפילו באופן שיש גג טפח. אבל כשיש חוטים על זה, אז זה חוטים. אז זה כבר... אני לא יודע. זה לא עומד כראוי. אני לא יודע.

אולי העניין הוא כי לא עשית כלום בשבת. זה כבר מונח שם מערב שבת. אתה רק פורש את זה עכשיו ליד החוטים. אתה תופס את זה ליד החוטים, ואתה נותן לזה משיכה. זה כמו מוסיף על האוהל. זה כבר עשוי. הייתי יכול להבין שזה היתר שהוא כמו קודם, שמוסיף על האוהל עראי, אבל כאן אני לא תופס מה חסר שהחבל יעשה. אני לא יודע. לא ברור. צריך להבין... יכול להיות שהחבל עושה את זה כאילו זה כבר עשוי. יש כבר שם גג. אפילו זה מונח למעלה, אבל יש שם חוט שמאוד קל לתת משיכה חזרה. לא יודעים איפה זה עכשיו היה מתקן אוהל.

בתוספות כתוב, כן, זה לא כתוב עם טרלי... אני לא יודע. אוקיי.

כילת חתנים

הספסל, לא מתחת לספסל. הדברים האלה כן עשויים לשימוש מתחת, זה עשוי לחביות, זה עשוי לחביות שזה מתחת לקו של מתחת. כן, הוא מניח את זה גבוה מהכלי טפח.

אוקיי, עד כאן הלכות אוהל עראי.

פסקי תשובות — תלית ליד כלי נערים

חברותא ב:

הוא מביא כאן מלמטה שהפסקי תשובות אומר שמותר לשים תלית על כלי נרים, כי לא עושים מחיצה, רק עושים משהו אחר סביב הדפנות. מה שזה אמור להיות, אני לא יודע.

דיון: התוקת משהו בידיים — האם זה אוהל?

חברותא א:

לא היה לנו כאן בכלל משהו שאדם מחזיק בידיים. דיברנו כל הזמן כשמניחים את זה על משהו.

חברותא ב:

לא, היה לנו. היה לנו. היה לנו בפירושו, כשתולים את הפרוכת הוא אומר שלא צריך להחזיק אותה.

חברותא א:

כן, אבל הוא הולך לקבוע אותה אחר כך על הצד.

חברותא ב:

בשנייה שהוא מחזיק אותה באמצע התלייה והוא מחזיק אותה בידיים.

חברותא א:

הוא מחזיק אותה עכשיו, אבל הוא קובע אותה. אבל כשכל העניין הוא מחזיק אותה בידי, אני לא יודע. צריך לחשוב. אני לא יודע בבירור. אני לא יודע בבירור.

שאלה כללית על הלכות אוהל עראי

חברותא א:

אני לא מבין את הלכות אוהל עראי, האוהל הדרבנן. משהו עדיין חסר. איזה אוהל? אוהל עראי עצמו עדיין בסדר, אבל כשמגיעים לדברים קטנים, למה לא לעשות דבר כללי, משהו שיש לו דמיון לאוהל? אבל ספסל הוא רחוק מאוד מאוהל, טפח. זה מאוד מעניין.

שמשייה בשבת — פתיחה והחזקה

חברותא ב:

כן, האחרונים אמרו שאסור ללכת עם שמשייה בשבת, כי עושים אוהל. אסור לפתוח שמשייה. השאלה היא כשהשמשייה כבר פתוחה, האם להחזיק אותה מעל הראש זה גם אוהל.

גדולה, תולה אותה שנים, שיתלו אותה שני אנשים. **"אבל אחד אסור"**. למה? כי כששני אנשים עושים את זה, לא יהיה לאורך זמן, כן. לא יהיה החשש. לא יהיה האוהל, כי אפשר לעשות את זה בלי... אדם אחד יצטרך להחזיק ביד אחת ולהחזיק את זה פרוש, אבל שני אנשים יכולים... כן.

"ומוסיף כילה", זו גמרא. אוקיי. זה לא על הכילה הקודמת, זה גג. רוב הפעמים תולים פרוכת, כן? סתם כך, אני חוזר להלכה של כילה שלי. אה, נכון. לא פרוכת, אלא כילה. נכון. אבל מדברים עכשיו על תלות את הקיר, לא לתקן את הגג. הגג הוא כבר אמר קודם, כילה טמאה. אוקיי. **"אין מושכין אותה אפילו עשרה"**. למה? **"אפשר שלא תקבע יפה מלמטה ויצא תחתיה אוהל עראי"**. בפרוכת, אם שני אנשים תולים אותה ביחד, לא עושים אוהל עראי. אבל כילה שיש לה גג, כשפורשים אותה, אוטומטית עושים אוהל עראי.

בגד על חבית

בגד שמכסה בו פי החבית, בגדים שתולים על פי החבית, כמו שהיה לנו כבר בסוכה דבר כזה, **לא יכסה בו את כולו משום עשיית אוהל**. אה, מעניין. עשיית אוהל בפנים ב... טכנית, אם אדם מיניאטורי היה נכנס לתוך החבית, היה לו אוהל? האוהל הרגיל הוא פשוט שמתחת לזה נעשה אוהל. אוקיי. **לא יכסה בו את כולו משום עשיית אוהל**, אבל **מכסה הוא מקצתו**. אי אפשר לכסות את כל החבית.

זה מאוד מעניין, למה זה נקרא אוהל? כשהפשט הרגיל הוא בקבוק, כשמשייה מניח מכסה על מיץ ענבים, הוא עכשיו עשה גג? מיץ ענבים אולי קטן מדי, אבל אם זו חבית, זה דבר גדול יותר. אבל אין לו חלל טפח. טפח? זה לא צריך להיות גודל לאדם. אוהל לא צריך להיות בכלל גודל לאדם. אוקיי, ראינו הרי גם בספסל, שיעור טפח.

אוהל עראי. כלומר, אולי למעשה בגלל זה זה אוהל עראי, כי זה מונח כך, זה לא אוהל מדאורייתא, אלא אוהל דרבנן. כן.

עוד דבר מעניין. הוא אומר כאן נראה בסוף אורח חיים סימן ש"א, שזה רק בחביות יין, כי היין צריך את האוויר, וממילא זה נקרא ממש כמו שעושים אוהל. מעניין.

כפיפה מצרית

המסנן בכפיפה מצרית, מי שמשתמש בכפיפה מצרית דרך ה... דרך הכלי שלו, וואטאווער, **לא יגביה קרקע הכפיפה מן הכלי טפח**. הוא לא יגביה את הכפיפה... התרגום הוא, מניחים סחורה. אני לא יודע בדיוק מה זה כפיפה מצרית. כפיפה זה סל, סל ארוג. לא להניח את הכפיפה, ה... עגולה, הדבר שטווה, לא להניח את זה גבוה מעל הכלי, כי אז כשמניחים את זה גבוה מהכלי, זה נעשה כמו גג, שזה... נעשה אוהל עראי, **כדי שלא יעשה אוהל עראי**.

אני לא מבין, למדנו קודם שלמשל, מה זה שונה מספסל? נראה שכאן יש כן תועלת מהכפיפה. ספסל, אני מבין כמו קודם, ספסל עשוי לשימוש מעל